

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

- AP Asuinpienalojen korttelialue.
- AR Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.
- AO Erillispientalojen korttelialue.
- VL Lähivirkistysalue.
- RA Loma-asuntojen korttelialue.
- M Maa- ja metsätalousalue.
- 3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.
- Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
- Osa-alueen raja.
- Ohjeellinen osa-alueen raja.
- Sitovan tonttijonon mukaisen tontin raja ja numero.
- Ohjeellinen tontin/rakennuspaikan raja.
- Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.
- 74** Korttelin numero.
- 3** Ohjeellisen tontin/rakennuspaikan numero.
- LASTUN** Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.
- 60** Rakennuskoikeus kerrosalanelometriinä.
- I** Roomalainen numero osoittaa rakennuksen, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.
- 1/2k I** Murtoluku roomalaisen numeron edessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa käyttää kerrosalaa laskettaivaksi tilaksi.
- I u 1/2** Murtoluku roomalaisen numeron jäljessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa ullakon tasolla käyttää kerrosalaa laskettaivaksi tilaksi.
- e = 0,25** Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin/rakennuspaikan pinta-alaan.
- Rakennusala.
- Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitteiden rakennusala.
- Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa.
- Venevalkamaiksi varattu alueen osa.
- Uimaranta.
- Pallokentäksi varattu alueen osa.
- Ohjeellinen uimaranta / venevalkama.
- Koirapuistikoksi varattu alueen osa.
- Istufettava alueen osa.
- Säilytettävä/istutettava puuvi.
- Katu.
- Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.
- Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.
- Ajoyhteyks.
- Ajoyhteyks. Yhteys sitova, sijainti ohjeellinen.
- Pysäköimispaikka.
- Johtoa varten varattu alueen osa.
- Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.
- Suojeltava alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella suojellun viitasammakon elinympäristöä.
- Vedenhankinnalle tärkeän pohjavesialueen raja. Rakennukset on perustettava niin, ettei rakentaminen vaikuta pohjaveden korkeuteen. Alueella tulee välttää pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimenpiteitä.
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, jolla ei saa suorittaa sen luonnontilaa merkittävästi muuttavia toimenpiteitä.

- Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Erityisesti julkisivukorjauksiinsa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.
- Suojeltava alueen osa. Alueella olevien rakennusten ja piha-alueiden kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti kamalita arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Uudisrakentamisen yhteydessä ja julkisivukorjauksissa tehtäessä tulee käyttää alueen ympäristön luonteeseen soveltuvia materiaaleja. Autotallit tulee rakentaa erillisen asuinrakennuksesta. Julkisivun yhtäjaksoinen seinäpinta kadun puoleisella sivulla saa olla enintään 11m. Aukotukset ja rakennustaiteelliset yksityiskohdat tulee toteuttaa ympäröivään rakennuskantaan sopivalla tavalla kadun puoleisilla sivuilla. Rakennusmassan riittävä korkeus noppamaisella muodolla tai kapealla runkosyvyydellä tukee 1900-luvun alun rakennuskannan muodostavan ympäristön ominaispiirteitä.

- YLEISMÄÄRÄYKSET:**
- Ympäristö ja rakennustapa**
- Rakennettaessa alle 4 metrin päähän tontin rajasta ei rakennuksen tälle sivulle saa sijoittaa ikkunoita alle 180 cm:n korkeudelle huoneen lattiatasosta.
- Autopaikan edessä tulee olla vähintään 5 metriä vapaata tilaa omlalla tontilla.
- Rakentamatta jäävät tontin osat, joita ei käytetä ajoteinä eikä pysäköintiin, on istutettava ja hoidettava tai pidettävä hoidetussa luonnontilassa.
- Tontilla tulee säilyttää tai istuttaa puita ja pensaita niin, että puiden määrä on vähintään 1 ja pensaiden määrä vähintään 1,5 tontin pinta-alan 100 m² kohti.
- Leikki- ja oleskelualueet sekä tontilla olevat autopaikat on erotettava muusta piha-alueesta istutuksin.
- Rannan läheisyyteen toteutettavien rakennusten tulee väriytykseltään olla ympäristöön sopivia ja harjakorkeus saa olla enintään 4 m. Kirkkaita värejä ei sallita.
- Erilliset saunat on liitettävä kunnalliseen viemäriin, mikäli käytetään paineellista vesijohtoa. Mikäli kiinteistön jätevesiä ei voida johtaa kunnan viemäriverkköön viettoviemäriellä, vastaa kiinteistö jätevesien pumppauksesta omalla kustannuksellaan.
- Asuinrakennusten alimman lattiatason tulee olla vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla (+100.90, N60 Keitele-järvi / +101.20, N2000).
- Hulevedet**
Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella. Tontin piha- ja hulevesisuunnitelma on esitettävä rakennusluvan hakemisen yhteydessä.
- Autopaikat**
Autopaikkojen vähimmäismäärät:
 - paritalot ja omakotitalot 2 ap/ asunto
 - rivitalot 1,3 ap/ asunto

ÄÄNEKOSKI Diaarinumero
38/10.02.03/2024

HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN Mittakaava 1:2000
LUONNOS

Kaupunginosa:
32. Honkala

Asemakaavan muutos koskee:
32. kaupunginosan kortteleita 1, 2, 12, 13, 20 - 31, 33, 35 - 38, 40 ja 41 sekä lähivirkistys-, puisto- ja katualueita, erityis-, urheilu- ja virkistyspalvelualueita sekä venevalkamaa ja vesialueita.

Asemakaavan kumoaminen koskee:
32. kaupunginosan kortteleita 40 ja 41 sekä lähivirkistys-, katu- ja vesialueita.

Asemakaavan muutoksella muodostuu:
32. kaupunginosan kortteilit 1, 2, 13, 20, 22-31, 33 ja 35-38, maa- ja metsätalousaluetta sekä katu- ja lähivirkistysalueita.

Asemakaava-alueella on erillinen sitova tonttijako.
Asemakaavan yhteydessä hyväksytään sitova tonttijonon muutos:
32. kaupunginosan korttelin 23 tonteille 10-12 (TJNRO 0000000)
korttelin 33 tonteille 3 ja 4 (TJNRO 0000000)
korttelin 35 tontille 4 (TJNRO 0000000)
korttelin 37 tonteille 5-8 (TJNRO 0000000)
korttelin 38 tonteille 6 ja 7 (TJNRO 0000000)

Kaavoituksen pohjakartta täyttää asemakaavan pohjakartalle asetut vaatimukset.
2024
Määritysinsinööri **Jarmo Penttinen**

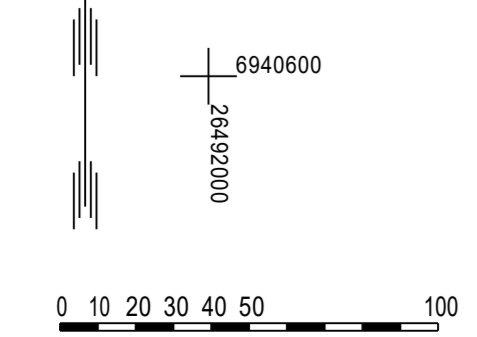
KÄSITTELYT Päiväys 18.11.2024
Maankäyttöpalvelut - Kaavoitus

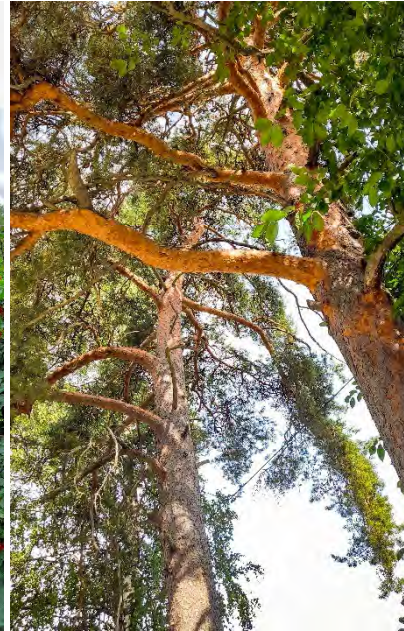
Vireilletulo kh 15.1.2024
MRA 30 § nähtävilläolo _____2024
MRA 27 § nähtävilläolo _____2024
Hyväksyminen
Voimaantulo

Kaavasuunnittelija Vihelmeina Schroderus
Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi

Tämä kaavakartta on Äänekosken kaupungin _____2023 §
hyväksymän päätöksen mukainen. Asemakaavatunnus
992 32/3

Äänekoskella _____2023 Hallintosihteeri Tuula Ruuska

HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

KAAVASELOSTUS

LUONNOS

18.11.2024

KAUPUNGINVALTUUSTO HYVÄKSYNYT: __ . __.2025

ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN SELOSTUS, JOKA KOSKEE 18. PÄIVÄNÄ MARRASKUUTA 2024 PÄIVÄTTYÄ KARTTAA.

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1. Tunnistetiedot

Asemakaavan muutos koskee:

32. kaupunginosan kortteleita 1, 2, 12, 13, 20 – 31, 33, 35 - 38, 40 ja 41 sekä lähivirkistys-, puisto- ja katualueita, erityis-, urheilu- ja virkistyspalvelualueita sekä venevalkamaa ja vesialueita.

Asemakaavan kumoaminen koskee:

32. kaupunginosan kortteleita 40 ja 41 sekä lähivirkistys-, katu- ja vesialueita.

Asemakaavan muutoksella muodostuu:

32. kaupunginosan korttelit 1, 2, 13, 20, 22-31, 33 ja 35-38, maa- ja metsätalousaluetta sekä katu- ja lähivirkistysalueita.

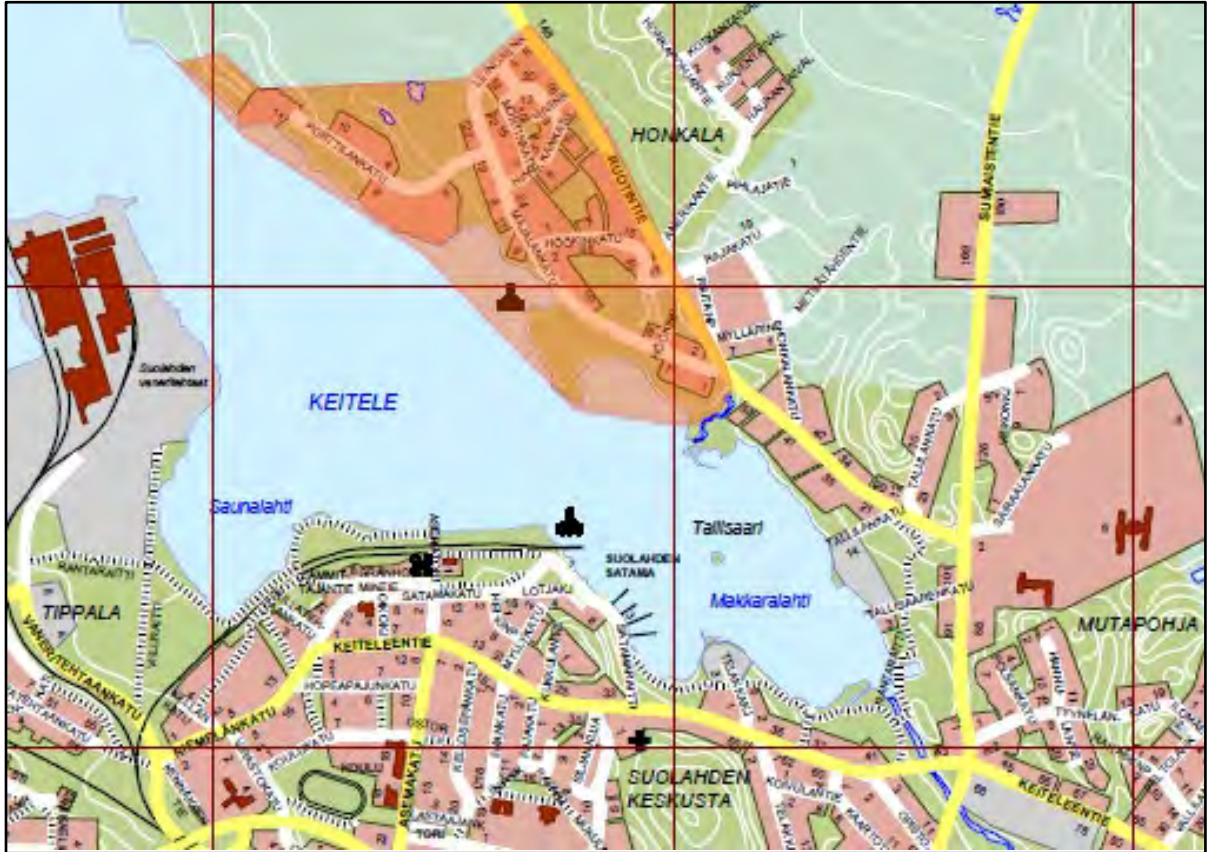
Alueella on erillinen sitova tonttijako. Tonttijako laaditaan kaavan ehdotusvaiheessa.

Kaavan nimi	Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen
Kaavan päiväys	18.11.2024
Kaavan laatija	Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus Kaavasuunnittelija Carita Kosonen Äänekosken kaupunki Kaavoituspalvelut Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski
Vireilletulo	Kaupunginhallitus 15.1.2024 Ilmoitus vireilletulosta 31.1.2024 (<i>Pikkukaupunkilainen, Äänekosken Kaupunkisanomat Äks</i>)
Nähtävillä	Kaavaluonnos __.__.2024 - __.__.2025 (MRA 30 §) Kaavaehdotus __.__. - __.__.2025 (MRA 27 §)
Hyväksyminen	Kaupunginvaltuusto __. __.2025

1.2. Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualueena on Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitseva Sörkänmäen alue Ruotintien ja Keitele -järven välissä. Suunnittelualue sijaitsee noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskustasta pohjoiseen. Suunnittelualue on pientalovaltaista taajamatyyppistä asuinalueetta sekä virkistysaluetta

Suunnittelualueen pinta-ala on noin 47,3 ha. Suunnittelualueiden sijainnit ja rajaukset on esitetty alla olevassa kuvassa. Rajaus voi täsmentyä suunnittelun edetessä.

Kuva 1. Sörkänmäen suunnittelualueen rajaus.

1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Maankäyttöpalveluilla on tavoitteena uudistaa Suolahden taajaman asemakaavaa laajempina kokonaisuuksina tulevien vuosien aikana. Uudella asemakaavan muutoksella tarkastellaan Sörkänmäen käyttötarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen. Samalla päivitetään vanhentunutta asemakaavaa selkeänä kokonaisuutena ja kumotaan asemakaavaa pohjois- ja länsireunalta. Asemakaavaa kumotaan lähivirkistys- ja vesialueilta sekä kahdelta rakennetulta asuinalueelta. Lisäksi kumottavalle alueelle sijoittuu neljä rakentamatonta omakotitonttia.

SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	1
1.1. Tunnistetiedot	1
1.2. Kaava-alueen sijainti	2
1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus	2
1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	4
1.5. Luettelo kaavaa koskevista asiakirjoista ja lähdemateriaalista	4
2. TIIVISTELMÄ	5
2.1. Kaavaprosessin vaiheet	5
2.2. Asemakaava	5
2.3. Asemakaavan toteuttaminen	5
3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	6
3.1. Alueen yleiskuvaus	6
3.2. Luonnonympäristö	6
3.3. Rakennettu ympäristö	15
3.4. Maanomistus	22
4. SUUNNITTELUTILANNE	22
4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	22
4.2. Maakuntakaava	22
4.3. Yleiskaava	23
4.4. Asemakaava	24
4.5. Muut suunnitelmat ja selvitykset	24
5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	25
5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve	25
5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	25
5.3. Osallistuminen ja yhteistyö	25
5.3.1. Osalliset	25
5.3.2. Vireilletulo	25
5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	26
5.3.4. Viranomaisyhteistyö	27
5.4. Asemakaavan tavoitteet	27
5.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet	27
5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen	27
5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu	27
6. ASEMAKAAVAN KUVAUS	28
6.1. Kaavan rakenne	28
6.1.1. Mitoitus	28
6.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen	30
6.3. Aluevaraukset	30
6.4. Kaavamerkinnot ja -määräykset	32
6.5. Nimistö	32
7. KAAVAN VAIKUTUKSET	33
7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	33
7.2. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne	33
7.3. Maisema-, kulttuuri- ja luonnonympäristö	33
7.4. Liikenne	34

7.5.	Sosiaaliset vaikutukset	34
7.6.	Ilmastonmuutos / ilmastonmuutoksen huomioiminen	34
7.7.	Taloudelliset vaikutukset.....	34
8.	ASEMAKAAVAN TOTEUTUS.....	34

1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Asemakaavan seurantalomake (ehdotusvaiheessa)
3. Vuorovaikutusraportti
4. Luontoselvitys (Latvasilmu osk, 2024)
5. Rakennusinventointi Sörkänmäki (Äänekosken kaupunki, 2024)

1.5. Luettelo kaavaa koskevista asiakirjoista ja lähdemateriaalista

- 1) Suolahden osayleiskaavan aineisto
- 2) Kulttuuri- ja luonnonympäristö; Suolahti 2020 osayleiskaava (Sweco, 2009)
- 3) Rakenneyleiskaava 2016 aineisto
- 4) Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 maisemaselvitys (kartta-aineisto, Äänekosken kaupunki, Anna-Kaisa Aalto, 2006)
- 5) Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 luontoselvitys, Suunnittelukeskus, 2006
- 6) Rakennusinventointi 2006, Keski-Suomen museo / Juuso Väisänen
- 7) Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016

2. TIIVISTELMÄ

2.1. Kaavaprosessin vaiheet

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2024-2026. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 15.1.2024 § 9. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 31.1.2024 *Pikkukaupunkilainen ja Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä sekä kaupungin kotisivuilla.

Kaavahankkeen lähtökohtia, tavoitteita ja etenemistä kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) pidettiin MRL 62 §:n ja MRL 63 §:n mukaisesti nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 välisen ajan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan kaavahankkeen aikana.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua (MRL 66 §) ei ollut tarpeen järjestää.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan __. __. 2024 § __ asettaa kaavaluonnosaineiston nähtävillä MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaavaluonnos pidetään nähtävillä Suolahden kirjastossa, kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla __. __. – __. __. 2024 välisen ajan (MRL 62 §, MRA 30 §). Luonnoksesta saatiin yhteensä xx lausuntoa ja xx mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan __. __.2025 § __ asettaa kaavaehdotusaineiston MRA 27 §:n mukaisesti nähtävillä 30 vuorokauden ajaksi.

Äänekosken kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan __. __.2024 § __pitämässään kokouksessa.

2.2. Asemakaava

Asemakaavan päivittäminen Suolahden alueella on ajankohtaista kaavamääräysten yhtenäistämiseksi ja samalla tarkistetaan aluevarausten tarkoituksenmukaisuutta. Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu erillispientalojen korttelialuetta (AO), asuinpienalojen korttelialuetta (AP), asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (AL), puistoa (VP), lähivirkistysaluetta (VL), urheilu- ja virkistyspalvelualuetta (VU), venevalkama (LV), vesialuetta (W), erityisaluetta sähkövoiman siirtoa varten (E) sekä katualuetta. Rannassa olevalle VL -alueelle on osoitettu *sm* -merkintä, jonka määräys; *Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä Museoviraston lausunto.*

2.3. Asemakaavan toteuttaminen

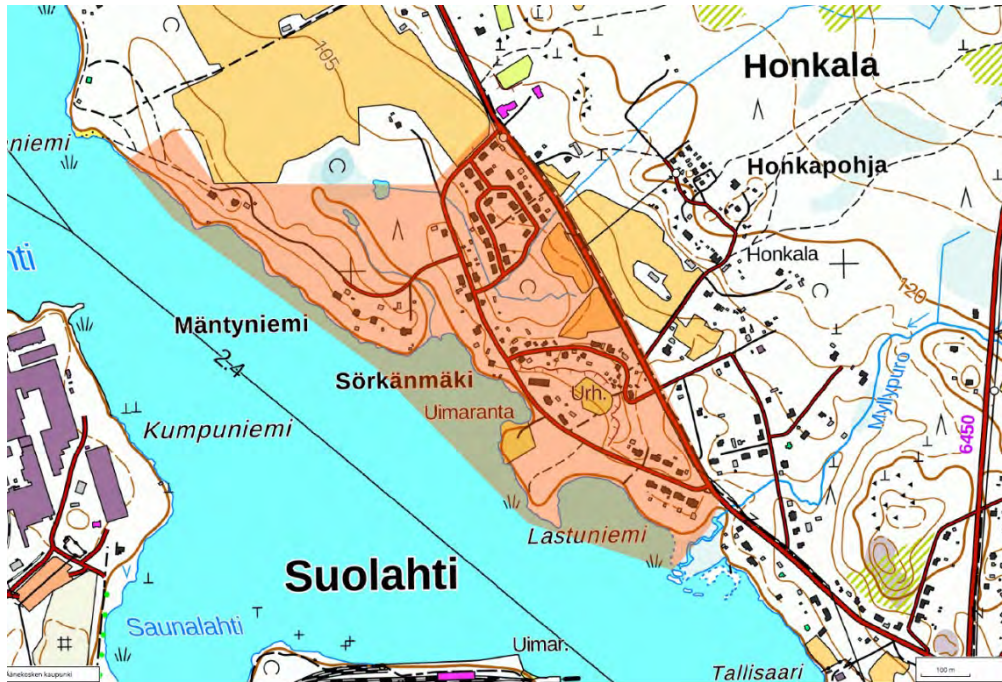
Kaavan toteuttaminen voi käynnistyä kaavan saatua lainvoiman. Asemakaavan toteuttamisesta vastaa katujen ja virkistysreittien osalta Äänekosken kaupunki. Asemakaava-alueella on erillinen sitova tonttijako.

3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

3.1. Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualueena on Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitseva Sörkänmäen alue Ruotintien ja Keitele -järven välissä. Suunnittelualue sijaitsee noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskusta-alueelta pohjoiseen. Suunnittelualue on pientalovaltaista taajamatyypistä asuinalueita sekä virkistys-alueita.

Suunnittelualueen pinta-ala on noin 47,4 ha. Suunnittelualueen sijainti ja rajaus on esitetty alla olevassa kuvassa. Rajaukseen voi tulla muutoksia suunnittelun edetessä.

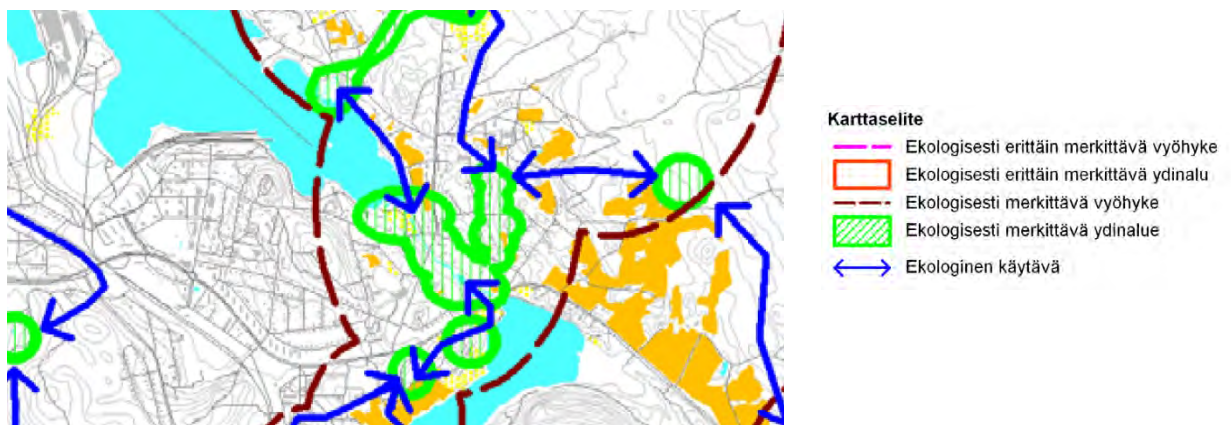

Kuva 2. Peruskartalla näkyy rakentunutta ympäristöä.

3.2. Luonnonympäristö

Suunnittelualueella luonnonmukaista aluetta sijoittuu Lastuniemeen ja asutuksen välisiin peltoihin ja viheralueisiin.

Äänekosken ja Suolahden taajamien ekologista verkostoa on tarkasteltu rakenneyleiskaavan 2016 valmistelun yhteydessä. Osa suunnittelualueen eteläosasta on katsottu olevan ekologisesti merkittävää ydinaluetta. Ydinalueiden välille on osoitettu ekologinen käytävä Lastuniemestä Tallilan rantaan.

Kuva 3. Ote Rakenneyleiskaavan 2016 liitteestä 3 Äänekosken – Suolahden taajamien ekologinen verkosto (Suunnittelukeskus Oy 2006).

Luontoselvitykset

Suunnittelualueelle ei ole aiemmin toteutettu kattavaa luontoselvitystä. Suolahden Tallilan asema-kaavan yhteydessä toteutettiin vuonna 2022 luontoselvitys ja lisäselvitys alueen ulkopuolelle rajautuvan Myllypuron sekä Sörkänmäen asema-kaavamuutoksen aluerajaukseen kuuluvan Lastuniemen ja Pässinmäen osalta. Suunnittelualueen eteläisen osan selvityksissä Myllypuron alue todettiin viitasammakon lisääntymisalueeksi avo- ja pensasluhdan osalla. Liito-oravakartoituksessa ei havaittu merkkejä liito-oravasta.

Kuva 4. Alueen ranta Lastuniemen kärkeä kohti kuvattuna. Kuva: Latvasilmu osk

Suunnittelualueelle (pois lukien kumottavan asema-kaavan alue) toteutettiin kattava luontoselvitys kesän aikana 2024. Luontoselvityksen laati Latvasilmu Oy.

Kuva 5. Luontoselvityksen aluerajaus. Kuva: Latvasilmu osk

Maaperä ja vesistö

Selvitysalueen maaperä on savivoittoista alueen keskiosan Pässinmäen lajittunutta ja karkearakeista ainesta lukuun ottamatta. Pässinmäki on aiemmin toiminut soranottoaikkana. Alueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisissa inventoinneissa tunnistettuja arvokkaita kallio- tai kivikkoalueita, tuulitai rantamuodostumia tai arvokkaita moreenimuodostumia.

Selvitysalueen ranta on melko rakennettua ja kasvillisuudeltaan keskiravinteista. Rehevämpiä luhtia on oijen suilla ja Lastuniemen kärjessä. Pohjoisosassa on muokkaantuneita ojalinjoja ja noroja, joita pitkin

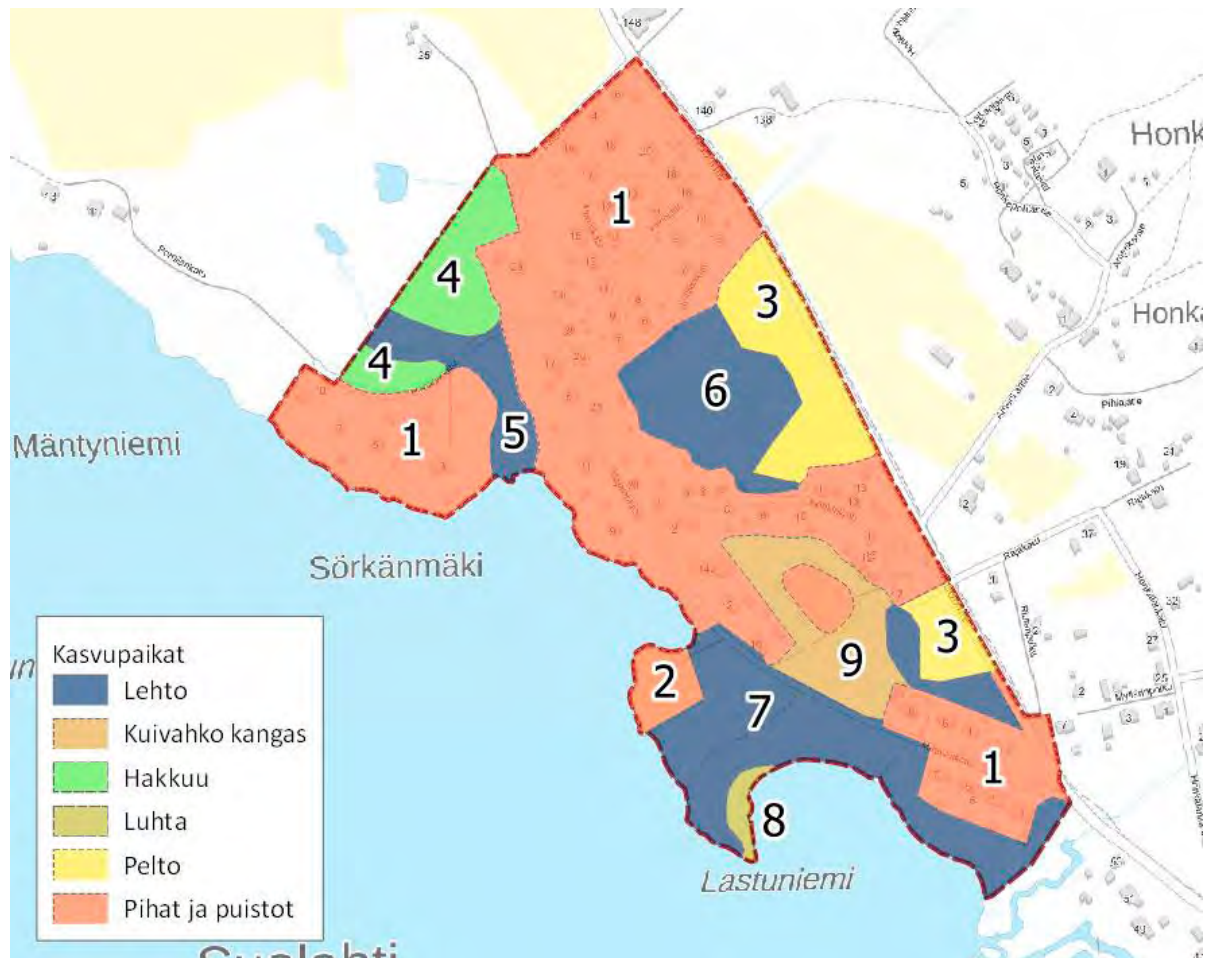
kulkee pintavesiä itäpuolen mäkimaastosta, Honkalan pellolta ja pohjoispuolen pikkulammilta. Selvitysalue kuuluu Mutapohjan pohjavesialueeseen ja sen varsinaiseen muodostumisalueeseen. Erityisiä pohjavesivaikutteisia luontotyyppjä ei havaittu.

Luontotyytit ja kasvillisuus

Selvitysalue on pitkäaikaisen ja intensiivisen ihmistoiminnan aluetta. Alueella aiemmin sijainnut teollisuus näkyy luoteisosan huomattavissa tiilimurska- ja jäte-esiintymissä. Lastuniemi koostuu huomattavalta osin täyttömaasta. Alueella on pieniä ja osin viljelystä jääneitä peltolaikkuja. Osa Lastuniemeä ja eteläosan ranta-alue on ollut aikanaan viljelyskäytössä.

Alueella ei juurikaan ole luonnontilaisia elinympäristöjä. Alueen vartunut puusto luoteisosassa on tuoreeltaan avohakattua, josta on jäljellä kosteapohjaista lehtoa käsittävä entinen noronvarsi. Majalankadun peltolaikkujen länsipuolella on toinen puustoinen alue, joka on voimakkaan maatalousvaikutteista lehtoa. Eteläosalla on asutuksen väliin jääviä metsäkaistaleita ja Lastuniemen alueella vartuvaa rehevöpohjaista kasvatusmetsää. Kasvupaikat alueella ovat yleisesti reheviä, osin luonnostaan ja osin aieman maankäytön johdosta. Tyypillisiä ovat kulttuurivaikutteiset lehdot ja lehtomaiset kankaat (OMT). Urheilukentän ympäristössä on myös karumpaa kuivahkoa kangasta (VT).

Selvitysalue jaoteltiin kasvupaikkatyypeittäin ja kuvaukset on numeroitu seuraavasti: 1. Olevan pientaloasutuksen ja rakennetun ympäristön alue; 2. Uimarannan ja rantapuiston alue; 3. Vanhat ja nykyiset yhä avoimet peltomaat; 4. Tuoreet avohakkuut kosteapohjaisella metsäalueella; 5. Vanha norouma, jossa kosteita elinympäristöjä; 6. Lehtipuuvaltainen lehto, entinen pelto; 7. Lastuniemen vanha pelto- ja joutomaa-alue; 8. Paju- ja koivuluhta Lastuniemen kärjen tyvellä; 9. Vanha maa-aineksen ottoalue, kuivan kankaan nuorta ja vartuvaa männikköä.

Kuva 6. Selvitysalueen kuviokartta Kuva: Latvasilmu osk

Alueella rajattiin luontotyyppien perusteella kolme aluetta, jotka ovat luontotyyppien ja lajistonsa puolesta monimuotoisuutta turvaavia. Kaikilla kohteilla esiintyy lajeja, joiden lisääntymispaikat ovat luontodirektiivin perusteella suojeltuja. Tunnistetut kohteet on kuvattu seuraavasti;

Sörkänmäen noronvarsi (kuvio 5)

Pinta-ala: 0.9 ha
Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet
Uhanalaiset lajit: Hömötiainen (EN)

Direktiivin liitteen IV(a) lajit:
viitasammakko, viiksisipiippa, pohjanlepakko

Uhanalaiset luontotyypit:
Tuore keskivanteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU).

Kuviona 5 kuvattu vanhan norouoman ympäristöön sijoittuva monimuotoinen metsä- ja luhtakuvio. Alueella on useita viitasammakon lisääntymisalueita ja vähintäänkin paikallisesti tärkeä lepakoiden ruokailualue. Linnustossa havaittiin uhanalainen hömötiainen ja pesivänä myös esimerkiksi palokärki. Kohteen edustavuutta alentavat ympäröivä metsäpohjaa pahoin vaurioittanut hakkuu, noron varrella aikanaan tehdyt kaivuut ja paikoin alueella läjitetty tiilijäte.

Kuva 7. Noronvarren kostea saniaislehtoa.

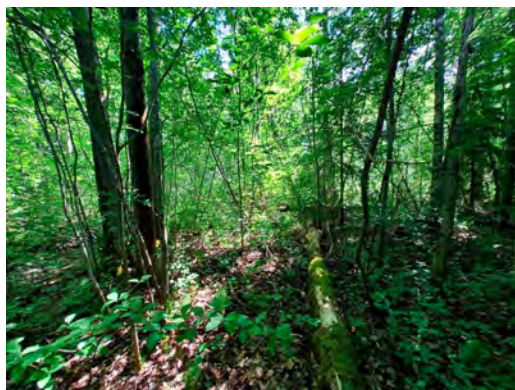
Sörkänmäen lehto (kuvio 6)

Pinta-ala: 1.6 ha
Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit:
viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit:
Tuoreet keskivanteiset lehdot (VU), ruohokorvet (VU, Etelä-Suomi EN).

Kuvion 6 kuvattu lehtipuuvaltainen puustoltaan varttunut lehto. Kohteen edustavuutta alentaa aiempi historia osin pelto- ja vanha mudan/turpeen otto. Lehtipuuvaltainen alue on linnustoltaan runsas ja sillä pesi esimerkiksi pieni räikkäristaskolonia. Alueen luontoarvot ovat lisääntymässä alueen palautuessa kohti luonnonilmaa. Alueella on viitasammakon lisääntymisalue.

Kuva 8. Kerroksellinen lehto, jossa lahoppuuta.

Lastuniemen luhdet (kuvio 8)

Pinta-ala: 0.2 ha
Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit:
viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit:
Koivuluhdet (DD), puutteellisesti tunnettu luontotyyppi, jonka kehityssuunta on arvioitu heikkeneväksi.

Lastunniemen kärjessä sijaitseva luhta-alue, joka on luvattu tarkemmin kuviona 8. Kohde on viitasammakon lisääntymisalue.

Kuva 9. Lastuniemen kärjen järviruokoluhta.

Eläin- ja lintulajit

Liito-orava

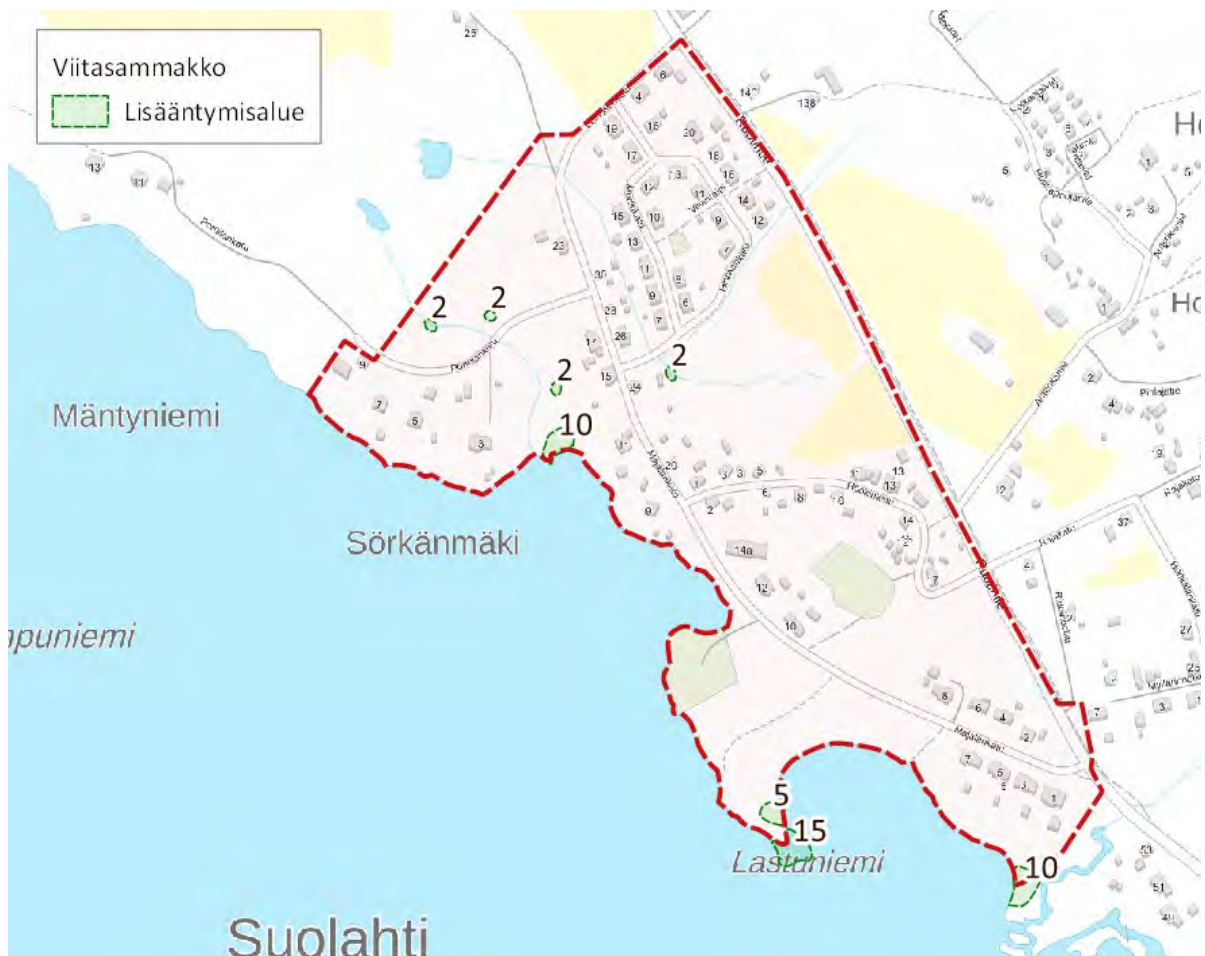
Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä liito-oravista. Alueella on melko vähän lajille hyvin sopivia varttuneita kuusimetsiä. Mahdollisiksi elinalueiksi tunnistettiin kuitenkin selvitysalueen itäosan puronvarren varttunut metsäalue ja toisaalta myös keskiosasta rajattu lehtoalue, jonka puustossa on hyvin runsaasti varttunutta haapaa.

Viitasammakko

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Havaintoja lisääntymispaikoista saatiin nyt neljältä alueelta.

Selvitysalue rajautuu etelässä Myllypuron suistoon, joka on vuonna 2022 tehdyssä selvityksessä todettu viitasammakkojen lisääntymisalueeksi. Selvitysalueella oli havaittu yli 10 soidintavaa koirasta, ja selvitysalueelle ulottuvassa luhtareunuksessa tavattiin nytkin noin 10 ääntelevää viitasammakkoa. Lastunniemen kärjen alueella soidintavia viitasammakkoita oli sekä itse luhdalla, että metsätulvalla niemenkärjen tyvellä. Yhteismääräksi arvioitiin noin 20 yksilöä.

Kuva 10. Viitasammakon havaitut yksilömäärät ja lisääntymisalueet. Kuva: Latvasilmu osk

Kolmas lisääntymisalue on länsiosan puronvarren suussa olevalla luhdalla. Lisäksi muutamia yksilöitä havaittiin Porttilankadun pohjoispuolella olevissa puronvarren altaissa ja jopa metsäkoneen urissa. Yhteensä alueella arvioitiin soidintavan noin 15–20 yksilöä painottuen puronsuuhun. Lisäksi keskiosan lehtoalueella, jossa on vanhoja mudanottokuoppia ja ojituksia, tavattiin kaksi soidintavaa viitasammakkoa.

Sudenkorennot

Selvityksessä ei havaittu direktiivissä mainittujen sudenkorentolajien esiintymiä. Kyseeseen tulee lähinnä lummelampikorento ja mahdollisesti täplälampikorento ja sirolampikorento. Selvitysvuosi oli kyseessä olevien lajien osalta ilmeisesti melko niukan esiintymisen vuosi, ja lentoaika jäi myös lyhyeksi. Näille lajeille potentiaaliset alueet ovat identtiset ranta-alueella todettujen viitasammakkoesiintymien kanssa, minkä johdosta lisäselvityksiä ei arvioida tarpeellisiksi. Lajien huomiointi edellyttää samankaltaisia toimia kuin viitasammakon osalta.

Lepakot

Lepakot EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja lajeja. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvityksessä tarkastettiin potentiaalisiksi arvioidut Lastunniemen alue, Myllypuron varsi, keskiosan lehtoalue ja länsiosa puronvarsi. Kaava-alueen olemassa olevia rakennuksia ei huomioitu selvityksessä.

Lepakoita havaittiin vain länsiosan puronvarressa siinä olevien altaiden päällä ja läheisyydessä. Alueella arvioitiin lentävän 1–2 viikisiippaa ja yksi pohjanlepakko. Päivehtimis- tai lisääntymispaikkoja ei saatu paikannettua tarkemmin.

Kuva 11. Lepakkohavaintojen sijoittuminen selvitysalueen luoteisosassa. Kuva: Latvasilmu osk

Pesimälinnusto

Selvitysalue on pitkälti rakennettu ja sijoittuu kokonaan ihmistoiminnan vaikutuspiiriin, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymisen todennäköisyyttä. Alueella havaittu maalinnusto oli tyypillistä taajamalajistoa. Metsälajistossa painottuvat lehtipuuvältaisten metsien lajit. Runsaimpia olivat peippo, pajulintu, talitiainen ja räkättirastas.

Selkein linnuston tihentymä oli Sörkänmäen lehtona tunnistettu alue, jossa havaittiin esimerkiksi mustapääkerttu, lehtokurppa ja noin 7 parin räkättirastaskolonia. Uhanalaisia metsälajeja tavattiin vain hömötäinen (EN) pohjoisosan noron alueella ja viherpeippo (EN) Myllyjoen suun alueella.

Kuva 12. Huomionarvoisten ja harvalukuisten pesimälintujen sijoittuminen. Kuva: Latvasilmu osk

Vesi- ja rantalinnusto ei alueella ole erityisen runsas. Vesilinnuston kannalta tärkeitä ovat ranta-alueella samat alueet, missä havaittiin viitasammakojen lisääntymispaikkoja.

Myllyjoen suun alueella havaittiin laulujoutsen-, isokoskelo- ja sinisorsapoikueet. Länsiosan noron altailla oli myös sinisorsapoikue. Myllyjoen suulla oli härkälinnun reviiri ja Lastunniemen kärjessä oli silkkiuikkureviiri. Sekä härkälinnun että silkkiuikun pesinnät ilmeisesti epäonnistuivat. Muuta lajistoa olivat tukkakoskelo, tavi, telkkä ja kalalokki. Koskeloiden pesinnät eivät todennäköisesti sijoitu selvitysalueelle. Huomionarvoinen lajisto on koottu kartalle.

Luontoselvityksen johtopäätökset ja suositukset

Kuva 13. Selvitysalueen arvokkaaksi tunnistetut alueet. Kuva: Latvasilmu osk

Selvityksen mukaan alue on pitkäaikaisen ihmistoiminnan aluetta ja huomattavalta osin jo rakennettua asuinalueita. Täysin luonnontilaisia luontotyyppisiä ei ole lainkaan selvitysalueella. Paikoittain alueilla on luontotyyppisiin liittyviä arvoja, joita on kuitenkin heikentänyt aiempi maankäyttö.

Alueelta rajattiin 4 luontoarvoiltaan arvokasta aluetta, joista kaikilla esiintyy luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja viitasammakon lisääntymispaikkoja: Sörkänmäen noronvarsi, Sörkänmäen lehto, Lastunniemen luhdat ja selvitysalueelle levittäytyvä Myllypuron luhta. Viitasammakoiden lisääntymispaikkojen heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Myös huomionarvoista pesimälinnustoa keskittyy rajatuille kohteille, joille ei suositella maankäyttöä muuttavia kaavamerkintöjä.

Luontoselvitys on kokonaisuudessaan selostuksen liitteenä.

Maisemarakenne ja maisemakuva

Suomen maisemamaakuntaluokituksen mukaan suunnittelualue kuuluu Keski-Suomen järvisetuun. Suunnittelualueen maisemassa keskeisenä näkyy tiiviit pientaloasuinalueet, josta on näkymät *Keitele*-vesistöön. Asutusta ympäröivät puustoiset ja luonnontilaiset viheralueet, Pässinmäen mäntyinen hiekkaharju sekä peltoaukeat. Alueen sisälle sijoittuu joitain pieniä peltoaukeita, jotka ovat olleet viljeltyjä, sekä vanhojen poistuneiden asuintalojen rakennuspaikkoja: maisemarakenteessa myös rakentamattomia kohtia.

Viimeiset teollisuustoimijoiden jäljet rannoilla ovat peittyneet luontoon lähes kokonaan. Rantaviiva on Takalahden uimarannan maisemanavausta lukuun ottamatta luonnonmukainen ja eliöstön monimuotoisuutta tukeva. Alueen luoteisreunalla entisen tiilitehtaan paikalla on avohakkuualue. Maisemassa vanhin rakennuskanta sijoittuu teiden varsille polveilevasti rytmittäen katunäkymää, jossa näkyvät myös ilmajohdot. Uudemmat asuinrakennusten kokonaisuudet alueen pohjois- ja eteläkärjissä muodostavat omat suunnitellut kokonaisuutensa. Kadut ovat Majalankadun sekä Leinosen- ja Hintikankadun päällystettyjä tienosia lukuun ottamatta pääosin sorapintaisia. Alueen keskiöön sijoittuva Pässinmäki on aiemmin toiminut hiekanottoaikkana, ja on nyt urheilu- ja virkistyspalveluiden aluetta, jota ympäröi männikköiset hiekkaharjun rinteet.

Kuva 14. Sörkänmäen virkistysalueita ja näkymiä: Takalahden uimaranta Lastuniemessä, peltomaisema alueen pohjoispuolella ja Viivinpuisto asuinalueen keskiössä.

Vesistöt

Suunnittelualue sijaitsee *Keitele* -järven pohjoispuolella rajoittuen rantaan. Suunnittelualueelle sijoittuu n. 1.2 km Keitele-järven rantaviivaa. Pohjoisosassa vanhan tiilitehtaan paikalta kulkee ojalinjoja ja no-roja, joihin johtuu pintavesiä Honkalan alueelta ja pieniltä lammita. Alueen ulkopuolelle rajautuu kokoluokaltaan huomattavampi Myllypuro.

Pohjavesialueet

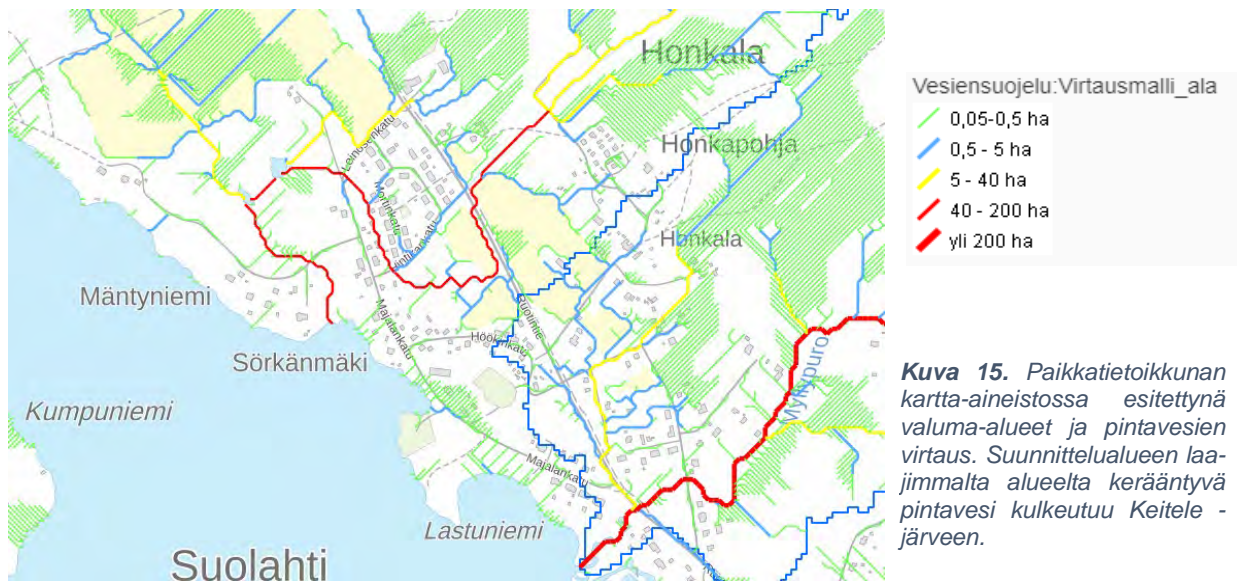
Suunnittelualue kuuluu Mutapohja –nimiseen pohjavesialueeseen (tunnus 0977401), joka on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi. Mutapohjan pohjavesialue on maakunnallisesti tärkeä, luokka 1. Pohjavesialueen tila on määriteltä hyväksi. Mutapohjalla sijaitsee toiminnassa oleva vedenottamo. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 1,21 m², muodostumisalueen pinta-ala on 0,27 m³ ja arvioitu kokonaisantoisuus 4800 m³/d.

Hulevedet

Suunnittelualueen katujen varsilla ja läheisyydessä hulevedet johdetaan pääasiassa avouomina. Porttilankadun sekä alueen ulkopuolelle rajautuvan Ruotintien varrella on hulevesiviemärintiä.

Alueen pohjoisosassa kulkee Borovitsin puiston läpi ja Mortinkadun pientaloalueen tonttien välissä hulevesiä kuljettava uoma. Vanhan tiilitehtaan seudulla muokkaantunut ojalinja viivyyttää paikoin hulevesiä painanteissa ja lammissa.

Hulevesien pääreitit on hyvä pitää avonaisina uomina. Avouomat toimivat huleveden virtausta tasaavina ja eroosiosuojattuina (nurmetettuina) myös huleveden laatua parantavina elementteinä. Hulevedet eivät saa kasvattaa maanteiden lasku- ja sivuojen vesimääriä, joten alueelta kertyviä hulevesiä tulee käsitellä paikallisesti mahdollisuuksien mukaan syntypaikallaan.

Äänekosken kaupungin alueella hulevesien hallintaa toteutetaan seuraavien tavoitteiden ja järjestyksen mukaisesti:

- Ehkäistään hulevesien syntyä minimoimalla läpäisemättömien pintojen määrää
- Hyödynnetään hulevedet syntypaikallaan käyttämällä sadevettä kasteluun ja imeyttämällä
- Puhdistetaan hulevedet syntypaikallaan esim. biosuodatusta tai kosteikkoja hyödyntäen
- Viivytetään hulevedet syntypaikallaan esim. altaiden, lampien tai maanalaisten säiliöiden avulla.
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan viivyttämällä järjestelmällä
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan avo-ojissa tai hulevesiviemäreissä viivytysalueelle ennen vesistöön johtamista
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan avo-ojissa tai hulevesiviemäreissä suoraan vesistöön

Ympäristön häiriötekijät

Melu

Suunnittelualueen mahdollisia ympäristöhäiriötä aiheuttavia tekijöitä ovat järveltä kantautuva liikenteen aiheuttama melu ja vaneritehtaan toiminnan ääni. Liikennemäärä aluetta rajaavalla Ruotintiellä on maltillinen. Asemakaava-alueen kumottavalla osalla rannan alueen pientalokortteleissa 38 ja 40 on todettu meluntorjuntatarvetta vuonna 2005, joka on määrännyt AO-korttelialueiden asuinrakennuksille ääneristävyyksivaatimuksia: kaavan yleismääräyksenä tontin omistajan on huolehdittava meluntorjuntatoimenpiteistä. Kaavaluonnoksessa rannan alueelle ei ole suunniteltu muodostuvan uusia rakennuspaikkoja tai toimintoja, jotka edellyttäisivät mahdollisen meluhaitan selvittämistä. Rannan seutu on pääasiassa jo rakentunutta ympäristöä, ja teollisuustoimijoiden lukumäärä lahden rannalla on vähentynyt olleesta. Alueen suunnittelua melun osalta ohjaa valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista.

Taulukko 1. Melun keskiäänitaso eri maankäyttöalueilla.

Ulkona	Melun A-painotettu keskiäänitaso (ekvivalenttitaso) L_{Aeq} / enintään	
	Päivällä klo 7-22	Yöllä klo 22-7
Asumiseen käytettävät alueet	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Hoitolaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50 dB
Oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	-
Loma-asumiseen käytettävät alueet ja leirintäalueet	45 dB	50 dB
Virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelun alueet	45 dB	40 dB
Sisällä	Päivällä klo 7-22	Yöllä klo 22-7
Asuin-, potilas- ja majoitusalueet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

3.3. Rakennettu ympäristö

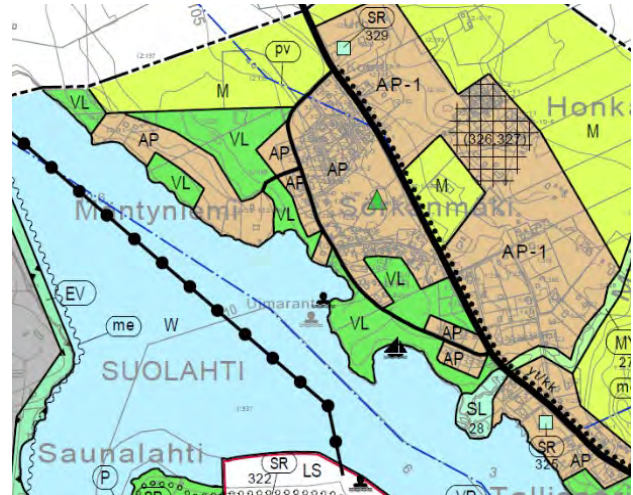
Suunnittelualue on pääosin rakennettua asuin ympäristöä ja virkistysalueita; pientaloaluetta, kytkettyjä asumismuotoja sekä asukkaille tärkeää uimarannan ja Pässinmäen virkistysaluetta. Metsäiset alueet ja peltoaukeat jäsentävät asuinrakentamisen kokonaisuuksia. Ulkoilureitit kiertävät Lastuniemen kärjen uimarannan ja venevalkaman välillä. Lähivuosina uimarannan aluetta on kunnostettu ja uimalaituri on uusittu. Suunnittelualueen vastarannalla näkyvät Suolahden vanha rautatieasema ja sataman ympäristö, jotka kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön.

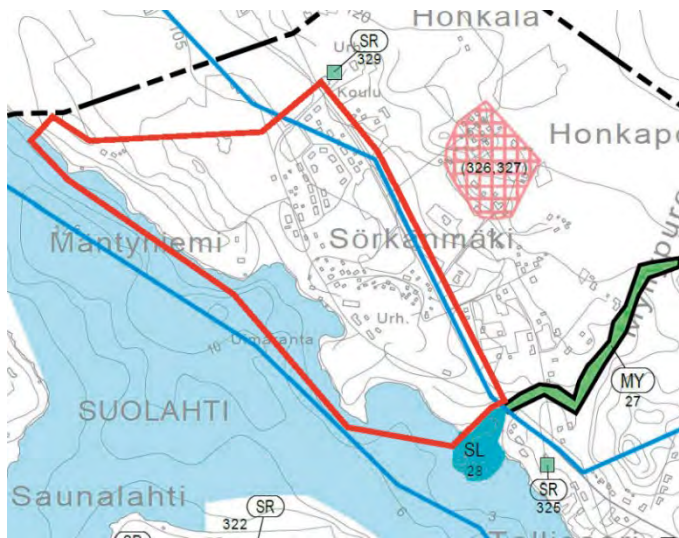
Kuva 16. Mortinkadun tiivistä pientaloaluetta.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suolahti 2020 osayleiskaavassa esitetään suojeltavaksi arvotetut rakennukset tai rakennusryhmät, sekä ruuturasterilla kaupunkikuvallisesti arvokkaat alueet / rakennetut ympäristöt. Osayleiskaavahankkeen yhteydessä suunnittelualueelle ei ole osoitettu suojeltavia kohteita tai kaupunkikuvallisesti arvokkaita alueita. Suolahti 2020 osayleiskaavan Luonto- ja kulttuuriympäristökohteet -liitteessä suunnittelualueella sijaitsee pohjavesialue, ja alue rajautuu luonnonsuojelualueeseen. Osayleiskaavaan on koottu tehtyjen luonto- ja kulttuuriympäristöselvitysten tulokset erilliseen liitteeseen (AIRIX Ympäristö Oy, 2009), josta ote alla.

Kuva 17. Ote Suolahti 2020-osayleiskaavasta.

- POHJAVESIALUE
- LUONNONSUOJELUALUEET
- ARVOKAS RAKENNUS TAI KOHDE (Inventointi)
- ALUEESEEN TAI KOHTEESEEN LIITTYVÄ KIRJAIN- TAI NUMEROTUNNUS VIITTAA KAAVAELOSTUKSEN KOHDELUETTELOON

Kuva 18. Ote Suolahti 2020 osayleiskaavan Luonto- ja kulttuuriympäristökohteet kaavassa -liitteestä. Suunnittelualue rajattu punaisella viivalla. Alueen sisään sijoittuu pohjavesialuetta, ja ulkopuolella on luonnonsuojelualue SL ja inventoituja arvokkaita kohteita SR. (AIRIX ympäristö Oy, 2009).

Sörkänmäen alueen rakentuminen kytkeytyy Keiteleen teollisuushistoriaan, sahateollisuuden alkuaan ja läheisiin osayleiskaavassa kaupunkikuvallisesti merkittäväksi osoitettuihin Honkalan tilaan 326 ja Honkapohjan asuinalueeseen 327, sekä suojelukohteeseen 329: Majalan koulurakennukset. Sörkänmäen alueella on jotain säilyneitä asuinrakennuksia 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.

Sörkänmäen alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvojen selvittämiseksi on toteutettu rakennusinventointi kesällä 2024, jonka tavoitteena on tutkia alueen säilyneisyys, kerroksisuus, sekä sahayhdyskunnasta mahdollisesti säilyneet rakennushistorialliset arvot asemakaavatyön tausta-aineistoksi.

Kuva 19. Kuvia Sörkänmäen rakennushistoriallisesti keskeisimmältä alueelta. Kuvissa Höökinkadun ja Majalankadun varren 1900-luvun alkuvuosikymmenien rakennuksia nykyisessä asussa.

Kuva 20. Höökinkadun harjakattoisia rakennuksia 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.

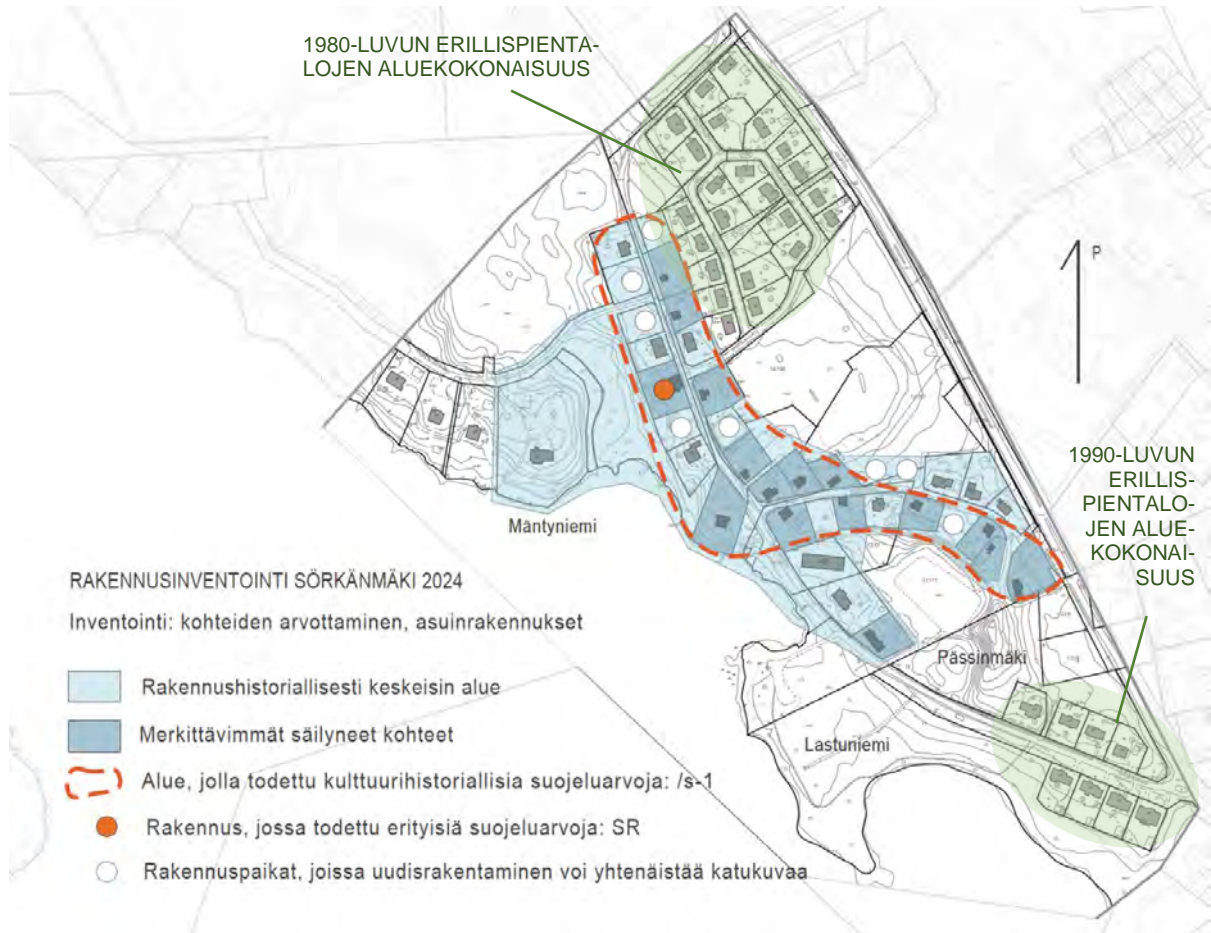
Sörkänmäen rakennusinventointi 2024: tiivistelmä

Sörkänmäen rannalla sijaisi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä teollisuutta, mm. Ali Riihijärven höyrysaha ja Pietiläisen konepaja, jotka nojasivat vahvasti höyryvoimaisen vesi- ja rautatieliikenteen yleistymiseen Suomessa. Lastuniemessä veistettiin hirsiä vientiin alueelle saapuneiden tukkikauppiaiden toimesta. Sahan ympärille muodostui pienimuotoinen sahatyöläisten asuin- ja liiketoiminnan yhteisö, joka on tunnistettavissa ympäristöstä. Kaikki teollisuusrakennukset (saharakennukset, höyläämö, konepaja, kattohuopatehdas, tiilitehdas, sekä yhteinen sauna, pyykkitupa ja yhtiön vuokra-asuintalot) ovat poistuneet alueelta. Yksityiset asuinrakennukset ovat pitkälti säilyneet käytössä, ja kertovat sijoittelullaan ja säilyneillä yksityiskohdillaan paikan historiallisesta luonteesta.

Inventoinnissa on tutustuttu alueen historiaan ja kehitykseen 1900-luvun alusta 2000-luvulle, ja selvitetty rakennetun ympäristön vanhimpia säilyneitä kerrostumia. Inventoinnin tuloksena Höökinkadun ja Majalankadun ympäristössä on todettu erityisiä paikallisia kulttuurihistoriallisia arvoja, joita ilmentävät mm. ympäristön pienimittakaavaisuus, polveilevuus ja historialliset kerrokset. Inventoinnin tuloksena kaava-luonnoksen rakennushistoriallisesti keskeisimmälle alueelle suositellaan alueellista suojelumerkintää tai kaavasunnittelua, joka ohjaa rakentamista säilyttämään alueen rakennetun ympäristön ominaispiirteet. Inventoinnin tuloskartta ohessa.

Kuva 21. Höökinkadun mansardikattoisia rakennuksia 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.

Kuva 22. Rakennusinventoinnin ja arvottamisen tulostietoa. Sinisillä alueilla on esitetty keskeisimmät rakennushistorialliset kohteet nykytilanteesta tarkasteltuna. Oranssi katkoviiva osoittaa aluekokonaisuuden, jonka säilyneisyys ja kulttuurihistorialliset arvot ovat huomattavia. Punaisella pisteellä on esitetty kohteet, joissa on todettu erityisiä suojeluarvoja. Valkoisella pisteellä on esitetty maisemarakenteen tyhjät kohdat, joissa täydennysrakentaminen voi eheyttää tai hajauttaa kulttuurihistoriallista taajamakuva.

Inventoinnin pohjalta esitetään sahanhoitajan taloa suojelukohteeksi: rakennus on sahayhdyskunnalle merkittävä rakennus, tyyppiesimerkki 1900-luvun virka-asunnosta, ja on hyvin säilyneen piharakennuksen kanssa harvinainen Sörkänmäen muuttuneessa rakennuskannassa. Rakennukset ovat säilyneet alkuperäiselle asulleen tunnistettavissa, ovat Suolahdelle kulttuurihistoriallisesti edustavia ja sijaitsevat ympäristössään keskeisellä paikalla vaikuttaen katunäkymiin ja alueen taajamakuvaan. Rakennuskokonaisuuden säilymisen edellytykset on arvioitu inventoinnissa hyväksi.

Suomessa sahayhdyskunnan rakentamistapaan liittyi usein teollisuusrakennusten ja työläisyhteisöjen asuinrakennusten lisäksi tehtaan johtajien ja muiden toimihenkilöiden taloja, jotka erottuivat muita asuinrakennuksia kookkaampina ja yksityiskohtaisina. Sörkänmäellä Mäntyniemessä sijaitti

Kuva 23. Sahanhoitajan eli valttarin talo ja pihan talousrakennus on rakennettu vuonna 1908.

sahanomistaja Ali Riihijärven rakennuttama Mäntyniemen talo useine talusrakennuksineen. Mäntyniemi on kuitenkin täysin uudelleenrakentunut 1940-luvulta lähtien tuhoisan tulipalon seurauksena.

Sahanhoitajan eli valttarin talo on sijainnut sahan yläpuolella Majalankadun varrella, ja edustaa Sörkänmäessä yhtä ainoista säilyneistä sahan toimintaan liittyneistä toimihenkilöiden virka-asunnoista. Rakennus on säilynyt käytössä nykypäivään, ja sen alkuperäinen muoto on tunnistettavissa kunnostustöistä: sisäpihalle on rakennettu pylväskuisti ja sivulla on pieni laajennus. Kuisti ja laajennus on toteutettu puurakenteisena ajan rakennustapaan soveltuen: mm. inventointialueella sijainneessa tukkikauppiaiden vuokratalo Friimannissa on ollut aumakattoinen massiivipuorakenteinen kuisti järvelle päin. Kadunpuoleinen julkisivu on taas säilynyt pääpiirteittäin ennallaan, ja on olennainen kadunpääte Hintikankadulle. Piharakennus on huomattavasti muita alueen talusrakennuksia kookkaampi, ja säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan.

Alkuperäisten yksityiskohtien säilyminen on edullista kulttuuriympäristön luettavuudelle ja totuudenmukaisuudelle. Inventoinnin ja arvottamisen tuloksena alueelle ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista asettaa rakennuksen julkisivuihin kohdistuvia suojelumääräyksiä alueen tyylikirjavan yleiskuvan ja tasa-vertaisen kohtelun puolesta. Rakennusten kerroksisuus ja ratkaisujen moninaisuus kytkeytyvät myös Sörkänmäen paikan henkeen.

Alueellisen suojelumerkinnän tavoitteena on ohjata mahdollista täydennysrakennusta huomioimaan Sörkänmäen historiallisesti keskeisimmän alueen ominaispiirteet rakennusmassoilla ja toimintojen sijoittelulla. On tavoiteltavaa, ettei tulevaisuudessa tapahtuva mahdollinen täydennysrakentaminen vähennä asuinalueen ominaispiirteitä. Ympäristön huomioivalla uudisrakentamisella on mahdollista vahvistaa alueen luonnetta, vaikka rakennukset ovat nykyaikaisia. Yksittäisen rakennuskohteen suojelun tavoitteena on säilyttää alueen historiallinen todistusvoimaisuus ja turvata rakennukseen liittyvien kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.

Kuva 24. Majalankadun vanhimpia rakennuksia 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä. Ylhäällä vasemmalla entinen sahan vuokra-asuintalo Mäkinen, jonka vieressä vanha rantaan rakennettu puusepänverstas. Harmaa ”Kankaisen talo” on yksi rungotaan vanhimmista asuinrakennuksista. Alla asuinrakennuksia ja saunamökki.

Kuva 25. Hintikankatu, Mortinkadun ja Leinosenkadun eli 1980-1990 lukujen pientaloalue: rakennukset yksikerroksisia ja pitkittäin tontin etualalla. Autotallit on sijoitettu asuinrakennukseen. Alue rakentunut entiselle peltoalueelle.

Kuva 26. Majalankadun alkupää etelässä 1990-2000 lukujen pientalorakentamista: punaiset katot, sinisävyiset talot korkeammalla ja vihreät rannan puolella. Rakennukset sijaitsevat Lastuniemen hirsien veistopaikan lähetyvillä, ja yksi taloista on rakennettu Friimanni-nimisen tukkikauppiaiden majatalon paikalle.

Inventointiin kuuluivat myös alueen pohjoisosan 1980-luvulla peltoalueelle rakentunut asuintalojen kokonaisuus, sekä etelässä Majalankadun alkupään 1990-luvulla rakentunut vihreiden ja sinisten pientalojen alue. Alueilla ei todettu erityisiä suojeluarvoja rakennusten nuoresta iästä johtuen, ja säilymisen edellytykset todettiin hyväksi.

Lisäksi inventointi kattoi Porttilankadun eli Mäntyniemen alueen erillispientalot, joissa ei sijainnin ja muinaismuiston ohella todettu erityisiä suojeluarvoja nuoresta iästä johtuen. Rakennustaiteellisesti rakennukset ovat yksilöllisiä, suuria ja koristeellisia, ja niiden säilymisen edellytykset todettiin hyväksi. Mäntyharjun palaneen talon kerrotaan olleen moniosainen, siniseksi maalattu ja tähtitornillinen – samankaltaista erityisyyttä on toteutettu alueen uusissa asuinrakennuksissa.

Inventointiraportti on kokonaisuudessaan selostuksen liitteenä (Liite 5).

Kuva 27. Porttilankadun erillispientalo.

Muinaisjäännökset

Mäntyniemen rannassa olevalle VL -alueelle on osoitettu *sm*-merkintä, jonka määräys; *Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinajäännös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä Museoviraston lausunto.*

Alueen rannoilla on teollisuushistoriallinen tausta, joista jälkiä maastossa: pääasiassa kivijalkoja tai koneiden tai muiden suurten rakenteiden jalustoja, myös maakaivantoja ja -täyttöjä. Jäänteet ovat tulevaisuudessa potentiaalisesti teollisuusarkeologisia kohteita.

Kuva 28. Ote ajantasa-asetuksesta. Muinaismuistolain nojalla rauhoitettu jäännös osoitettu nuolella. Kohde sijaitsee kaavaluonnoksessa kumottavaksi esitetyllä alueella.

Kuva 29. Vanhoja rakenteita Pietiläisen konepajan lähetyillä Mäntyniemessä: betonisuoja, graniittinen kivijalka, suuren laiturin jäänteet.

Palvelut, työpaikat ja väestö

Suunnittelualueelle ei sijoitu palveluita tai työpaikkoja. Lähimmät palvelut sijaitsevat muutamien satojen metrien päässä, näitä ovat Suolahden yhtenäiskoulu ja uusi jäähalli. Kaupallisia palveluita sijaitsee Suolahden keskusta-alueella noin 1 kilometrin päässä. Valtaosa Äänekosken kaupungin palveluista sijaitsee Äänekosken ydinkeskustassa noin 8 kilometrin päässä.

Liikenne

Suunnittelualueelle sijoittuvat paikallinen kokoojkatu Majalankatu, johon liittyvät tonttikadut Höökinkatu, Porttilankatu, Hintikankatu, Mortinkatu ja Leinosenkatu. Suunnittelualue rajautuu alueelliseen kokoojkatuun Ruotintiehen, jonka varrella kulkee viherkaistalla erotettu kevyen liikenteen väylä. Alueen sisäinen tiestö on päällystetyn Majalankadun ja Hintikankadun tienosia lukuun ottamatta sorapintaisia.

Kunnallistekniikka

Kaava-alueelle sijoittuu kunnallisteknistä verkostoa, kuten vesijohtolinjoja ja sähköverkko. Suunnittelualueen ympäristössä toimii Äänekosken Energia Oy. Kaava-alue on kokonaisuudessaan Äänekosken Energia Oy:n toiminta-alueella, sillä Äänekosken Energia Oy huolehtii Äänekosken kaupungin alueen asemakaava-alueilla vesihuollon järjestämisestä. Lisäksi alueella on jätevesiverkostoa. Sähkönjakelusta alueella vastaa Äänekosken Energia Oy. Tulevaisuudessa on edessä johtojen maakaapelointi toimitusvarmuuden takaamiseksi. Hulevesille ei ole kattavaa rakennettua verkostoa, sillä alue on vanhaa rakentunutta ympäristöä. Hulevedet on imeytettävä omalla tontilla.

3.4. Maanomistus

Alueen rakennetut pientalotontit ovat pääosin yksityisten omistuksessa tai kaupungin vuokratontteja. Kaupunki omistaa pääosan puistoalueista Lastuniemessä ja Pässinmäellä. Suunnittelualueella on yksityisten ja metsäyhtiön omistuksessa olevia luonnontilaisia puistoalueita. Suunnittelualueen katualueet ovat pääosin kaupungin omistuksessa.

4. SUUNNITTELUTILANNE

4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

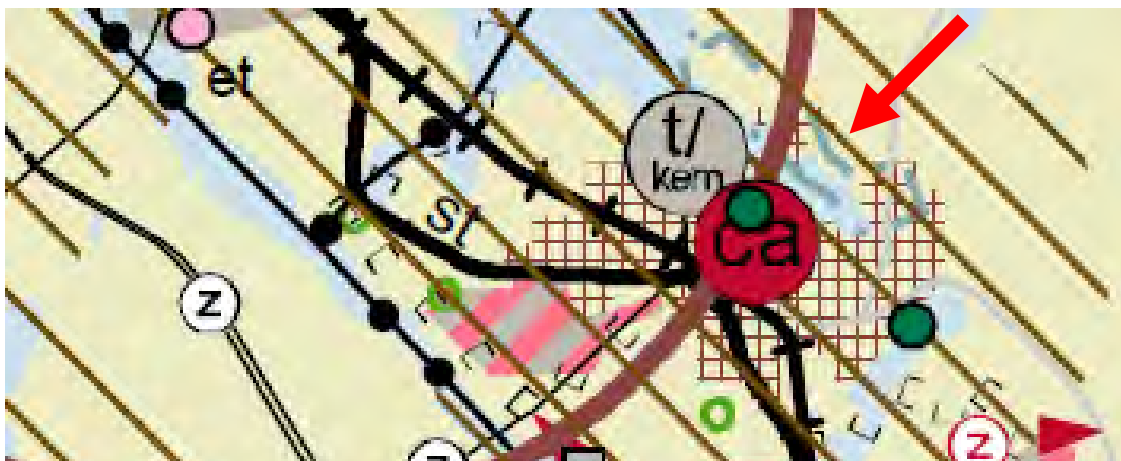
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niiden tehtävänä on mm. varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa, auttaa saavuttamaan hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

4.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Äänekosken ja Suolahden taajamat muodostavat alueen **seutukeskuksen / kuntakeskuksen** (ruskea ympyrä), jonka sisälle suunnittelualue osittain sijoittuu. Suunnittelualue on osa **seudullisesti merkittävää tiivistettävää taajamaa** (ruskea ruuturasteri). Lisäksi alue on **kulttuuriympäristön vetovoima-alue** (ruskea vinorasteri) ja maakunnallisesti tärkeää pohjavesialuetta (siniharmaa pistekatkoviiva).

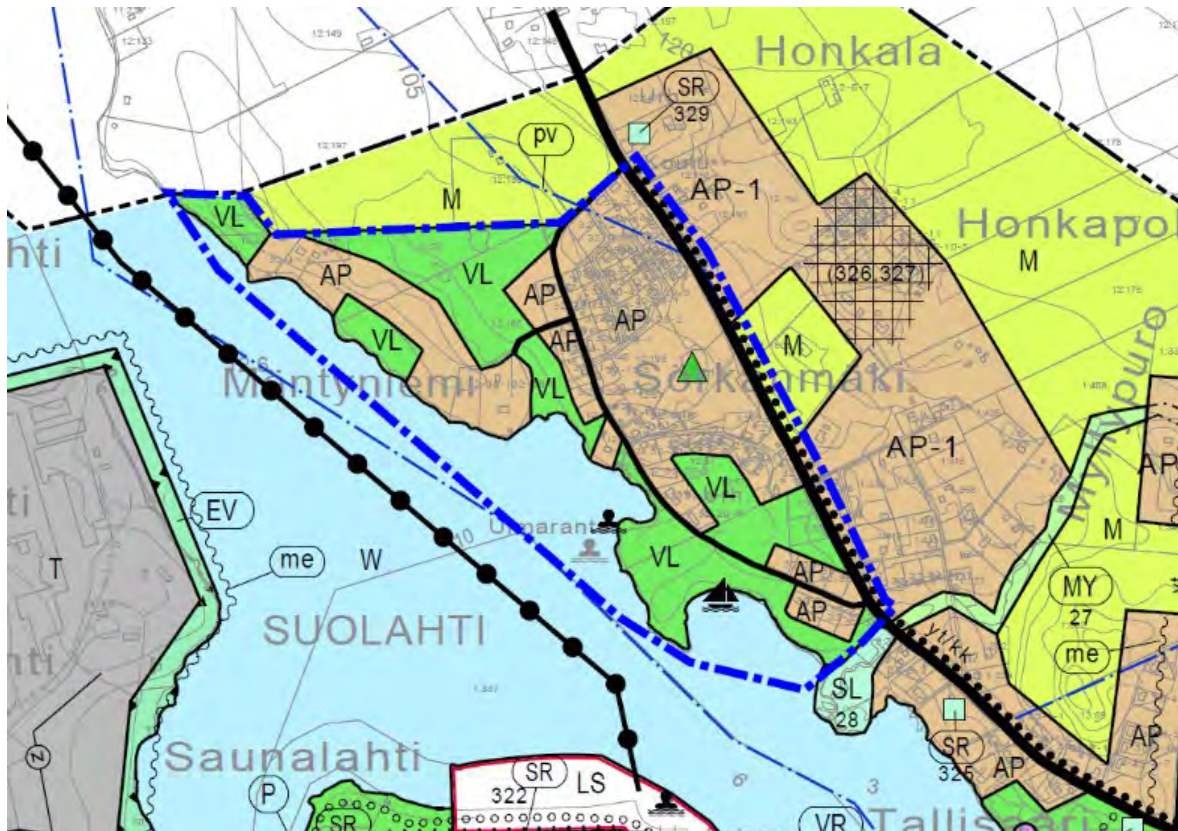
Kuva 30. Ote tarkistetusta Keski-Suomen maakuntakaavasta. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu punaisella nuolella.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Keski-Suomen liitto käynnisti maakuntakaavan päivityksen loppuvuodesta 2020. Päivitys koskee koko Keski-Suomen maakunnan aluetta, Kuhmoinen pois lukien. Maakuntakaava päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Kaavasta käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.12.2023 § 21 kaavaehdotuksen, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Lisäksi tarkasteltiin hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoimaan saanut Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan. 8.12.2023 hyväksytty Keski-Suomen maakuntakaava 2040 on kuulutettu voimaan 19.3.2024. Maakuntakaava 2040 kaavakartalla ei ole merkintöjä suunnittelualueelle.

4.3. Yleiskaava

Suolahti 2020 osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.12.2009. Osayleiskaavassa suunnittelualueelle on osoitettu pientalovaltaista asuntoaluetta (AP) ja lähivirkistysaluetta (VL). Suunnittelualue rajoittuu etelästä Keitele -järveen, jonka ranta-alueelle on osoitettu symboli -merkinnällä uimaranta ja venesatama/venevalkama. Suunnittelualueen itäreunalla on yhdystie/kokoojakatu Ruotintie, jonka varrelle on osoitettu kevyen liikenteen reitti (musta palloviiva). Asuinalueen keskiosaan on osoitettu leikkikenttä (vihreä kolmio). Pohjoisosassa kaava-alue rajoittuu maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen (M). Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä kylämäinen rakentaminen. Asutusta ei saa sijoittaa 150-200 metriä lähemmäksi rantaviivaa. Kaava-alueen eteläosan kaakkoiskulma rajoittuu luonnonsuojelualueeseen (SL). Suunnittelualue on pääosin tärkeää tai vedenhankintaan soveltuvaa pohjavesialuetta. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa maaperän eikä pohjaveden pilaantumista (ympäristönsuojelulaki 7§ ja 8§) tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

Kuva 31. Ote Suolahti 2020 osayleiskaavasta. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu sinisellä katkoviivalla.

4.4. Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa 2.11.1982, 16.11.1995, 19.11.2001, 21.3.2005, 24.4.2006 ja 14.6.2021 hyväksytyt ja vahvistetut asemakaavat.

Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu erillispientalojen korttelialuetta (AO), asuinpientalojen korttelialuetta (AP), asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (AL), puistoa (VP), lähivirkistysaluetta (VL), urheilu- ja virkistyspalvelualuetta (VU), venevalkamaa (LV), vesialuetta (W), erityisaluetta sähkövoiman siirtoa varten (E) ja katualuetta. Rannassa olevalle VL -alueelle on osoitettu sm -merkintä, jonka määräys; *Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettyä Museoviraston lausunto.*

Kuva 32. Ote ajantasakaavasta. Suunnittelualue on rajattu punaisella.

4.5. Muut suunnitelmat ja selvitykset

Suunnittelualueella on toteutettu luontoselvitys kesällä 2024 Äänekosken kaupungin toimeksiannosta (Latvasilmu osk), sekä rakennusinventointi kesällä 2024 Äänekosken kaupungin omana työnä. Suunnittelualan aikaisempia suunnitelmia ja selvityksiä ovat Suolahti 2020 osayleiskaavan aineisto.

Rakennusjärjestys

Äänekosken kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.12.2006.

Rakennuskiellot

Suunnittelualue ei ole rakennuskiellossa.

Pohjakartta

Äänekosken kaupunki ylläpitää asemakaavoitetun alueen pohjakarttaa. Pohjakartta on tarkistettu 25.9.2023.

5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve

Asemakaavan muutos on käynnistynyt kaupungin omasta aloitteesta osana vanhentuneen Suolahden asemakaavan ajan tasalle saattamista. Maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:n mukaan kunnan tulee seurata asemakaavojen ajanmukaisuutta ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Maankäyttöpalveluilla on tavoitteena uudistaa Suolahden taajaman asemakaavaa tulevien vuosien aikana. Suolahden taajaman pohjoisosan asemakaavoitettuja alueita on uusittu viime vuosina mm. suunnittelualueeseen rajoittuvat Honkalan ja Tallilan asemakaavojen muutokset. Nyt vireillä oleva *Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen* täydentää asemakaava-alueen tarkastelua luoteiskulmassa. Alueella ei ole merkittävää rakentamispainetta. Asemakaavan muutoksessa kumotaan vanhaa asemakaavaa pääosin vesialueen ja viheralueiden osalta, mutta myös asemakaavoitettua katualuetta ja pitkän katuyhteyden varrelle harvaan osoitettuja pientalokortteleita.

5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2024-2026. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 15.1.2024 § 9. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 31.1.2024 *Pikkukaupunkilainen ja Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä ja kaupungin kotisivuilla.

5.3. Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavan aloitusvaiheessa on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa on kerrottu kaavan vuorovaikutusmenettelyistä. Ensimmäinen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu 15.1.2024. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään tarvittaessa kaavaa valmisteltaessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä (*Liite 1*). Kaavaprosessin aikaista tapahtunutta vuorovaikutusta osallisten ja viranomaisten kanssa on kuvattu kaavaselostuksen vuorovaikutusraportissa (*Liite 3*).

5.3.1. Osalliset

Osallisia ovat kaikki, jotka tuntevat itsensä osallisiksi. MRL 62 §:n mukaan osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, esimerkiksi arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä, tai jättää muistutuksia kaavaehdotuksesta.

Osallisiksi kaavahankkeen yhteydessä tunnistetut tahot on mainittu kaavaselostuksen liitteenä olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

5.3.2. Vireilletulo

Äänekosken kaupunginhallitus on 15.1.2024 § 9 päättänyt käynnistää uuden kaavahankkeen Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen. Vireilletulosta kuulutettiin 31.1.2024 kaupungin kotisivuilla sekä *Pikkukaupunkilaisessa ja Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä. Kaavan sisältöä ja laadintaa kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 välisen ajan MRL 63 § mukaisesti. Nähtävilläoloaikana hankkeesta saatiin kolme kirjallista palautetta. Palautteeseen on laadittu kaavoittajan vastineet, jotka on sisällytetty kaavaselostuksen liitteenä olevaan vuorovaikutusraporttiin (*Liite 3*).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään ja täydennetään tarvittaessa kaavaa valmisteltaessa.

5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Kaavaluonnosaineiston nähtävillä olosta osallisia ja kuntalaisia tiedotetaan kaupungin kotisivuilla sekä *Pikkukaupunkilainen* -lehdessä. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetetään kirje valmisteluaineiston nähtävillä asettamisesta. Kaavaluonnos asetetaan julkisesti nähtäville MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti ___.__.2024 - ___.__.2025 väliseksi ajaksi. Osallisilla on mahdollisuus jättää mielipiteensä kaava-aineistosta.

Kaavaluonnoksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja muilta toimijoilta.

Kaavaluonnoksesta tullut palaute ja palautteeseen laaditut vastineet kootaan kaavaselostuksen liitteenä olevaan vuorovaikutusraporttiin (*Liite 3*).

Kuva 33. Ote 18.11.2024 päivätystä kaavaluonnoksesta.

Luonnosvaiheen palaute: (täydennetään kaavoituksen edetessä)

Kaavaehdotus (täydennetään kaavoituksen edetessä)

Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi MRL 65 § ja MRA 27 § mukaisesti kaupunginhallituksen päätöksellä. Kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta kuulutetaan kaupungin kuu-
lutuslehdissä sekä www-sivuilla. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetetään kirje kaavaehdo-
tuksen nähtäville asettamisesta. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja muilta toi-
mijoilta. Osallisilla on mahdollisuus jättää nähtävilläolon aikana muistutuksensa kaava-aineistosta.

Kaavaehdotusaineisto pidetään nähtävillä kokonaisuudessaan kaupungin kotisivuilla ja kaupungintalon
ala-aulassa sekä Suolahden kirjastossa.

Ehdotusvaiheen palaute: (täydennetään kaavoituksen edetessä)

Kaavan hyväksymisestä päättää Äänekosken kaupungin hallintosäännön mukaan Äänekosken kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymisestä kuulutetaan kaupungin ilmoitustaululla, ilmoituslehdissä sekä kaupungin kotisivuilla. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan kokouksessaan __. __.2025 § __.

5.3.4. Viranomaisyhteistyö

Aloituvaiheen viranomaisneuvottelua ei ollut tarpeen järjestää, sillä kaavahanke ei ole maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävä. MRA 26 § mukaisen viranomaisneuvottelun tarve selviää hankkeen ehdotusvaiheen jälkeen. Kaavan valmisteluun on osallistunut Äänekosken kaupungin eri toimialojen viranhaltijoita.

5.4. Asemakaavan tavoitteet

Asemakaavan tavoitteena on tarkastella Sörkänmäen asemakaavan ajanmukaisuutta osana Suolahden taajaman pohjoisosan asemakaavan päivittämistä ja yhtenäistää alueen kaavamääräyksiä. Tarkastelun alla ovat toteutumattomien pientalotonttien rakentamiskelpoisuus ja ympäristön virkistysmahdollisuudet. Asemakaavan kumoamista esitetään tapahtuvaksi vesi- ja viheralueilla sekä pitkän katuyhteyden päähän osoitetuilla harvoilla pientalokortteleilla katualuetta mukaan lukien.

5.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kaavamuutoksen tavoitteena on tarkastella Sörkänmäen alueen käyttötarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen päivittämällä vanhaa asemakaavaa selkeänä kokonaisuutena. Voimassa olevaa asemakaavaa kumotaan osuudella, joka ei ole ajan saatossa toteutunut: katualueita ei ole rakennettu eikä niiden varsilla olevia pientalotontteja toteutettu. Rakentumattomien pientalotonttien osalta hyödynnetään olevaa katuverkkoa ja tarkastellaan niille mahdolliset kulkuyhteydet ilman uuden katuverkon rakentamista.

5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

Keväällä 2024 jätettiin Äänekosken kaupunginvaltuuston kokouksessa valtuustoaloite koirapuiston osoittamisesta Suolahteen. Sörkänmäen asemakaavoituksen yhteydessä tarkastellaan mahdollisuutta koirapuiston osoittamiselle virkistykseen tarkoitetulle alueelle.

Sörkänmäen rakennusinventoinnin 2024 perusteella kulttuuriympäristön ominaispiirteitä pyritään säilyttämään alueellisella suojelumerkinnällä sekä tärkeimpien rakennus- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden suojelulla.

Sörkänmäen luontoselvityksen 2024 tuloksena neljä luontoarvoiltaan arvokasta aluetta, joilla esiintyy luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja viitasammakon lisääntymispaikkoja, huomioidaan kaavatyössä rakentumattomien ja uudelleensijoittuvien pientalotonttien ympäristössä.

5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu

Kaava perustuu pitkälti olevan asemakaavan uudelleen tarkasteluun päivittäen korttelialueet kiinteistönmuodostus huomioiden. Näin ollen suunnittelualueelle ei ole laadittu erikseen vaihtoehtotarkasteluja tämän kaavahankkeen aikana.

6. ASEMAKAAVAN KUVAUS

6.1. Kaavan rakenne

Kaava-alueen maankäyttöratkaisut perustuvat suurelta osin rakennetun tilanteen todentamiseen. Rakentamattomat asumisen aluevaraukset on järjestelty hyödyntäen toteutettua katuverkkoa. Uutta tarvetta katurakentamiselle ei muodostu, joten katualuevarauksena olevat Nehenkatu ja Mortinkadun rakentamaton osa poistuvat *Borovitsin puiston* alueelta. Rakentamattomat asuintontit on sijoiteltu uudelleen olevaa katuverkkoa hyödyntäen. Myös voimassa olevassa asemakaavassa osoitetut Höökinkadulta alkavat jalankululle varatut reitit puistoon ja Ruotintielle poistuvat ja liittyvät tontteihin.

Kumottavaa asemakaava-aluetta kohdistuu suunnittelualueen lännen- ja lounaanpuolelle, jossa kumotaan vesialuetta, katualuetta ja harvaan osoitettua asumisen korttelialuetta.

Kuva 34. Voimassa oleva asemakaavatilanne, johon määriteltynä kumottavat alueet.

6.1.1. Mitoitus

Asemakaavahankkeessa kumotaan voimassa olevaa asemakaavaa noin 19,08 ha ja muutetaan asemakaavaa noin 28 ha suuruisella alueella. Suunnittelualueen pinta-ala on kokonaisuudessaan noin 47 ha. Asumiseen/loma-asumiseen varattuja korttelialueita on osoitettu yhteensä noin 11,69 ha (AR, AO, AP ja RA) ja rakennusoikeutta 29 074 k-m² verran. Rakennusoikeudet on osoitettu pysyvän asumisen tonteille tonttitehokkuudella ja loma-asuntotontille kerrosalaneliömetreinä. Katualuetta on osoitettu noin 4,25 ha, lähivirkistysaluetta (VL) noin 10,65 ha sekä metsä- ja maatalousaluetta (M) noin 1,62 ha.

6.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Asemakaavan keskeisimpänä tavoitteena on todentaa maankäyttölinen toteutunut tilanne uudistamalla vanhat voimassa olevat kaavamääräykset nykypäivän tasolle ja yhtenäisiksi muiden Äänekosken kaupungilla olevien kaavojen kanssa. Lähivirkistysalueiden toiminnallisuus varmistetaan osoittamalla yhtenäiset virkistysalueet kaavassa. Kallioiset ja louhikkoiset metsäalueet ja rinteet huomioidaan ja jätetään rakentamisesta vapaiksi. Asumisen väljyys alueella säilyy ja hulevesien hallinta on mahdollista toteuttaa kiinteistöjen alueilla imeyttämällä.

6.3. Aluevaraukset

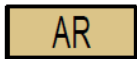
Asemakaavalla osoitetaan asumisen aluevarauksia sekä niihin liittyviä katu- ja viheralueita.

Korttelialueet

Loma-asuntojen korttelialue.

RA- merkinnällä on osoitettu Lastuniemenpuiston pohjoispuolelle alue, jolla sijaitsee vanha puusepän verstaserakennus. Kortteliin on osoitettu yksi loma-asunnon tonttia ja sille kerrosluvuksi II ja rakennusoikeutta 60 k-m².

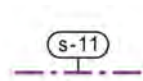
Rivitalojoen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.

Rakentunut rivitalo Majalankadun varrella on osoitettu AR -merkinnällä. Kerrosluvuksi on osoitettu I ja rakennusoikeus tehokkuudella e=0.25.

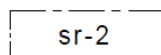
Erillispientalojen korttelialue.

Majalankadun ja Höökinkadun pientaloalue muuttuu AL -alueesta eli asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueesta AO -alueeksi, eli erillispientalojen korttelialueeksi muuttuneen käyttötarkoituksen mukaisesti. Alueella on aiemmin sijainnut kivijalkaliiketiluja, jotka palvelevat nykyisin asumista. Kerrosluvut on osoitettu maaston muodot huomioiden. Rakennusoikeudet on osoitettu kaikille tonteille tehokkuusluvulla e=0.25.

Suojeltava alueen osa. Alueella olevien rakennusten ja piha-alueiden kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliselta kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Uudisrakentamisen yhteydessä ja julkisivukorjauksia tehtäessä tulee käyttää alueen ympäristön luonteeseen soveltuvia materiaaleja.

Autotallit tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta. Julkisivun yhtäjaksoinen seinäpinta kadun puoleisella sivulla saa olla enintään 11m. Aukotukset ja rakennustaiteelliset yksityiskohdat tulee toteuttaa ympäröivään rakennuskantaan sopivalla tavalla kadun puoleisilla sivuilla. Rakennusmassan riittävä korkeus noppamaisella muodolla tai kapealla runkosyvyydellä tukee 1900-luvun alun rakennuskannan muodostavan ympäristön ominaispiirteitä.

Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.

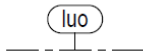
AO-alueilla Majalankadulla ja Höökinkadulla on alueellinen suojelumerkintä, joka ohjaa rakentamista säilyttämään asuinympäristön luonteen korjausrakentamisessa tai täydennysrakentamisessa. Aluerajaukselle sijoittuu suojelukohde Sahanhoitajan talo.

Viheralueet

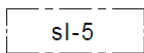

Lähivirkistysalue.

Lähivirkistysalueena on osoitettu *Viivipuiston, Borovitsinpuiston, Pässinmäen ja Lastuniemenpuiston* alueet. Pässinmäen alueelle on osoitettu pallokentäksi varattua alueen osaa (up) ja ohjeellinen alue koirapuistolle (kp). Lastuniemenpuiston alueelle on osoitettu alueen osaa uimarannalle (vv) ja venevalkamalle (lv) niemen etelä- ja pohjoispuolilla. Ohjeellisten aluevarausten yhteydessä on osoitettu alue pysäköinnille (p) sekä ajoyhteys (ajo). Varaus uimarannan ja pallokentän pysäköinnille (p) ja ajoyhteydet (ajo) uimarannalle ja venevalkamalle on osoitettu paikoilleen lähivirkistysalueella. Viivipuistossa kevyen liikenteen yhteys on osoitettu aluevarauksena (pp) lähivirkistysalueella. Borovitsinpuiston uudelleensijoittuvien tonttien ajoyhteys korttelissa 25 on osoitettu sitovalla mutta sijainniltaan ohjeellisella merkinnällä (ajo-2).

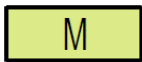

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Suojeltava alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella suojellun viitasammakon elinympäristöä.

Lähivirkistysalueille sijoittuu kosteikkoisuuteen perustuvia todettuja luontoarvoja, jotka on merkitty monimuotoisuutta tukevalla luo-aluemerkinnällä sekä viitasammakon luonnonsuojelulla suojeltua elinympäristöä osoittavalla merkinnällä sl-5. Merkinnät sijoittuvat alueen hulevesien valumareitin varrelle Borovitsinpuistoon sekä Mäntyniemen takaisille M- ja VL-alueille.

Maa- ja metsätalousalue.

Maa- ja metsätalousalueena on osoitettu metsäyhtiön omistama maa-alue, jolla harjoitetaan metsänkäyttelyä. Metsätalousalueelle sijoittuu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitteiden rakennusala et -aluemerkinnällä.

Katu- ja liikennealueet

Katuratkaisut pohjautuvat toteutettuun verkkoon, eikä uutta tarvetta katurakentamiselle muodostu. Voimassa olevassa asemakaavassa olevat Nehenkatu ja Mortinkadun jatke poistuvat katualuevarauksina. Porttilankatu asemakaavakatuna lyhenee, kun asemakaavalla kumotaan harvaan asuttua katuosuutta.

6.4. Kaavamerkinnot ja –määräykset

Asemakaavassa on annettu erityisiä kaavamääräyksiä ohjaamaan rakentamista. Määräykset on katsottu soveltuvin osin huomioiden Äänekosken kaupungin alueella yhtenäistä käytäntöä.

YLEISMÄÄRÄYKSET:

Ympäristö ja rakennustapa

Rakennettaessa alle 4 metrin päähän tontin rajasta ei rakennuksen tälle sivulle saa sijoittaa ikkunoita alle 180 cm:n korkeudelle huoneen lattiatasosta.

Autopaikan edessä tulee olla vähintään 5 metriä vapaata tilaa omalla tontilla.

Rakentamatta jäävät tontin osat, joita ei käytetä ajoteinä eikä pysäköintiin, on istutettava ja hoidettava tai pidettävä hoidetussa luonnontilassa.

Tontilla tulee säilyttää tai istuttaa puita ja pensaita niin, että puiden määrä on vähintään 1 ja pensaiden määrä vähintään 1,5 tontin pinta-alan 100 m² kohti.

Leikki- ja oleskelualueet sekä tontilla olevat autopaikat on erotettava muusta piha-alueesta istutuksin.

Rannan läheisyyteen toteutettavien rakennusten tulee väriykseltään olla ympäristöön sopivia ja harjankorkeus saa olla enintään 4 m. Kirkkaita värejä ei sallita.

Erilliset saunat on liitettävä kunnalliseen viemäriin, mikäli käytetään paineellista vesijohtoa. Mikäli kiinteistön jätevesiä ei voida johtaa kunnan viemäriverkkoon viettoviemärillä, vastaa kiinteistö jätevesien pumppauksesta omalla kustannuksellaan.

Asuinrakennusten alimman lattiatasoin tulee olla vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla (+100,90, N60 *Keitele*-järvi / +101,20 N2000).

Hulevedet

Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella.

Tontin piha- ja hulevesisuunnitelma on esitettävä rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

Autopaikat

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

-	paritalot ja omakotitalot	2 ap/ asunto
-	rivitalot	1,3 ap/ asunto

6.5. Nimistö

Asemakaavassa esitetään toteutunutta katunimistöä voimassa olevan asemakaavan mukaan. Nehenkatu katualuevarauksena poistuu.

Lähivirkistysalueista on nimetty voimassa olevan asemakaavan mukaan *Viivinpuisto*, *Borovitsinpuisto*, *Pässinmäki* ja *Lastuniemenpuisto*. *Kuusikon puisto* yhdistyy *Borovitsinpuistoon*, joten *Kuusikon puistoa* ei erikseen enää esitetä. Uutta nimistöä ei asemakaavalla muodostu.

7. KAAVAN VAIKUTUKSET

Sörkänmäen asemakaavan muutoksen osalta on sovellettu lain maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 432/2023 voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Kaavaa laadittaessa selvitetään suunnitelman toteutumisen aiheuttamia vaikutuksia. Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin sitä täydentäen ja tarkentaen. Vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana on kaavan toteuttamisen vaikutusten vertailu nykytilaan. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueelta käytössä oleviin perustietoihin, alueella suoritettuihin maastokäynteihin, aluetta koskeviin selvityksiin ja suunnitelmiin, osallisilta saataviin lähtötietoihin, lausuntoihin ja muistutuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin.

7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Suunnittelualue sijoittuu kokonaisuudessaan asemakaavoitetulle alueelle. Alueen nykyinen rakennettu ympäristö on pääosin omakoti- ja rivitaloasumisen aluetta.

Kaavan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön liittyvät pääosin kaavaratkaisussa esitettyyn virkistyskäyttöön, asumiseen ja palveluihin.

7.2. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne

Asemakaavan muutoksen toteutuminen ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia jo rakennettuun ympäristöön tai yhdyskuntarakenteeseen verrattuna alueella voimassa olevan asemakaavan toteutumiseen. Muutokset suunnittelualueella sijoittuvat pääosin *Borovitsinpuiston* ympäristöön, johon aikaisemmin oli kaavoitettu laajemmin asumisen korttelialueita. Asumisen korttelialueita poistetaan ja sijoitetaan uudelleen olevan katuverkon yhteyteen. *Borovitsinpuiston* ympäristössä kaavalla poistuu lisäksi katualuevarauksia, joita ei ole toteutettu. Muutoksessa lähivirkistysalueen määrä lisääntyy.

Katualuetta ja asumisen korttelialueita kumotaan suunnittelualueen länsi-luoteisosassa. Tieyhteys Porttilankadun päässä oleville kahdelle rakentuneelle asuinrakennuspaikalle on toteutettu voimassa olevasta asemakaavasta poiketen. Kaavamuutoksen yhteydessä tarkasteltiin katuyhteyden asemakaavallista tarkoituksenmukaisuutta ja päädyttiin kumoamaan Porttilankadun jatko korttelista 38 eteenpäin. Mikäli tälle asemakaavan ulkopuoliselle alueelle on tarvetta rakentaa asuinrakennuksia, tulee rakentaminen toteutettavaksi suunnittelutarveratkaisuin.

Kaavamuutoksen yhteydessä on myös toteutuneita tontteja tarkasteltu uudelleen. Asuintontteihin on tarpeen mukaan lisätty aluetta, mikäli rakentaminen tai piharatkaisut ovat toteutuneet ajan saatossa asemakaavassa osoitettua tonttia laajemmalle. Näille tonteille laaditaan kaavan yhteydessä myös tonttijaon muutos, joten tontit eivät enää ole rakennuskielossa. Muutoksista on tiedotettu tontin omistajia ja heidän esittämiä toiveitaan on pyritty mahdollistamaan asemakaavaratkaisussa.

7.3. Maisema-, kulttuuri- ja luonnonympäristö

Kaavaratkaisulla on vain vähäisiä vaikutuksia alueen maisemaan. Huomattavimmat muutokset kohdistuvat *Borovitsinpuiston* rakentumattomiin erillispientalotontteihin, jotka uudelleensijoittuvat Ruotintien varteen vaikuttaen rakentuessaan Honkalan peltoalueen ja Sörkänmäen ulkopuoliseen maisemakuvaan. Ruotintien varren sähkönsiirrolle varattu erityisaluevaraus poistuu tulevaisuudessa maakaapeloinnin myötä, ja maakaapelille varmistetaan mahdollinen reitti aluevarauksena tonttien liittymäpuolelle istutettavan alueenosan varauksen sisälle. Peltomaisemaa hallitseva Ruotintien sähkölinja poistuu suunnittelualueen maisemasta itäreunalla.

Tonttien uudelleensijoittuminen koskettaa jo aiemmin kaavoitettua peltoalaa. Ratkaisulla varmistetaan *Borovitsinpuiston* lehtoisen lähivirkistysalueen luontoarvojen säilyminen. Pientalotontit on ryhmitetty kahteen kolmen tontin ryhmään säilyttäen viherkäytävät. Luontoarvojen ja rakennettavuuden huomioiden myötä kaavaratkaisussa lähivirkistysalueiden pinta-ala lisääntyy.

Kulttuuriympäristön säilymistä edistetään alueellisella suojelumerkinnällä rakennusinventoinnissa todetulle keskeisimmälle sahayhdyskunnan vaiheita ilmentävälle asuin- ja liiketoiminnan alueelle Höökinka-

dun ja Majalankadun risteuksen ympäristössä, joka oli aikanaan alueen kaupallisen toiminnan keskitymä asumisen ohella. Sörkänmäen yleisilme on huomattavan kerroksinen ja historiallisten rakennusten ryhmät ovat paikoin katkonaisia. Alueellisella suojelumerkinnällä pyritään ohjaamaan mahdollista tulevaa täydennysrakentamista huomioimaan säilyneet ympäristön arvot, eheyttämään aluekokonaisuutta, sekä kannustamaan säilyneiden rakennusten ylläpitoa tunnistamalla kulttuurihistoriallisen ympäristön arvot. Suojelukohteeksi esitetään sahanhoitajan taloa alueen keskeisellä paikalla.

Yhtenäisen katukuvan saavuttamiseksi historiallisen ja uuden rakennuskannan välillä on edullista, jos päärakennus sijoittuu joltain sivultaan kadun lähelle ja rakennuksessa on erillinen autotalli-/talousrakennus, jotka muodostavat tai rajaavat suojaisaa pihaa. Sahayhdyskunnan asuinrakennukset ovat olleet ulkomuodoltaan runkosyvyydeltään kapeita, pitkiä ja yksikerroksisia; tai suuremmalla syvyydellä noppamaisia kierrettävällä pohjaratkaisulla ja käyttöullakolla. Vanhemman rakennuskannan tyylipiirteitä ovat mm. jyrkähkö harjakatto, mansardikatto, poikkipääty tai ”kirkonkatto”, sirot kattolyhdyt, katosten vinokannakkeet, koristepanelointi julkisivuissa ja ohuet avoräystäät. Julkisivulla tyyppillisiä verhouksia ovat olleet rimalaudoitus ja paneloinnit perinteisissä väreissä: keltainen, punainen, valkoinen, vihreä tai aluksi käsittelemättömänä. Tyyppillisin kerrosluku on yksi-puolitoista asuin kerrosta I - I u ½. Täydennysrakentamista on mahdollista toteuttaa nykyaikaisesti ja historiallisen rakennetun ympäristön ominaispiirteitä kunnioittaen. Merkittävimmäksi seikaksi nousee rakennusmassan sijoittelu, muoto, korkeus ja sojiva laajuus.

Muutoin kaavaa saattaessa ajantasalle muutokset maisema-, kulttuuri-, ja luonnonympäristöön ovat vähäisiä sekä rakennetussa- että luonnonympäristössä. Nykyiseen kaavatilanteeseen nähden kaava ei muuta rakentamisen määrää kulttuurihistoriallisesti keskeisellä alueella.

7.4. Liikenne

Liikenteeseen ei kaavaratkaisulla ole suurta vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna. Suunnittelualueen kadut palvelevat pientaloasutusta ja virkistysalueet ovat hyvin saavutettavissa nykyisellä katuverkolla ja kulkuyhteyksillä. Uusia kevyen liikenteen väyliä ei kaava-alueelle muodostu.

7.5. Sosiaaliset vaikutukset

Kaavaratkaisun vaikutukset ihmisten elinoloihin ja hyvinvointiin ovat myönteisiä. Rauhalliseksi asuin ympäristöksi muodostuneelle alueelle ei kohdistu suuria muutospaineita. Kortteleiden käyttötarkoitukset päivitetään vastaamaan nykyistä asuinkäyttöä. Olevat asuin ympäristöt voivat täydennysrakentua luonto- ja kulttuuriarvot huomioiden, millä katsotaan olevan myönteisiä vaikutuksia alueen elinolojen parantamiseen ja yhteisön toimintaan. Tapauskohtaisella tonttirajojen korjauksella levittäytymisen vuoksi kiinteistön omistajat saavat hallinnan asuintoiminnalleen tärkeäksi muodostuneelle maa- alalle. Alueen virkistysalueet, venevalkamat, uimaranta, Pässinmäen pallokenttä sekä *Viivinpuiston* leikkikenttä ylläpitävät alueen pito- ja vetovoimaa. Lisätty varaus metsäiselle koirapuistolle voi toteutuessaan lisätä virkistystoimintaa, tukea virkistysalueiden kehittämistä ja luoda uusia kohtaamisia ja yhteyksiä Sörkänmäellä Suolahdessa.

7.6. Ilmastonmuutos / ilmastonmuutoksen huomioiminen

Kaavaratkaisulla rakentamisen määrä suunnittelualueella vähenee ja virkistysalueen määrä suurenee. Erillispientalojen tontit osoitetaan olevan kunnallistekniikan piiriin rakennettua ympäristökokonaisuutta täydentäen.

7.7. Taloudelliset vaikutukset

Kaavaratkaisulla on jonkin verran taloudellisia vaikutuksia, kun katuverkon määrä vähenee. Olemassa oleva katuverkko ja kunnallistekniikka kattaa jo rakennetut alueet, joten yhdyskuntarakentamisen kustannuksia ei muodostu.

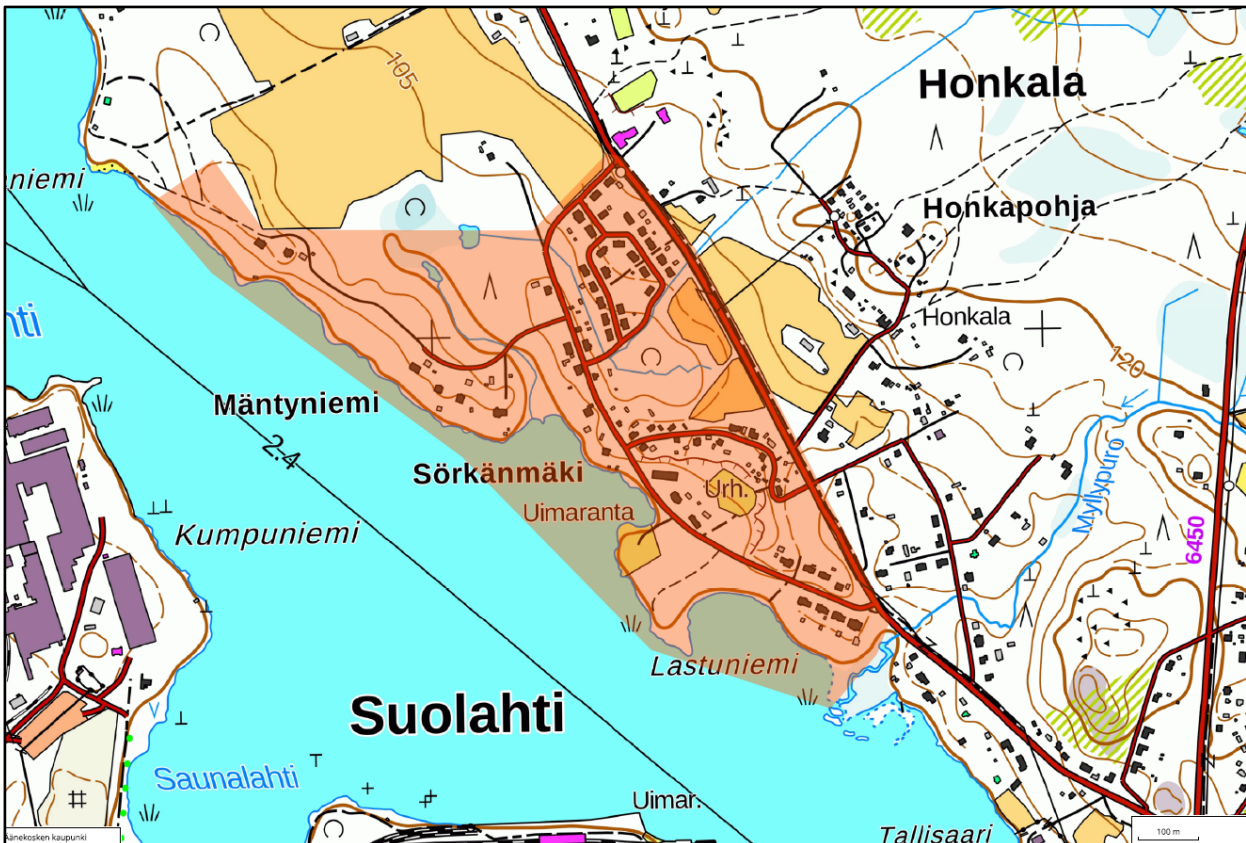
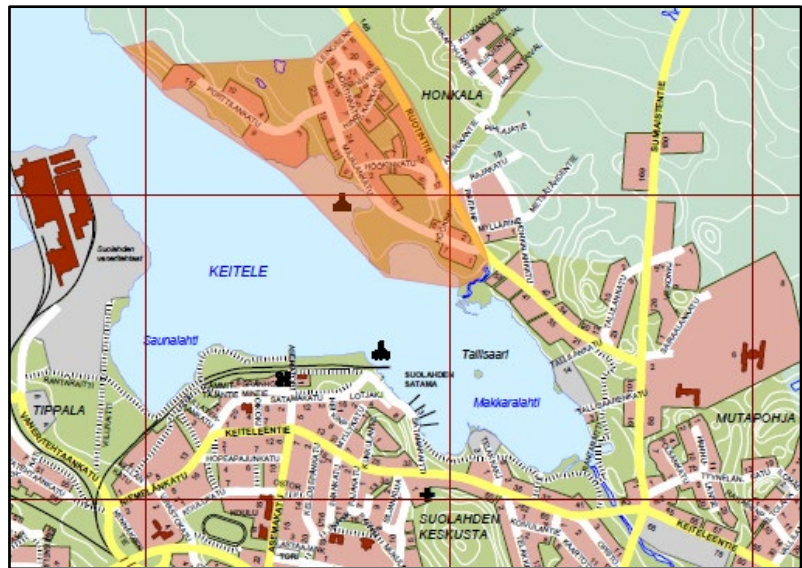
8. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavan toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan saatua lainvoiman.

HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA (MRL 63 §)

15.1.2024/18.11.2024

1. SUUNNITTELUALUE

Suunnittelualueena on Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitseva Sörkänmäen alue Ruotintien ja Keitele -järven välissä. Suunnittelualue sijaitsee noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskustasta pohjoiseen. Suunnittelualue on pientalovaltaista taajamatyypistä asuinalueutta sekä virkistysaluetta. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 47,3 ha. Suunnittelualueen sijainti ja rajaus on esitetty kansilehdellä. Rajaus voi täsmentyä suunnittelun edetessä.

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Maankäyttöpalveluilla on tavoitteena uudistaa Suolahden taajaman asemakaavaa laajempina kokonaisuuksina tulevien vuosien aikana. Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Sörkänmäen alueen käyttötarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen. Asemakaavaprosessissa kumotaan vanhaa asemakaavaa suunnittelualueelta pääosin vesialueen ja viheralueiden osalta. Kaavamuutoksen yhteydessä tarkistetaan vanhentuneiden kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuus sekä tutkitaan kaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuus.

3. SUUNNITTELUTILANNE

3.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

3.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Äänekosken ja Suolahden taajamat muodostavat alueen **seutukeskuksen / kuntakeskuksen** (ruskea ympyrä), jonka sisälle suunnittelualue osittain sijoittuu. Suunnittelualue on osa **seudullisesti merkittävää tiivistettävää taajamaa** (ruskea ruuturasteri). Lisäksi alue on kulttuuriympäristön vetovoima-alueutta (ruskea vinorasteri) ja maakunnallisesti tärkeää pohjavesialuetta (siniharmaa pistekatko- viiva).

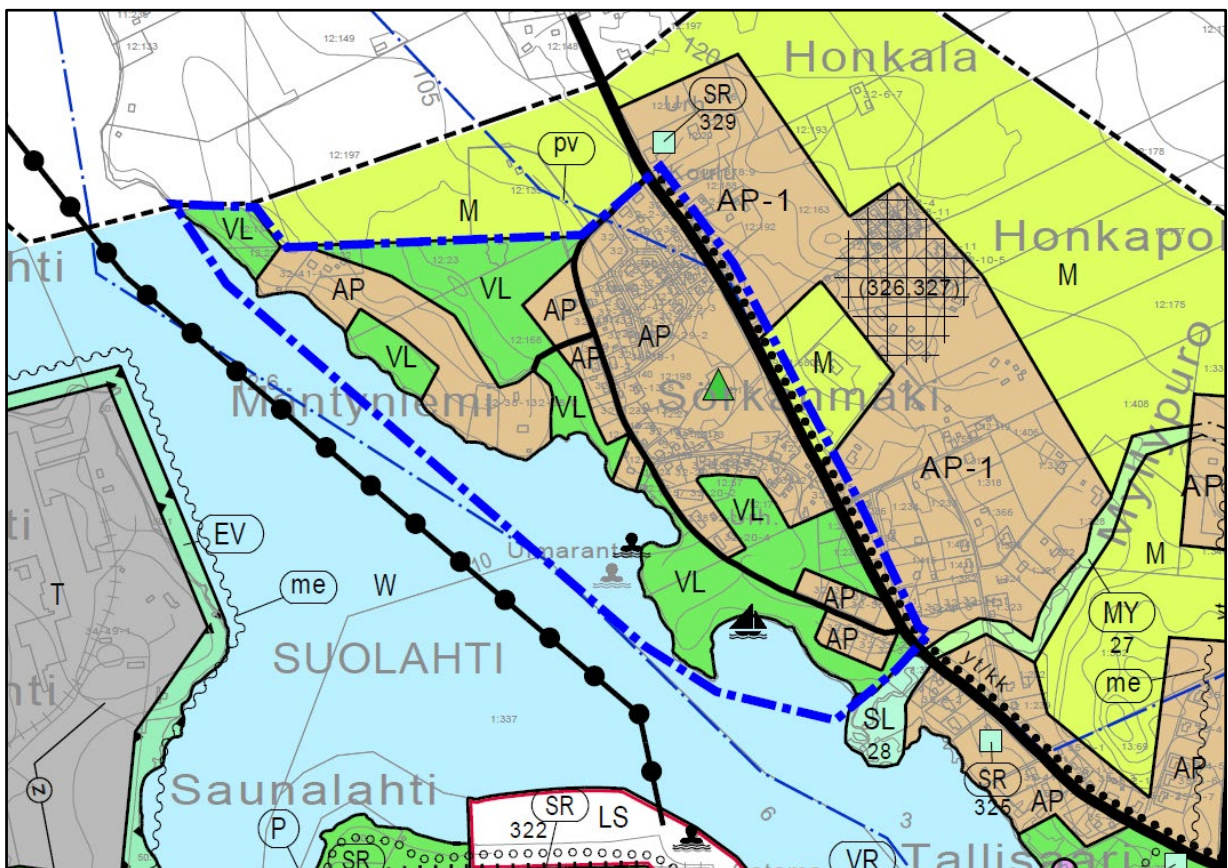
Kuva 1. Ote tarkistetusta Keski-Suomen maakuntakaavasta. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu sinisellä nuolella.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Keski-Suomen liitto käynnisti maakuntakaavan päivityksen loppuvuodesta 2020. Päivitys koskee koko Keski-Suomen maakunnan aluetta, Kuhmoinen pois lukien. Maakuntakaava päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Kaavasta käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.12.2023 § 21 kaavaehdotuksen, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Lisäksi tarkasteltiin hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoimaan saanut Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan. 8.12.2023 hyväksytty Keski-Suomen maakuntakaava 2040 on kuulutettu voimaan 19.3.2024. Maakuntakaava 2040 kaavakartalla ei ole merkintöjä suunnittelualueelle.

3.3. Yleiskaava

Suolahti 2020 osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.12.2009. Osayleiskaavassa suunnittelualueelle on osoitettu pientalovaltaista asuntoaluetta (AP) ja lähivirkistysaluetta (VL). Suunnittelualue rajoittuu etelästä Keitele-järveen, jonka ranta-alueelle on osoitettu symboli -merkinnällä uimaranta ja venesatama/venealkama. Suunnittelualueen itäreunalla on yhdystie/kokoojakatu Ruotintie, jonka varrelle on osoitettu kevyen liikenteen reitti (musta palloviiva). Asuinalueen keskiosaan on osoitettu leikkikenttä (vihreä kolmio). Pohjoisosassa kaava-alue rajoittuu maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen (M). Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä kylämäinen rakentaminen. Asutusta ei saa sijoittaa 150-200 metriä lähemmäksi rantaviivaa. Kaava-alueen eteläosan kaakkoiskulma rajoittuu luonnonsuojelualueeseen (SL). Suunnittelualue on pääosin tärkeää tai vedenhankintaan soveltuvaa pohjavesialuetta. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa maaperän eikä pohjaveden pilaantumista (ympäristönsuojelulaki 7§ ja 8§) tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

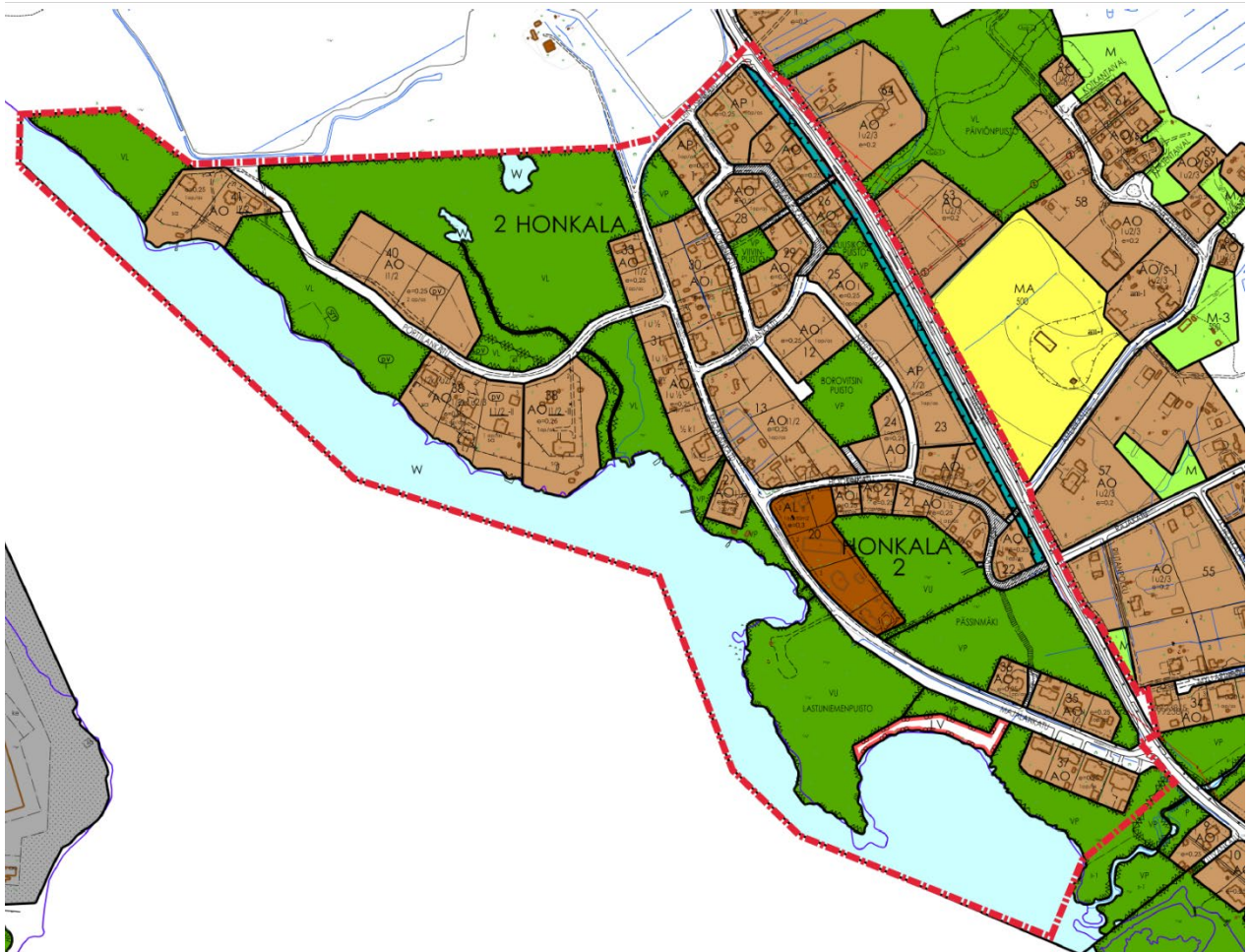

Kuva 2. Ote Suolahti 2020 osayleiskaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen rajaus on osoitettu sinisellä katkoviivalla.

3.4. Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa 2.11.1982, 16.11.1995, 19.11.2001, 21.3.2005, 24.4.2006 ja 14.6.2021 hyväksytyt ja vahvistetut asemakaavat.

Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu erillispientalojen korttelialuetta (AO), asuinpientalojen korttelialuetta (AP), asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (AL), puistoa (VP), lähivirkistysaluetta (VL), urheilu- ja virkistyspalvelualuetta (VU), venevalkamaa (LV), vesialuetta (W), erityisaluetta sähkövoiman siirtoa varten (E) ja katualuetta. Rannassa olevalle VL -alueelle on osoitettu sm -merkintä; Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolaitilla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettyä Museoviraston lausunto.

Kuva 4. Ote ajantasa asemakaavasta. Suunnittelualueet on rajattu punaisella.

3.5. Muut selvitykset ja suunnitelmat

Aiemmat selvitykset ja suunnitelmat

- Suolahti 2020 osayleiskaavan aineisto
- Rakenneyleiskaava 2016 aineisto

Kaavatyön aikana tehtävät selvitykset

- Luontoselvitys
- Rakennusinventointi

4. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteutumista. Viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja alueen erityispiirteistä arvioidaan tätä kaavahanketta koskevat tavoitteet.

Kaavan vaikutukset kohdistuvat naapurikiinteistöihin, sosiaalisiin ja yhdyskuntataloudellisiin vaikutuksiin sekä ympäristöllisiin ja liikenteellisiin vaikutuksiin. Vaikutusten esiintyminen ja arviointi tapahtuu asiantuntijoiden, viranomaisten, maanomistajien, asukkaiden ja suunnittelijoiden kanssa yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa. Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Lähtökohtana ovat aiemmat suunnitelmat ja inventoinnit sekä kartat. Vaikutusten arvioinnissa verrataan kaavan mukaista tilannetta ja sen asetettuja tavoitteita nykytilanteeseen Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin.

Kaavan vaikutuksia arvioidaan seuraavien ominaisuuksien osalta:

- 1) Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- 2) Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne
- 3) Maisema-, kulttuuri- ja luonnonympäristö
- 4) Liikenne
- 5) Ilmastonmuutos / ilmastonmuutoksen huomioiminen
- 6) Sosiaaliset vaikutukset
- 7) Taloudelliset vaikutukset

Vaikutusten arviointi suoritetaan kaavaselostuksessa kaavoittajan toimesta.

5. OSALLISET

Osallisia ovat alueen maanomistajat, asukkaat ja yrittäjät sekä muut, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa kaavoitus käsittelee. Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä (MRL 62 §).

Kaavahankkeessa osallisia ovat:

- Suunnittelualueen ja lähiympäristön maanomistajat, yritykset, yhdistykset, vuokramiehet ja asukkaat sekä muut asianosaiset
- Asiantuntijaviranomaiset ja verkkojakajat:
 - o Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
 - o Keski-Suomen liitto
 - o Keski-Suomen museo
 - o Äänekosken Energia Oy
 - o Keski-Suomen pelastuslaitos
 - o Kaupunkirakennelautakunta
 - o Ympäristölautakunta
- Seurat ja yhdistykset, mm:
 - o Suolahden kyläyhdistys ry

6. OSALLISTUMISEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Tiedottaminen

Kaavan vireille tulosta ja nähtävillä oloista tiedotetaan kaupungin kotisivuilla ja kaupungin ilmoituslehdissä (*Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken Kaupunkisanomat Äks*).

Kaavaluonnos

Kaavan luonnosaineisto (kaavakartta ja kaavaselostus liitteineen) asetetaan nähtäville MRA 30 §:n mukaisesti kaupungin kotisivuille (www.aanekoski.fi), Äänekosken kaupungintalon aulaan ja Suolahden kirjastolle.

Luonnosvaiheen aikana osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavasta kirjallisesti kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Kaavasta pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus pidetään virallisesti nähtävillä MRA 27 §:n mukaisesti 30 päivää kaupungin kotisivuilla, Äänekosken kaupungintalon aulassa sekä Suolahden kirjastossa.

Osallisilla on mahdollisuus jättää muistutus kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotuksesta annettu muistutus tulee toimittaa kirjallisena kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, ilmoitetaan kaupungin perusteltu kannanotto (vastine) esitettyyn muistutukseen. Kaavasta pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Hyväksyminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavaehdotuksen. Kaupunginvaltuuston päätöksestä voi valittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

7. KAAVAN LAATIJA JA AIKATAULU

Asemakaavahanke laaditaan kaupungin omana työnä. Kaavoitustyö käynnistetään vuonna 2024. Kevään ja kesän 2024 aikana tehdään luontoselvitys ja valokuvataan alueen rakennuskantaa. Kaavaluonnos asetetaan nähtäville loppuvuodesta 2024 ja kaavaehdotus on tavoitteena asettaa nähtäville vuoden 2025 aikana. Kaavan hyväksyminen ajoittuisi kevätkaudelle 2026.

8. YHTEYSTIEDOT

Äänekosken kaupunki / Kaavoitus
Hallintokatu 4
44100 ÄÄNEKOSKI

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi p. 040 717 7479
Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus p. 0400 115 240
Kaavasuunnittelija Carita Kosonen p. 0400 115 241

Sähköpostiosoitteemme ovat muotoa. etunimi.sukunimi@aanekoski.fi

KAAVOITUSPROSESSI

Kaavoitusta säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA). Äänekosken kaupungin hallintosäännön mukaan kaavoituksen käynnistämisestä päättää kaupunginhallitus. Asemakaavan ja yleiskaavan hyväksymisestä päättää kaupunginvaltuusto. Vähäiset asemakaavan muutokset hyväksyy kaupunginhallitus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään kaavoitustyön edetessä.

OSALLISTU KAAVOITUKSEEN

MRL 63§

VIREILLETULOVAIHE

- Kaavoitusaloite.
- Kaupunginhallitus saattaa kaava-hankkeen vireille.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS).
- Kuulutus vireilletulosta ja OAS:n nähtäville asettamisesta.

ANNA PALAUTETTA

- Voit antaa kirjallista palautetta OAS:sta.
- Palautteenanto-ohjeet kerrotaan kerrotaan OAS:n nähtäviltä-tilaa käsittelevässä kuulutuksessa.

MRL 62§, MRA 30§

VALMISTELUVAIHE

- Kaavan tavoitteet ja lähtökohdat tarkentuvat.
- Kaavaluonnoksen hyväksyminen kaupunginhallituksessa.
- Kuulutus kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta.
- Luonnos nähtävillä.

KERRO MIELIPITEESI

- Valmisteluvaiheessa voidaan järjestää kaavahankkeeseen liittyviä yleisötilaisuuksia.
- Voit antaa kirjallisen mielipiteen kaavaluonnoksesta.
- Mielipiteenanto-ohjeet kerrotaan kuulutuksessa.

MRL 65§, MRA 27§ ja 19§

EHDOTUSVAIHE

- Kaavaehdotus valmistellaan kaavaluonnoksen sekä siitä saatujen palautteiden ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella.
- Kaavaehdotuksen hyväksyminen kaupunginhallituksessa.
- Kuulutus kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta.
- Ehdotus nähtävillä 14 - 30 vrk.

ONKO MUISTUTETTAVAA?

- Voit antaa kirjallisen muistutuksen nähtävillä olevasta kaavaehdotuksesta.
- Muistutuksenanto-ohjeet kerrotaan kuulutuksessa.

MRL 52§, 37§, 67§

HYVÄKSYMINEN

- Kaupunginhallitus tai -valtuusto päättää kaavan hyväksymisestä.

VOIT HAKEA MUUTOSTA

- Kaupunginhallituksen ja -valtuuston päätökseen voi hakea muutosta valituksella Hämeenlinnan hallinto-oikeudesta tai korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

MRA 93§

KAAVAN VOIMAANTULO

Jos kaavan hyväksymispäätöksestä ei ole tehty valituksia tai jos valitukset on kumottu, kaava kuulutetaan voimaan

HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

Vuorovaikutusraportti 18.11.2024

OAS nähtävillä:	KH 15.1.2024 § 9	31.1. – 1.3.2024
Luonnos nähtävillä:	KH 18.11.2024 § __	___. - ___.2024
Ehdotus nähtävillä:		
Hyväksyminen KH:		
Hyväksyminen KV:		

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä kaavaprosessin kulusta	3
2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit	3
3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)	3
3.1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute	4
4. Luonnosvaiheen vuorovaikutus	5
4.1. Kaavaluonnoksesta saatu palaute	5
4.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet	5
4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet	5
5. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus	5
5.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute	5
5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet	5
5.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet	5

Yhteystiedot

Kaavan laatija:
Äänekosken kaupunki
Maankäyttöpalvelut
Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi
puh. 040 717 7479
nina.marjoniemi@aanekoski.fi

Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus
puh. 0400 115 240
vilhelmiina.schroderus@aanekoski.fi

Kaavasuunnittelija Carita Kosonen
puh. 0400 115 241
carita.kosonen@aanekoski.fi

1. Tiivistelmä kaavaprosessin kulusta

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 15.1.2024 § 9. Kaavoitushanke kullutettiin vireille 31.1.2024 *Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä sekä kaupungin kotisivuilla.

Kaavahankkeen lähtökohtia, tavoitteita ja etenemistä kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) pidettiin MRL 62 §:n ja MRL 63 §:n mukaisesti nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 välisen ajan. Määräaikana saatiin kolme palautetta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan kaavahankkeen aikana.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua (MRL 66 §) ei ollut tarpeen järjestää. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan __. __. 2024 § __ asettaa kaavaluonnosaineiston nähtävillä MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaavaluonnos pidettiin yleisesti nähtävillä Suolahden kirjastossa, kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla __. __. – __. __. 2024 välisen ajan. Luonnoksesta saatiin yhteensä __ lausuntoa ja __ mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan __. __. 2024 § __ asettaa kaavaehdotusaineiston MRA 27 §:n mukaisesti nähtävillä 30 vuorokauden ajaksi. Kaavaehdotus pidettiin yleisesti nähtävillä __. __ - __. __. 202x välisen ajan kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla. Ehdotuksesta saatiin yhteensä __ muistutusta ja __ lausuntoa.

Äänekosken kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan __. __. 202_ § __pitämässään kokouksessa.

2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit

MRL 66 §:n ja MRA 26 §:n mukaista aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua ei ollut tarpeen järjestää. Kaavoituksen edetessä selviää, onko tarpeen järjestää MRA 26 § mukaista viranomaisneuvottelua ehdotusaineiston nähtävilläolon jälkeen.

3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan osittaisesta kumoamis- ja muutoshankkeesta laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 (MRL 62 §, MRL 63§). OAS on koko kaavaprosessin ajan nähtävillä kaupungin kotisivuilla ja sitä täydennetään kaavoituksen edetessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin kolme (3) kirjallista palautetta nähtävilläoloaikana.

3.1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute

Määräaikaan mennessä saatiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kolme (3) kirjallista mielipidettä. Tullessiin mielipiteisiin on laadittu kaavoittajan vastine.

Saapuneet palautteet:

Palaute 1; 26.2.2024, yksityinen

Palaute 2; 27.2.2024, yksityinen

Palaute 3; 27.2.2024, yksityinen

Tiivistelmä palautteesta 1	Vastine
<p>Kiinteistön (992-32-30-6) tontin takarajalla olevan laskuojan keskikohta on sovittu olevan tonttien 6 ja 5 rajalla.</p> <p>Asia on ollut esillä suullisesti v. 1991 ja v. 2023 ja siitä on huomautettu kaupungintalolla tonttipalvelun mittausinsinöörille.</p>	<p>Kaavamuutoksessa kaavan kortteliin 30 ei esitetä muutoksia suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan. Kaavakartalla osoitetaan yksityisten tontit kiinteistöjaotuksen mukaisina. Kaavan vaikutukset eivät kosketa korttelin 30 tonttien 5 ja 6 välisen laskuojan sijaintia.</p>
Tiivistelmä palautteesta 2	Vastine
<p>Toivotaan Sörkän lähivirkistysalueiden pysyvän asukkaiden yhteisessä käytössä jatkossakin ja myös virkistysalueille johtavat kulkuväylät.</p> <p>Rantaa on käytetty vuosikymmenten aikana Sörkäläisten uimarantana, kaikki kuntalaiset ovat oikeutettuja uimaan ko. kohdalla.</p>	<p>Lastuniemen ja Mäntyniemen välinen ranta-alue on luonnonmukaista virkistysaluetta keskeisellä paikalla Sörkänmäessä. Takalahden uimaranta sijaitsee Lastuniemen pohjoisrannalla ja kuuluu kaupungin yleisiin pieniin uimarantoihin.</p> <p>Uimarannasta pohjoiseen korttelin 27 tontti 1 ja sen eteläpuolella oleva rantakaistale on yksityisessä omistuksessa muodostaen yhden kiinteistön. Korttelin 31 tontit 1-5 rajoittuvat kaupungin maanomistukseen, rannan lähivirkistysalueeseen. Kaavaluonnoksessa rannan viheralueet tai kulkuoikeudet eivät muutu korttelin 31 ympärillä. Kortteliin 27 tontin 1 länsipuolelle luonnoksessa muodostuu paikalla olevan 1900-luvun alun rakennuskannan salliva loma-asunnon tontti. Rakennus ja rannalla sijainneet muut yhteiskäyttöiset tilat ovat aiemmin sijainneet kaavassa lähivirkistysalueella. Muutoksella korjataan kaava-aluemerkintää.</p>
Tiivistelmä palautteesta 3	Vastine
<p>Ei suosita puistoalueen myyntiä yksityiselle. Asia on kerran ratkaistu ja sitä ei pitäisi muuttaa, tarvitaan vain yhteisymmärrystä ja solidaarisuutta.</p>	<p>Ks. vastine nro 2.</p>

4. Luonnosvaiheen vuorovaikutus

Kaavaluonnosta valmisteltaessa niitä maanomistajia, joiden kohdalla tonttien kokoon esitetään muutoksia, tiedotettiin kirjeellä aiheutuvista muutoksista. Maastoon merkittiin puupaaluin muuttuva tilanne. Tarpeen mukaan pidettiin maanomistajien kanssa palaveri yhteisen ratkaisun löytymiseksi.

Kaavaluonnos asetetaan nähtäville __. __. – __. __. 2024 väliseksi ajaksi Suolahden kirjastoon, kaupungintalon ala-aulaan ja kaupungin kotisivuille. Kaikkia kaava-alueen maanomistajia tiedotetaan henkilökohtaisella kirjeellä luonnosaineiston nähtäville asettamisesta.

Kaavaluonnosta käsitellään lisäksi 27.11.2024 Suolahden kirjastolla pidettävässä kaavoittamisen iltapäivässä.

Kaavaluonnoksesta pyydetään eri viranomaisten lausunnot.

4.1. Kaavaluonnoksesta saatu palaute

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

Saapuneet lausunnot:

Saapuneet mielipiteet:

Seuraavissa luvuissa on käsitelty luonnosvaiheessa saadut lausunnot ja mielipiteet. Luku 4.2 (sivut __) sisältää kopiot alkuperäisistä viranomaisten ja yhteisöjen lausunnoista, niiden tiivistelmät ja lausuntoihin laaditut vastineet. Luku 4.3 (sivut __) sisältää tiivistelmät mielipiteistä ja niihin laaditut vastineet.

4.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

5. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus

5.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

5.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

LUONTOSELVITYS SÖRKÄNMÄEN ALUEELLE ÄÄNEKOSKI

2024

Latvasilmu osk
Kestävän kehityksen tuottajat

Sisältö

1	Tausta ja tavoitteet.....	2
2	Aineistot.....	2
3	Maastotyöt ja menetelmät	3
3.1	Maastotöiden aikataulu ja toteutus.....	3
3.2	Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys.....	3
3.3	Liito-orvaselvitys.....	3
3.4	Viitasammakkoselvitys	3
3.5	Sudenkorentoselvitys	4
3.6	Lepakkoselvitys	4
3.7	Linnustoselvitys.....	4
4	Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus.....	4
5	Tulokset	5
5.1	Pintavedet ja pohjavedet	5
5.2	Maaperä ja geologiset aluevaraukset	7
5.3	Luonnonsuojelun alueet.....	7
5.4	Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys.....	7
5.5	Liito-orava	15
5.6	Viitasammakko.....	15
5.7	Sudenkorennot.....	17
5.8	Lepakot	17
5.9	Pesimälinnusto	17
6	Johtopäätökset	19
7	Viitteet.....	20

Työn tilaaja: Äänekosken kaupunki / Carita Kosonen

Selvityksen laatija: Tuomo Pihlaja, Latvasilmu osk

Kuvien © Tuomo Pihlaja

Pohjakarttojen © MML 6/2024

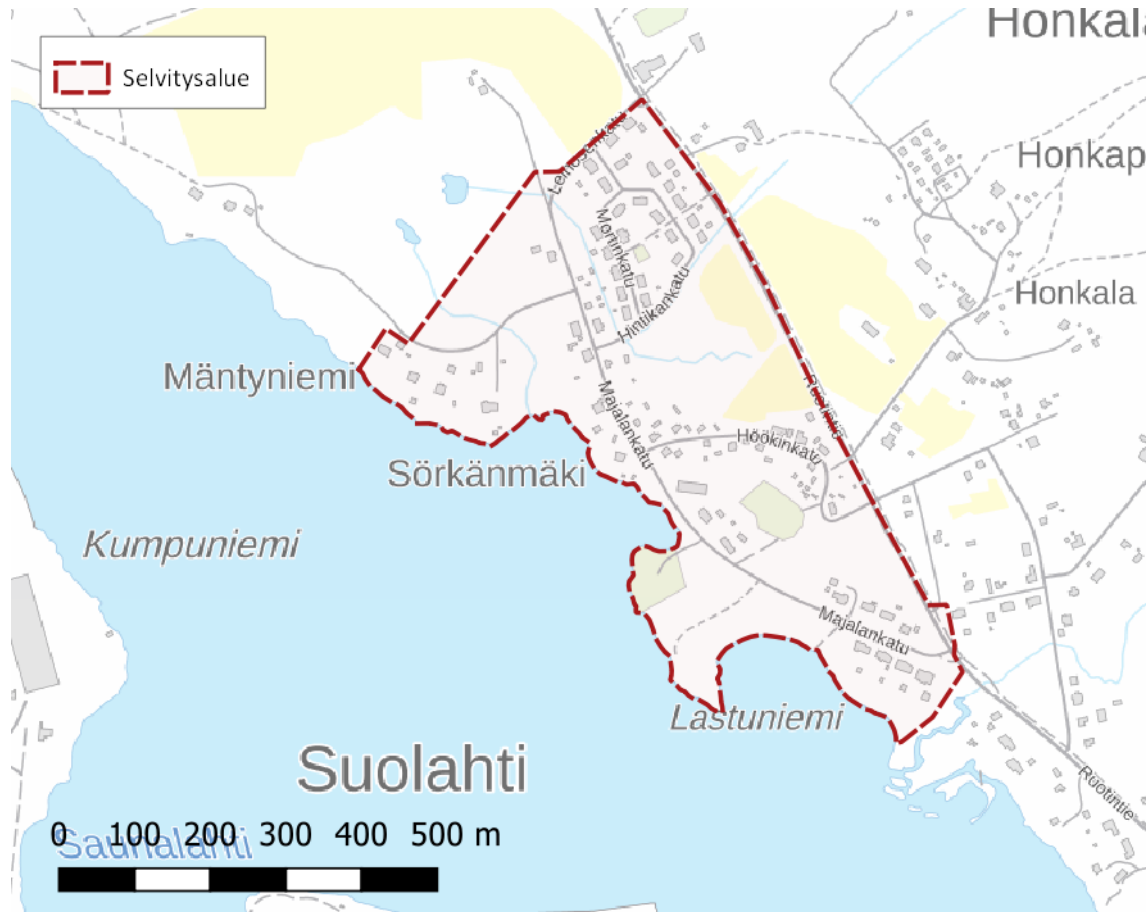
Raportin päiväys: 10.10.2024

1 Tausta ja tavoitteet

Toimeksiantona oli maankäytön suunnittelua tukevan asemakaavoitustasoisien luontoselvityksen tekeminen Äänekosken Honkalan Sörkänmäen alueelle.

Selvitysalue on laajuudeltaan noin 27 ha sijoittuen Suolahden itärannalle.

Selvityksen maastotyöt tehtiin huhti-heinäkuussa 2024. Maastotyöt suoritti FM biologi Tuomo Pihlaja Latvasilmu osk:sta. Raportin laati Tuomo Pihlaja.

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus.

2 Aineistot

Selvityksessä hyödynnettiin seuraavia tausta-aineistoja:

- Peruskartta ja ortoilmakuvat (MML)
- Kallio- ja maaperäkartat (GTK)
- Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistot (Latauspalvelu LAPIO)
- Valtakunnan metsien inventoinnin vapaa paikkatietoaineisto (LUKE aineistonlatauspalvelu)
- Tiedot erityisen tärkeistä elinympäristöistä ja metsäkuvioista (Metsäkeskuksen avoin data)
- Laji.fi palvelun tiedot suojelluista merkittävistä lajeista (LUOMUS)

3 Maastotyöt ja menetelmät

3.1 Maastotöiden aikataulu ja toteutus

Maastotyöt suoritettiin 4.5.2024 ja 4.7.2024 välisenä aikana. Selvityksissä noudatettiin lajiryhmäkohtaisia ohjeistuksia oikeista inventointiajankohdista huomioiden kevään ja kesän etenemisen olosuhteet.

3.2 Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueen arvokkaat luontotyypit selvitettiin 12.6.2024. Selvitysalueen kaikki kasvillisuuskuviot käveltiin läpi. Luontotyypit ja merkittävien kasvilajien esiintymät rajattiin maastossa paikkatiedoksi. Kasvilajeista huomioitiin erityisesti direktiivilajit, rauhoitetut, erityissuojellut ja Suomen kansainväliset vastuulajit ja muuten harvinaiset lajit.

3.3 Liito-oravaselvitys

Liito-oravaselvitys toteutettiin papanakartoituksena 4.5.2024. Lajin esiintymisen kartoittamisessa käytetyt talviset ja keväiset papanat olivat selvityshetkellä hyvin havaittavissa. Kartoituksessa noudatettiin Suomen ympäristö 1/2017 julkaisun ohjeistusta (*Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt*).

Maastossa tarkistettiin kaikki liito-oravalle soveliaat elinympäristöt, joita ovat muun muassa varttuneet kuusimetsät ja kuusivaltaiset sekametsät, varttuneet lehtimetsät, metsäiset joen- ja puronvarret, rannat sekä pellonreunushaavikot. Kartoitettavilta kohteilta tarkastettiin haaparyhmät, nuoret haavikot (runkojen läpimitta vähintään 10 cm), järeät tervalepät, koivut sekä järeähköt ja järeät kuuset. Kartoitettavien kohteiden ennakkotunnistuksessa käytettiin apuna puusto- ja kasvupaikkatietoja. Lisäksi maastotyössä tehtiin lisätarkistuksia sovelialta näyttävillä kohteilla.

Maastossa liito-oravan reviiripuun tunnistaminen tapahtui puun tyvelle kertyneiden papanoiden perusteella. Papanoiden tuoreus ja määrä arvioitiin silmämääräisesti. Puulaji ja sen järeys kirjattiin ylös. Papanapuiden lisäksi havainnoitiin liito-oravalle pesäpaikaksi sopivia kolopuita, pönttöjä ja risupesä. Papano-, risupesä- ja kolopuiden sijainti tallennettiin paikkatiedoksi.

3.4 Viitasammakoselvitys

Viitasammakoiden esiintymistä selvitettiin iltayöstä 4.5.2024. Selvitys ajoitettiin kevään etenemisen mukaan lajin aktiivisimpaan soidinkauteen. Kokemukset lajin soidinääntelystä ovat osoittaneet, että lajin luotettava havainnointi edellyttää selvityksen tekoa loppuillasta tai alkuyöstä, jolloin koiraiden ääntelyaktiivisuus on suurinta. Aamuyön tunnukset ovat myös aktiivista ääntelyaikaa. Aamulla ja päivällä lajin ääntely on satunnaista. Selvityshetkellä yölämpötila oli riittävän korkea, sää vähätuulinen ja vesistöjen rannat kokonaan sulaneet.

Lajin tyyppillisiä esiintymispaikkoja ovat rehevät luhtaiset rantaosuudet ja monenlaiset pienkosteikot. Tässä selvityksessä koko selvitettävä rantaosuus kierrettiin läpi rauhallisesti kuunnellen. Soitimen käynnistämiseksi voitiin käyttää ääniatrappia. Lisääntymisalueet tunnistettiin koiraiden soidinääntelyn perusteella. Esiintymät rajattiin paikkatiedoksi perustuen ääntelevien koiraiden sijoittumiseen ja sopivan elinympäristön esiintymiseen. Lisääntymisalueille arvioitiin paikkakohtainen yksilömäärä.

3.5 Sudenkorentoselvitys

Sudenkorentojen esiintymistä kartoitettiin yhdellä laskentakierroksella 17.6.2024. Kierros ajoitettiin niin, että se osui alueelle potentiaalisimman luontodirektiivin liitteen IV a sudenkorentolajien lummelampikorenon päälentoaikaan.

Sää oli sudenkorentojen aktiiviselle lennolle suotuisa, lämmin (+24°), kohtalaisen vähätuulinen ja pääosin aurinkoinen. Selvityskäynti tehtiin keskipäivän aikaan. Selvitys perustui reviiireillä oleskelevien aikuisten korentojen havainnointiin. Koko sudenkorentolajistoa ei pyritty selvittämään, vaan havainnoinnissa keskityttiin direktiivissä mainittuun lajistoon.

Selvityksessä inventoitiin rannan kelluslehtisen kasvillisuuden vyöhyke sekä ilmaversoisen kasvillisuuden ja avoveden rajapinta käyttäen venettä. Havainnoinnissa käytettiin apuna kiikaria. Tarvittaessa otettiin määrittäystä helpottavia valokuvia järjestelmäkameralla. Esiintymät rajattiin paikkatiedoksi perustuen reviiiriä pitäneiden koiraiden sijoittumiseen ja sopivan elinympäristön esiintymiseen. Lisääntymisalueille arvioitiin paikkakohtainen yksilömäärä.

3.6 Lepakkoselvitys

Lepakkojen esiintymistä selvitettiin yöaikaan 4.7.2024. Menetelmänä käytettiin aktiividetektorilla tehtyä havainnointi. Kartoituksessa keskityttiin aiempien selvityskäyntien ja paikkatietoaineistojen perusteella mahdollisiksi lepakkoalueiksi tunnistettuihin kohteisiin. Selvitys tehtiin pimeään aikaan noin klo 23:00 ja 3:00 välillä. Sää oli pilvinen, pimeäkö, tyyni ja lämmin. Selvitys keskeytettiin heikon sateen alettua viimeisellä tarkastuskohteella.

3.7 Linnustoselvitys

Linnustokartoitus tehtiin muiden selvitysten yhteydessä 4.5.2024, 12.6.2024 ja 17.6.2024. Selvityksessä havaittu mahdollisesti huomionarvoinen pesimälajisto kirjattiin ylös ja lajiston sijoittuminen tallennettiin paikkatiedoksi. Selvityksessä etsittiin myös suurten petolintujen mahdollisia pesäpuita.

4 Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus

Arvottamisessa selvityksessä tunnistetut luonnoiltaan merkittävät kohteet sijoitetaan arvoluokkiin luonnonarvoihin perustuvien kriteerien pohjalta. Käytettyjä kriteerejä ovat:

- **Uhanalaisten lajien esiintymät**

Suomessa uhanalaisten ja alueellisesti uhanalaisten lajien luokittelu perustuu kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) kehittämään uhanalaisuusluokitukseen. Viimeisin luokitus on vuodelta 2019 (Hyvärinen et al. 2019). Silmälläpidettävät lajit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan. Osa uhanalaisista lajeista on luonnonsuojeluasetuksessa määritelty erityisesti suojeltaviksi lajeiksi, joiden tärkeät esiintymispaikat voidaan suojella luonnonsuojelulain nojalla (77 §).

- **EU:n luontodirektiivin liitteissä IV a ja IV b mainittujen lajien esiintymät**

Luontodirektiivin liitteessä IV a mainitut eläinlajit ja liitteessä IV b mainitut kasvilajit ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa luonnonsuojelulain nojalla hävittää eikä heikentää (78 §).

- **Luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien esiintymät**

Luonnonsuojelulain luontotyyppisuojaus koskee sellaisia laissa lueteltuihin luontotyyppisiin (64 §) kuuluvia alueita, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia, ja jotka on suojellun luontotyyppin säilymiselle tärkeitä. Lisäksi muutamia harvinaisia ja uhanalaisia luontotyyppisiä ei saa hävittää eikä heikentää (65 §).

- **Uhanalaisten luontotyyppien esiintymät**

Luontotyyppien uhanalaisuusluokitus perustuu vuonna 2018 tehtyyn arviointiin (Kontula & Raunio 2018a). Selvitysalue kuuluu alueellisessa jaottelussa Etelä-Suomeen. Silmälläpidettävät luontotyypit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan.

- **Vesilain suojeltavien luontotyyppien esiintymät**

Vesilain (Luku 2, 11 §) mukaisten kohteiden muuttaminen tai heikentäminen vaatii vesilain mukaisen lupamenettelyn. Lisäksi (Luku 3, 2 §) luvanvaraisia ovat hankkeet, jotka aiheuttavat luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista, melkoisesti vähentävät luonnon kauneutta tai vaarantavat puron uoman luonnontilan säilymisen.

- **Ennalta tunnetut arvokkaat luontokohteet**

Huomioitavia kohteita ovat luonnollisesti jo aiemmin tunnistetut ja mahdollisesti suojellut alueet. Näitä ovat erityisesti luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -verkoston alueet. Muita huomioitavia alueita ovat valtakunnallisissa selvityksissä arvokkaiksi arvioidut geologiset alueet kuten kalliot, kivikot, moreenimuodostumat ja tuuli- ja rantamuodostumat sekä pohjavesialueet, joilla on pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä. Merkittäviä ovat myös linnustolle erityisen tärkeiksi tunnistetut IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet.

- **Muut arvokkaat kohteet**

Muita huomioitavia kohteita voivat olla esimerkiksi harvinaisten lajien esiintymät tai METSO-ohjelman kohteiden valintakriteeristön täyttävät kohteet.

Edellä olevien kriteerien perusteella kohteet on arvotettu oppaan *Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi* (Mäkelä & Salo 2023) ohjeistuksen mukaan. Arvottamisen täydentäviä kriteerejä ovat luontotyyppi- tai lajiesiintymien merkittävyys ja niiden muodostamat kokonaisuudet. Kohteiden arvoluokitus on:

- **luokka 1:** Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- **luokka 2:** Erityisen tärkeät kohteet
- **luokka 3:** Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- **luokka 4:** Monimuotoisuutta tukevat kohteet

5 Tulokset

5.1 Pintavedet ja pohjavedet

Selvitysalueeseen kuuluu noin 1.2 kilometriä Suolahden rantaviivaa. Ranta on jo melko rakennettua ja kasvillisuudeltaan keskiravinteista. Tyypillistä lajistoa ovat harvahko järviruoko, järvikorte ja ulpukka. Rehevämpiä luhtia on ojien suilla ja Lastuniemen kärjessä.

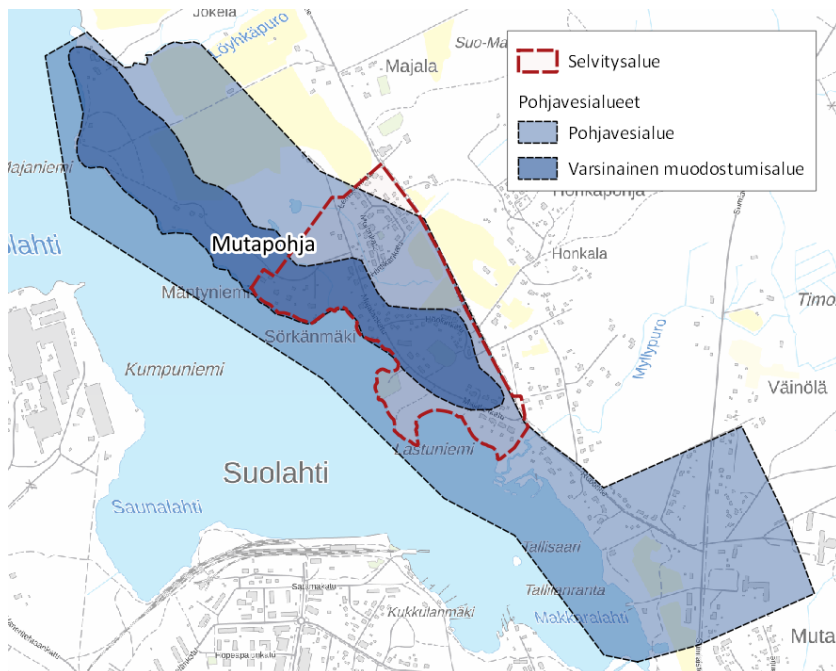
Pohjoisosassa on uomiltaan muutettuja itäpuolisesta mäkimastaasta, Honkalan pellolta ja kaava-alueen pohjoispuolisilta pikkulammilta laskevia ojalinjonoja ja uomaltaan kaivettuja noroja.

Eteläreunalle alueen ulkopuolelle jää idästä laskevan Myllypuron uoma ja sen suulle muodostunut rehevätkö luhta-alue.

Kuva 2. Suolahden rantaa Lastuniemen kärkeä kohti kuvattuna.

Selvitysalue kuuluu pääosin Mutapohjan (0977401) pohjavesialueeseen ja myös sen varsinaiseen muodostumisalueeseen. Alue on luokassa 1 eli vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on huomioitava aluetta kehitettäessä. Erityisiä pohjavesivaikuttaisia luontotyyppejä ei havaittu.

Kuva 3. Mutapohjan pohjavesialue.

5.2 Maaperä ja geologiset aluevaraukset

Maaperä on kaava-alueen keskiosassa lajittunutta ja karkearakeista ainesta. Tätä muodostumaa on kaivettu melko laajasti urheilukentäksi merkityllä alueella. Muuten maaperä on savivoittoista.

Alueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisissa inventoinneissa tunnistettuja arvokkaita kallio- tai kivikkoalueita, tuuli- tai rantamuodostumia tai arvokkaita moreenimuodostumia.

5.3 Luonnonsuojelun alueet

Selvitysalueella sen välittömällä lähialueella ei ole luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelmien alueita tai Natura-ohjelman alueita. Lähimmät luonnonsuojelualueet sijoittuvat yli 2 km päähän ja Natura-alueet yli 3 kilometrin päähän.

5.4 Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys

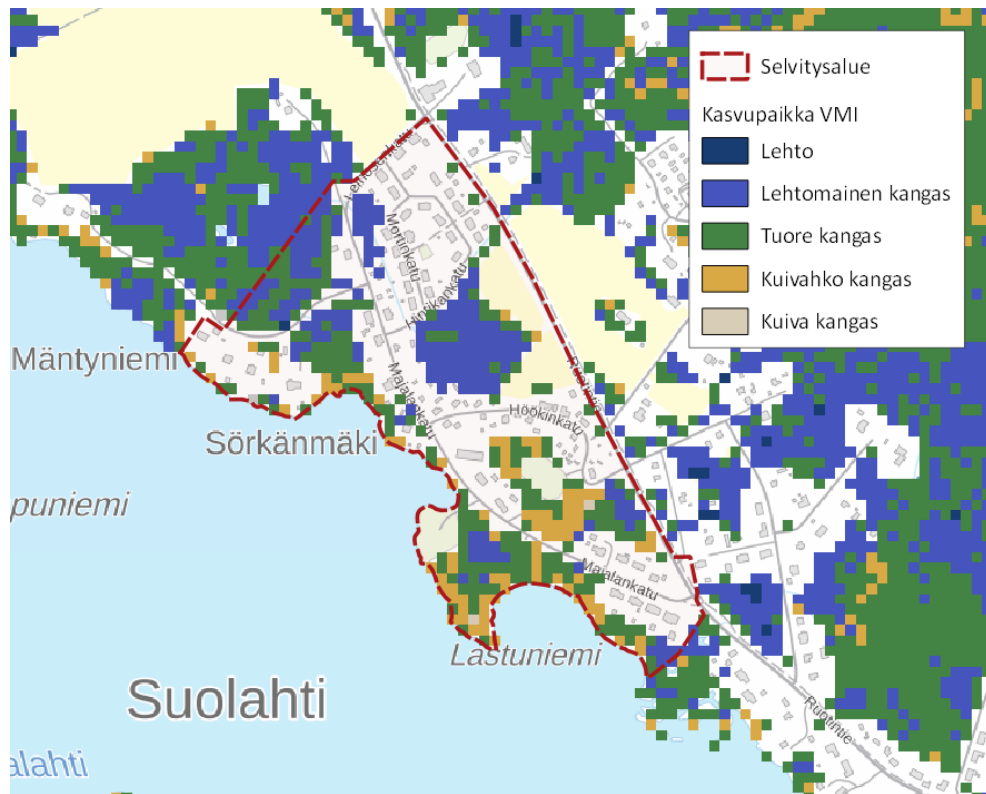
Selvitysalue on pitkäaikaisen ja intensiivisen ihmistoiminnan aluetta. Huomattava osa alueesta on monissa eri vaiheissa rakennettua pientaloasutusta. Alueella on aiemmin sijainnut teollisuutta. Luoteisosassa maaperässä on huomattavan paljon tillimurskaa- ja tiilijätettä. Alueella on sijainnut aikanaan tiilitehdas. Lastuniemi on ollut aikanaan ilmeisesti puutavaran käsittelyalue ja muodostuu huomattavalta osin täyttömaasta. Niemellä on ollut myös peltoa. Nykyisen urheilukentäksi merkityn kentän alue on vanhaa maa-aineksen ottoaluetta. Lisäksi alueella on pieniä ja osin viljelystä jääneitä peltolaikkuja. Eteläosan ranta-alue on ollut aikanaan kokonaan peltoa.

Kuva 4. Selvitysalueen ortoilmakuva.

Alueella ei ole juurikaan luonnontilaisia elinympäristöjä. Varttunutta puustoa on ollut eniten luoteisosassa, mutta huomattava osa tästä alueesta on tuoreeltaan avohakattua. Jäljellä on kosteapohjaista lehtoa käsittävä entinen noronvarsi. Alueen peltojen länsipuolella on toinen puustoinen alue, joka on voimakkaan maatalousvaikutteista lehtoa. Eteläosassa on asutuksen väliin jääviä metsäkaistaleita ja Lastunniemen alueella varttuvaa reheväpohjaista kasvatusmetsää. Kasvupaikat alueella ovat yleisesti reheviä, osin luonnostaan ja osin aiemman maankäytön johdosta. Tyypillisiä ovat

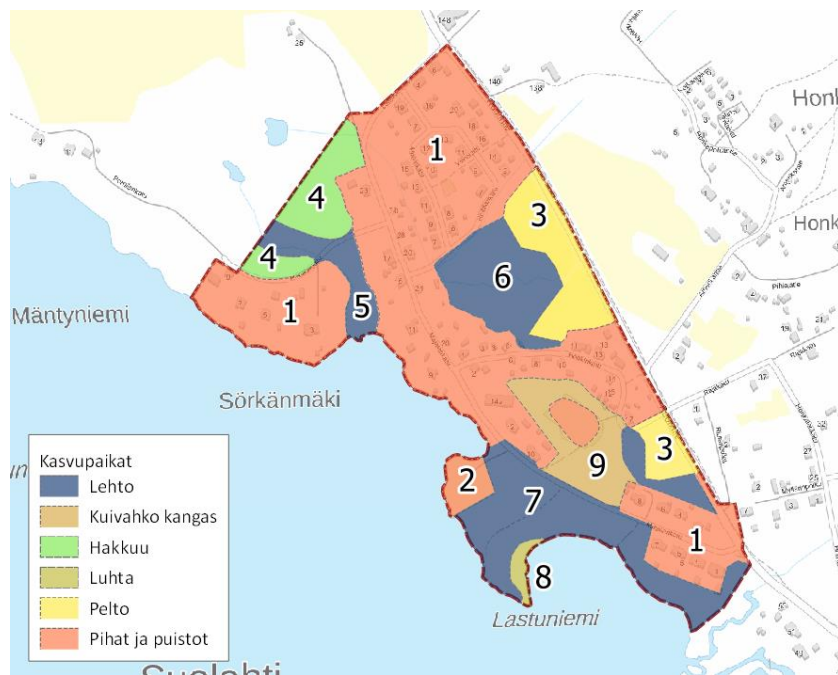
kulttuurivaikuttaiset lehdot ja lehtomaiset kangas (OMT). Urheilukentän ympäristössä on myös karumpaa kuivahkoa kangasta (VT).

Kuva 5. Selvitysalueen kasvupaikkajakauma (VMI).

Alueelta ei ole tiedossa aiempia havaintoja huomionarvoisista kasvilajeista.

Alueen kasvupaikat on esitelty seuraavassa kuvan 6 kartan mukaisesti numeroituna.

Kuva 6. Selvitysalueen kuviokartta.

Kuvio 1. Olemassa olevan pienataloasutuksen ja rakennetun ympäristön alue.

Kuvio 2. Uimarannan ja rantapuiston alue.

Kuva 7. Kuvion 2 muodostaa puistomaisena hoidettu uimarannan alue.

Kuvio 3. Vanhat ja nykyiset yhä avoimet peltomaat. Eteläisempi ala on ollut hylättynä jo jonkun aikaa ja on nyt hyvin rehevää kosteaa niittyä, jossa lajistossa runsaita ovat mesiangervo, koiranputki ja metsäkurjenpolvi.

Kuva 8. Kuvion 3 viljelystä poistunutta peltoa, joka on nyt niittyä. Vieraslaji komealupiini on lisääntymässä alueella nopeasti.

Kuvio 4. Tuoreita avohakkuita kosteapohjaisella metsäalueella. Maapohjassa on tällä alueella runsaasti tiilijätettä.

Kuva 9. Tuoretta hakkuuaukea selvitysalueen pohjoisreunalla kuviolla 4.

Kuvio 5. Vanhan norouoman ympärille sijoittuva kuvio, jolla on eriasteisesti muuttuneita kosteita elinympäristöjä. Myös tällä kuviolla on paikoittain runsaasti tiilijätettä. Noron uoma on kaivettu ja se muodostaa paikin altaita. Puusto on varttunutta ja länsiosassa kuusivaltaista. Yleisilme on rytöinen. Kasvupaikkoina vuorottelevat tuore keskiravinteinen lehto (OMaT) ja hiirenporrasvaltainen kostea keskiravinteinen lehto (AthOT).

Kasvillisuudessa runsaita ovat hiirenporras, mesiangervo, metsäkorte, rönsyleinikki, herukoita ja tuomea. Alueella on runsaasti lahpuuta.

Kuva 10. Kuvion 5 ja hakkuun rajapintaa. Kasvillisuus on hyvin rehevää ja etualalla näkyy noroon kaivettu allas, jossa havaittiin soidintavia viitasammakoita.

Uomassa ja kosteissa painanteissa kasvaa vehkaa, rentukkaa, ranta-alpia, luhtalitukkaa, rantamataraa ja kurjenjalkaa.

Tien lähialueella on kotkansiipikasvustoja ja pienialaisesti kotkansiipilehtoa (MatT).

Tien itäpuolella puusto noron ympärillä on pääosin varttunutta koivua. Noron alue on pääosin pajuluhtaa, jonka lajistoa ovat vehka, rönsyleinikki, kurjenjalka ja pitkäpääsara. Kuivemmilla osilla on esimerkiksi harmaaleppää, herukoita, tuomea, metsäkortetta ja hiirenporrasta.

Rannan tuntumassa lajistossa runsaita ovat kurjenmieikka, viiltosara, raate, vehka, kurjanjalka ja riippasara.

Kuvio 6. Lehtipuuvaltainen lehto, joka on pääosin ollut jossain vaiheessa peltoa. Nyt alue on luonnontilaan palautuvaa tuoretta keskiravinteista lehtoa (OMaT). Puuston muodostavat varttuneet koivut ja hyvin runsaana varttuneet haavat. Alispuuna on runsaasti tuomea. Pensaina kasvaa punaherukkaa, mustaherukkaa ja koiranheittä. Yleisilme valtapuuston alla on tiheikkömainen. Lahopuuta on runsaasti. Runsaista lajistossa ovat metsäkorte, mesiangervo, rönsyleinikki, käenkaali, oravanmarja, metsäimarre, pikkutalvikki, kielo, metsäalvejuuri, korpi-imarre ja sudenmarja.

Kuva 11. Kuvion 6 kerroksellista lehtoa, jossa on jo muodostunut lahopuuta.

Kohteen halkaisee ojitus ja sen varrelle on vanhoja mudanottoaltaita. Altaiden pohjalla on okarahkasammalen, kurjenjalan, suo-orvokin ja mesimarjan vallitsemaa lähinnä ruohokorpea muistuttavaa korpikasvillisuutta. Kuvion luoteisosassa on myös selkeämpää vanhalle peltomaalle muodostunutta ruohokorpea, jonka lajistoa ovat okarahkasammal, palmusammal, kurjenjalka, järvikorte ja hiirenporras.

Kuvio 7. Lastuniemen ja selvitysalueen eteläosan vanha pelto- ja joutomaa-alue. Kasvupaikka on maatalousperäistä lehtoa (OMaT ja OFiT). Puusto on pääosin varttuvaa ja varttunuttakin koivua. Melko harvan ja valoisan alueen runsasta lajistoa ovat maitohorsma, mesiangervo, karhunputki, ojakellukka, metsäkurjenpolvi, pelto-ohdake, leskenlehti, vadelma ja heinistä kastikat. Alispuuna on tuomea ja pihlajaa ja pensaina herukoita. Etelässä rakennettujen tonttien kohdalla pihvoja on paikoin hoidettu nurmikoina rantaan asti.

Kuva 12. *Selvitysalueelle tyypillistä harvennettua varttuvaa koivikkoa vanhalla peltomaalla, tässä Lastuniemen alueelta kuviolla 7.*

Kuvio 8. Lastuniemen kärjen tyvellä oleva paju- ja koivuluhta, joka yhdistyy kärjen avoluhtaan. Metsäluhdan kasvillisuutta ovat esimerkiksi kurjenmiekka, kurjenjalka, vehka, järvikorte, terttualpi ja viiltosara. Kärki on järviruokovaltaista avoluhtaa.

Kuva 13. *Lastunniemen kärjen järviruokoluhtaa.*

Kuvio 9. Vanha maa-aineksen ottoalue, jossa on nyt vaihtelevia kasvupaikkoja. Pääosin alueella on kuivahkon kankaan nuorta ja varttuvaa männikköä. Myös koivua on puustossa runsaasti.

Kuva 14. Urheilukentäksi kartoilla merkitty alue ja ympäröivää vanhaa maa-aineksen ottoaluetta kuviolla 9.

Selvitysalueen kaltaisilla pitkäaikaisen maatalous- ja kulttuurivaikutuksen alueilla luontokohteiden arvottaminen on usein hankalaa, koska luontotyypit eivät esiinny alkuperäisessä luonnontilassa. Alueella rajattiin luontotyyppien perusteella kolme aluetta, jotka ovat luontotyyppien ja lajistonsa puolesta monimuotoisuutta turvaavia. Kaikilla kohteilla esiintyy lajeja, joiden lisääntymispaikat ovat luontodirektiivin perusteella suojeltuja. Lisäksi selvitysalueelle ulottuu kapeasti arvokkaaksi arvioitu Myllypuron suualue, jossa selvitysalueen puolella oli myös viitasammakon lisääntymisalue. Myllypuron suu-aluetta ei arvioitu luontotyyppien osalta tarkemmin, koska se jää selvitysalueen ulkopuolelle. Tunnistetut kohteet on kuvattu seuraavaksi.

5.4.1 Sörkänmäen noronvarsi

Pinta-ala: 0.9 ha

Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Uhanalaiset lajit: Hömötiainen (EN)

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viitasammakko, viiksisiippa, pohjanlepakko

Uhanalaiset luontotyypit: Tuore keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU).

Kuviona 5 kuvattu vanhan norouoman ympäristöön sijoittuva monimuotoinen metsä- ja luhtakuvio. Alueella on useita viitasammakon lisääntymisalueita ja vähintäänkin paikallisesti tärkeä lepakoiden ruokailualue. Linnustossa havaittiin uhanalainen hömötiainen ja pesivänä myös esimerkiksi palokärki.

Kohteen edustavuutta alentavat ympäröivä metsäpohjaa pahoin vaurioittanut hakkuu, noron varrella aikanaan tehdyt kaivuut ja paikoin alueella läjitetty tiilijäte.

Kuva 15. *Noronvarren kostea saniaislehtoa.*

5.4.2 Sörkänmäen lehto

Pinta-ala: 1.6 ha

Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), ruohokorvet (VU, Etelä-Suomi EN).

Kuvion 6 kuvattu lehtipuuvaltainen puustoltaan varttunut lehto. Kohteen edustavuutta alentaa aiempi historia osin peltomaana ja vanha mudan/turpeen otto. Lehtipuuvaltainen alue on linnustoltaan runsas ja sillä pesi esimerkiksi pieni räkättirastaskolonia. Alueen luontoarvot ovat lisääntymässä alueen palautuessa kohti luonnonlilaa. Alueella on viitasammakon lisääntymisalue.

Kuva 16. *Luonnontilaan palautuvaa ruohokorpea Sörkänmäen lehdon länsilaidalla*

5.4.3 Lastunniemen luhdet

Pinta-ala: 0.2 ha

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit: Koivuluhdet (DD), puutteellisesti tunnettu luontotyyppi, jonka kehityssuunta on arvioitu heikkeneväksi.

Lastunniemen kärjessä sijaitseva luhta-alue, joka on luvattu tarkemmin kuviona 8. Kohde on viitasammakon lisääntymisalue.

Kuva 17. Lastunniemen koivuluhdan ja pensaikkoluhdan rajapintaa.

5.5 Liito-orava

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä liito-oravista. Alueella on melko vähän lajille hyvin sopivia varttuneita kuusimetsiä. Mahdollisiksi elinalueiksi tunnistettiin kuitenkin selvitysalueen itäosan puronvarren varttunut metsäalue ja toisaalta myös keskiosasta rajattu lehtoalue, jonka puustossa on hyvin runsaasti varttunutta haapaa.

5.6 Viitasammakko

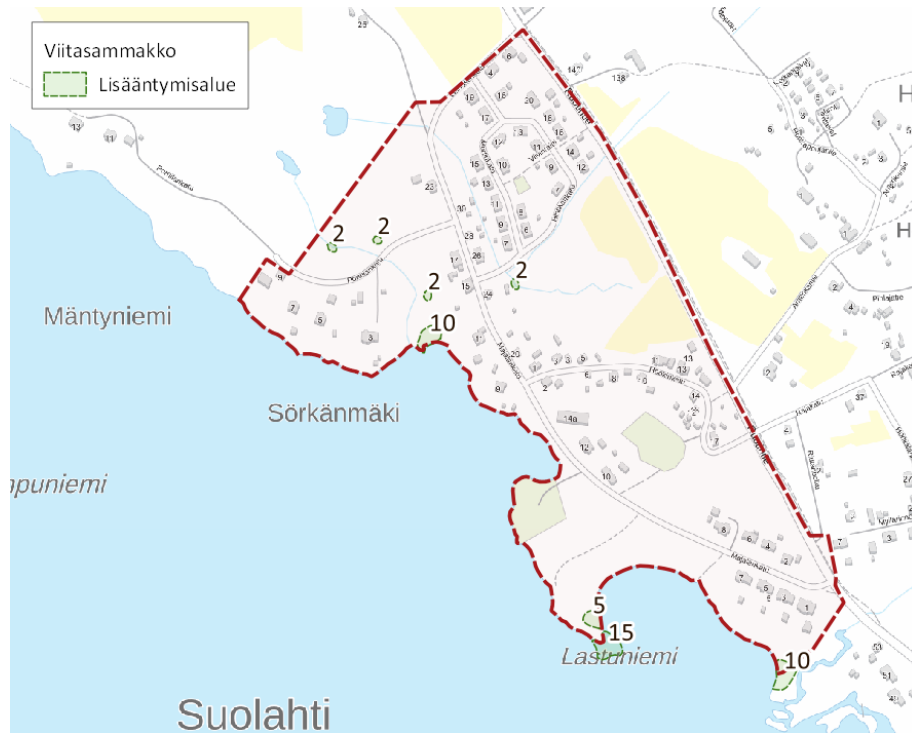
Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Havaintoja lisääntymispaikoista saatiin nyt neljältä alueelta.

Selvitysalue rajautuu etelässä Myllypuron suistoon. Tämä alue on vuonna 2020 tehdyssä selvityksessä todettu viitasammakkojen lisääntymisalueeksi, jossa on havaittu yli 10 soidintavaa koirasta. Selvitysalueelle ulottuvassa luhtareunuksessa tavattiin nytkin noin 10 ääntelevää viitasammakkoa. Luhdan kasvilajistoa ovat kurjenmieikka, viiltosara, järviruokoko ja luhtakastikka.

Lastunniemen kärjen alueella soidintavia viitasammakoita oli sekä itse luhdalla, että metsätulvalla niemenkärjen tyvellä. Yhteismääräksi arvioitiin noin 20 yksilöä.

Kolmas lisääntymisalue länsiosan puronvarren suussa olevalla luhdalla. Lisäksi muutamia yksilöitä havaittiin Porttilankadun pohjoispuolella olevissa puronvarren altaissa ja jopa metsäkoneen urissa. Yhteensä alueella arvioitiin soidintavan noin 15–20 yksilöä painottuen puronsuuhun.

Lisäksi keskiosan lehtoalueella, jossa on vanhoja mudanottokuoppia ja ojituksia, tavattiin kaksi soidintavaa viitasammakkoa.

Kuva 18. Viitasammakon havaitut yksilömäärät ja lisääntymisalueet.

Kuva 19. Länsiosan puronsuun luhtaa, jolla havaittiin runsaasti soidintavia viitasammakoita.

5.7 Sudenkorennot

Selvityksessä ei havaittu direktiivissä mainittujen sudenkorentolajien esiintymiä. Kyseeseen tulee lähinnä lummelampikorento ja mahdollisesti täplälampikorento ja sirolampikorento. Selvitysvuosi oli kyseessä olevien lajien osalta ilmeisesti melko niukan esiintymisen vuosi, ja lentoaika jäi myös lyhyeksi. Näille lajeille potentiaaliset alueet ovat identtiset ranta-alueella todettujen viitasammakkoesiintymien kanssa, minkä johdosta lisäselvityksiä ei arvioida tarpeellisiksi. Lajien huomiointi edellyttää samankaltaisia toimia kuin viitasammakon osalta.

5.8 Lepakot

Lepakot EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja lajeja. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvityksessä tarkastettiin potentiaalisiksi arvioidut Lastunniemen alue, Myllypuron varsi, keskiosan lehtoalue ja länsiosa puronvarsi. Kaava-alueen olemassa olevia rakennuksia ei huomioitu selvityksessä.

Lepakoita havaittiin vain länsiosan puronvarressa siinä olevien altaiden päällä ja läheisyydessä. Alueella arvioitiin lentävän 1–2 viiksisippaa ja yksi pohjanlepakko. Päivehtimis- tai lisääntymispaikkoja ei saatu paikannettua tarkemmin.

Kuva 20. Lepakkohavaintojen sijoittuminen selvitysalueen luoteisosassa.

5.9 Pesimälinnusto

Selvitysalue on pitkälti rakennettu ja sijoittuu kokonaan ihmistoiminnan vaikutuspiiriin, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymisen todennäköisyyttä. Alueella havaittu maalinnusto oli tyypillistä taajamalajistoa. Metsälajistossa painottuvat lehtipuuvaltaisten metsien lajit. Runsaimpia olivat peippo, pajulintu, talitiainen ja räkättirastas.

Selkein linnuston tihtentymä oli Sörkänmäen lehtona tunnistettu alue, jossa havaittiin esimerkiksi mustapääkerttu, lehtokurppa ja noin 7 parin räkättirastaskolonia. Uhanalaisia metsälajeja tavattiin vain hömötiainen (EN) pohjoisosan noron alueella ja viherpeippo (EN) Myllyjoen suun alueella.

Taulukko 1. Havaittu pesivä maalinnusto ja lajien uhanalaisuus. Uhanalaisten osalta on arvioitu myös parimäärä.

Havaitut lajit	Uhanalaisuus	Parimäärä
Lehtokurppa		
Metsäviklo		
Palokärki		
Käpytikka		
Peukaloinen		
Punarinta		
Leppälintu		
Mustarastas		
Räkätirastas		
Punakylkirastas		
Mustapääkerttu		
Lehtokerttu		
Pajulintu		
Kirjosieppo		
Hömötiainen	EN	1
Sinitiainen		
Talitiainen		
Puukiipijä		
Harakka	NT	
Naakka		
Varis		
Pikkuarpunen		
Viherveikko	EN	1
Tikli		
Vihervarpunen		
Punavarpunen	NT	
Punatulkku		

Vesi- ja rantalinnusto ei alueella ole erityisen runsas. Vesilinnuston kannalta tärkeitä ovat ranta-alueella samat alueet, missä havaittiin viitasammakkojen lisääntymispaikkoja.

Taulukko 2. Havaittu pesivä vesi- ja rantalinnusto ja lajien uhanalaisuus. Lajien osalta on arvioitu myös parimäärä.

Havaitut lajit	Uhanalaisuus	Parimäärä
Laulujoutsen		1
Tavi		1
Sinisorsa		2
Telkkä		2
Tukkakoskelo	NT	(1)
Isokoskelo	NT	(1)
Silkkiuikku	NT	1
Härkälintu	NT	1
Kalalokki		1

Myllyjoen suun alueella havaittiin laulujoutsen-, isokoskelo- ja sinisorsapoikueet. Länsiosan noron altailla oli myös sinisorsapoikue. Myllyjoen suulla oli härkälinnun reviiri ja Lastunniemen kärjessä oli silkkiuikkureviiri. Sekä härkälinnun että silkkiuikun pesinnät ilmeisesti epäonnistuivat. Muuta lajistoa olivat tukkakoskelo, tavi, telkkä ja kalalokki. Koskeloiden pesinnät eivät todennäköisesti sijoitu selvitysalueelle.

Huomionarvoinen lajisto on koottu kartalle kuvassa 21.

Kuva 21. Huomionarvoisten ja harvalukuisten pesimälintujen sijoittuminen.

6 Johtopäätökset

Selvitysalue on pitkäaikaisen ihmistoiminnan aluetta ja huomattavalta osin jo rakennettua asuinalueita. Täysin luonnontilaisia luontotyyppisiä selvitysalueella ei ole lainkaan.

Selvitysalueelta rajattiin 4 luontoarvoiltaan arvokasta aluetta, joista kaikilla esiintyy luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja viitasammakon lisääntymispaikkoja. Kohteilla on myös luontotyyppisiin liittyviä arvoja, joskin niiden edustavuutta heikentää aiempi maankäyttö. Selvitysalueen huomionarvoinen pesimälinnusto keskittyy rajatuille kohteille. Rajatuille kohteille ei suositella maankäyttöä muuttavia kaavamerkintöjä. Kohteiden sisältämien viitasammakoiden lisääntymispaikkojen heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Kuva 22. Selvitysalueen arvokkaiksi tunnistetut alueet.

7 Viitteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023).

Luonnonsuojelulaki (3/2023).

Metsälaki (12.12.1996/1093).

Mäkelä, K & Salo, P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. SYKE 43/2023

Neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (NDir 79/409/ETY).

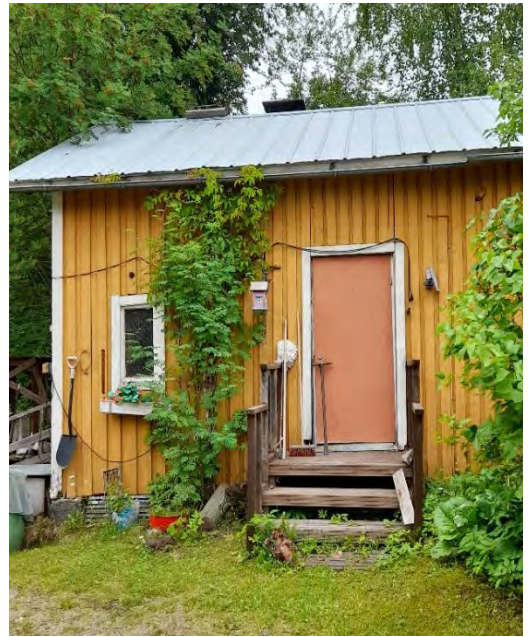
Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (NDir 92/43/ETY).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001. Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Vesilaki (27.5.2011/587).

SÖRKÄNMÄEN RAKENNUSINVENTOINTI

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN INVENTOINTI

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Majalankatu (osa), Höökinkatu, Porttilankatu (osa), Hintikankatu, Mortinkatu, Leinosenkatu

Maastokäynnit heinäkuussa 2024

Vilhelmiina Schroderus

kaavasuunnittelija

8.7.2024

LIITTEET:

Sörkänmäen rakennusinventointitaulukko, kaikki kohteet

Johdanto

Sörkänmäen pientaloalueelle laaditaan asemakaavan muutosta, jossa aluetta tarkastellaan asumisen lisäksi virkistymiseen, päivitetään vanhentunutta asemakaavaa yhtenä kokonaisuutena ja kumotaan asemakaavaa pohjois- ja länsireunalta.

Tämän rakennusinventoinnin tarkoituksena on tuottaa asemakaavaa varten tietoa suunnittelualueen inventoidun rakennusperinnön ominais- ja erityispiirteistä sekä arvoista kaavasunnittelun tueksi. Raporttiin on koottu inventointialueen rakennuskanta 1900 – 2010-luvuilta. Inventointikohteiden arviointi perustuu laissa rakennusperinnön suojelusta annettuihin kriteereihin, jotka on jäsennelty arvojen määrittelyyn rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten/kyläkuvallisten arvojen mukaan. Laissa rakennusperinnön suojelusta esitetyt kriteerit ovat:

- harvinaisuus tai ainutlaatuisuus
- historiallinen tyyppisyys alueelle
- aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyyppilliset piirteet (edustavuus)
- alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys)
- merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä
- näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus)

Arvioinnin pohjalta on annettu suosituksia kaavoitukselle käyttäen seuraavia luokituksia:

sr – suojeltava rakennus tai rakennusryhmä

Merkinnällä esitetään osoitettavan ne kohteet, joissa rakennuksella tai rakennusryhmällä on erityisiä rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia/kyläkuvallisia arvoja. Kohteeseen suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulisi pyrkiä alkuperäisten rakennusten ja rakennusosien säilyttämiseen ja/tai palauttamiseen. Kohteeseen kohdistuvien muutostöiden yhteydessä on suotavaa kuulla museoviranomaista.

/ s-1 – alue, jolla ympäristö säilytetään

Merkinnällä on osoitettu ne kohteet, joissa rakennusryhmä muodostaa rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia/kyläkuvallisia arvoja omaavan kokonaisuuden. Kohteeseen suoritettavien muutos- ja korjaustöiden lähtökohtana tulee olla ympäristön ja sen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen.

Kohteet, joille ei esitetä suojelumerkintää

Rakennusten historia on suositeltavaa huomioida tulevien korjaus- ja muutostöiden yhteydessä, mutta kohteelle ei esitetä varsinaista suojelumerkintää.

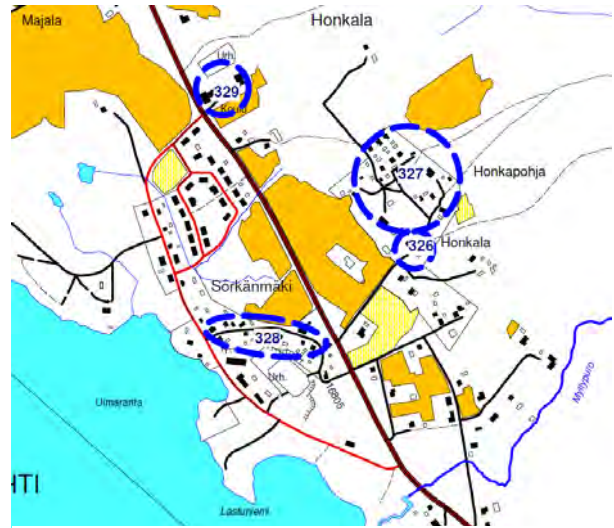
Aiemmat inventoinnit

- Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointi. Väisänen, J. Keski-Suomen museo, 2006:

Kohde 328; Höökinkatu (Sörkänmäen alue)

Vanha sahatyöläisten asuinalueen keskeisin alue – Höökinkatu. Rakennukset osin uusittuja ja purettuja, mutta vielä muutama vanha rakennus jäljellä, 1900-luvun alusta vanhimmat pientalot. Ympäristö miellyttävää, ei liian viimeistelyä – rakennukset hiekkaharjun päällä.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti sahatyöväen asumishistoriaan liittyvä alue, jossa rakennuskanta on osittain säilyttänyt perinteisen ilmeensä kokonaisuutena, mutta rakennuksia on myös purettu ja korjauksissa on niin ikään rakennusten alkuperäinen ilme muuttunut. Alueeseen liittyy kuitenkin paljon muistitietoa ja paikallista teollista kulttuurihistoriaa. Maisemallista merkitystä luo yhteinen järvimaisema vastarannalla.

Kuva 1. Alueen inventointikohteet: suunnittelualueelle sijoituu aiempi inventointi Höökinkadusta, joka liittyy Honkalan talon ja Honkapohjan asuinalueen kokonaisuuksiin. Inventointi on toteutettu vuonna 2006.

Liittyy kohteisiin:

Kohde 326; Honkala

Osittain säilyttänyt Vanha Suojärvestä halottu tila. 1800-luvun puolimaissa tehty 2-kerroksinen ja erikoisen korkea maalaamaton eloaitta peltoaukean keskellä, kaksi 1800-luvun jälkipuoliskolta periytyvää maalaamatonta ja vanhassa asussa säilynyttä pariaittarakennusta ja pystyrimavuorattu poikki-päätyinen osin aumakattoinen päärakennus, jota peruskorjailtu. Pihassa myös navettarakennus ja liiteri.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti asutushistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä maatilapihapiiri, jossa eri kokoisia aittoja 1800-luvun jälkipuoliskolta ja jossain määrin ulkoasultaan uudistettu päärakennus. Pihapiiri sijoittuu 1900-luvun alkupuolella syntyneen omakotialueen läheisyyteen, jonka palstat on aikanaan 1910 – 1940-luvuilla erotettu tämän talon maista.

Kohde 327; Honkapohjan pientaloalue

Luonnontilaisessa männikkörinteessä sijaitseva, osaksi vapaaseen muotoon, osaksi rakennuskaavaan ja piirustuksiin pohjautuva sahatyöläisten 1910-40-luvuilla rakentama, nykyisellään lähes puistomainen pientaloalue (16 taloa).

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti historiallisesti ja maisemallisesti arvokas alkuaan sahatyöväen asuintaloista ja piharakennuksista muodostuva asuntoalue 1910 – 1940-luvuilta. Vanhin osa alueesta esikaupunkityyppistä, suunnittelemattomasti syntyneitä rakennettua ympäristöä ja 1940-luvulta järjestelmälliseen tyyppitalorakentamiseen liittyneitä omakotiasutusta. Maisemallisesti alueelle tyyppilistä nykyisin puistomaisuus ja ns. puukaupunkiperinteeseen liittyvä rakenne.

Sörkänmäen rakennushistoriallinen tausta

1800-luvun loppupuolella nykyisen Suolahden alue oli Laukaan pitäjän Paadentaipaleen kylää. Väestöä oli kylässä n. 900, josta Suolahden keskustan alueella n. 100. Pääelinkeinona oli pienimittakaavainen maatalous ja karjanhoito, kunnes teollistuminen pääsi alkuun höyryvoimaisen vesiliikenteen ja vuoden 1898 rautatien tulon myötä. Vuosisadan taitteessa Suomessa oli taloudellinen nousukausi, jota johti metsäteollisuus. Suolahti sijoittui metsä- ja sahateollisuudelle tärkeän Keitele-Päijänne vesitien varrelle, mikä kannusti varhaisen teollisuuden asettumaan Keitele-järven Suolahden rannoille, jonka mukaan nimettiin rantaan saapuvan rautatien päätepyssäkki ja Suolahden kauppala.

”Sörkänmäki on Suolahden vanhoista työläisasutuksen keskittymistä rikasmuotoisin. Rannassa on vähäisiä jäännöksiä teollisuuslaitoksista” (Kantonen, 1997)

Nykyinen Sörkänmäki sijoittuu lahden koillisrannalle Honkalan kaupunginosaan Suolahden keskustaa ja rautatieasemaa vastapäätä. Sörkänmäen kerrotaan saaneen nimensä 1900-luvun puolella Ali Riihijärven toteamuksesta ”täällähän ollaan kuin Sörkässä”, eli kuin Helsingin Sörnäisissä työläisten asuinalueella. Ennen alueesta käytettiin nimeä Lastuniemi tai Takalahti.

Myllypuroilta löytyneen myllyn jäämistön perusteella alueella on todettu olleen pienimuotoista asutusta jo 1700-luvulla. Vuoden 1860 karttassa Sörkänmäen alue vaikuttaa olleen pääasiassa Honkalan tilan peltoja ja rakentamatonta aluetta. Alueen kerrotaan lähteneen rakentumaan Honkalan tilan tyttärien rakennettua talonsa nykyisen Höökinkadun varrelle niin kutsuttuun ”Vävymäkeen”. Talot muodostivat Sörkänmäen työläisyhteisön ytimen asuin- ja pienliiketoiminnalla. Kyseisten talojen hirret ja laudat ovat luultavasti alueella toimineen Ali Riihijärven sahalla veistettyjä ja sahattuja. Käsinveistetyt hirret alueella saattavat olla honkaherroilta Lastuniemestä. Honkaherroiksi kutsuttiin 1900-luvun alun rautatien tuomia tukkikauppiaita, jotka ostivat honkia Keitelelen rannoilta veistettäväksi ja vientiin etelän asutuskeskuksiin, ja jotka viipyivät Friimanniksi kutsutussa vuokratilassa. (Heiskanen, 2015)

Kuva 2. Rajaus karttalehdestä 1840-luvulta, jossa Paadentaipaleen kylä eli nykyinen Suolahti. Honkalan ja Majalan talot peltoineen erottuvat punaisella kuvasta. Sörkänmäkeä ei vielä ole. Vesistön väriä on korostettu alkuperäisestä kuvasta. Kuva: https://www.arkistot.info/pukkimakea/kartat/aa-nekoski_suolahti.jpg

Suomessa rakennettiin paljon, ja puutavaralle oli kysyntää lähellä ja kaukana, mikä aiheutti ryntäyksen tukkikaupoilla. Höyryvoima rautateillä ja laivoissa mahdollisti nopean kasvun vesiteiden ja rautatielinjausten piirissä. Vesitien merkitys Sörkänmäessä on huomattava: lahden ylitys Suolahden keskustaan ja rautatieasemalle oli vaivattomampaa veneillä ja talvisin jäätieillä kuin vaatimatonta tietä pitkin. Järviseudulla tukkilautat, tavarat ja ihmiset kulkivat helpoiten vesistöjä pitkin rautatielinjausten ohella.

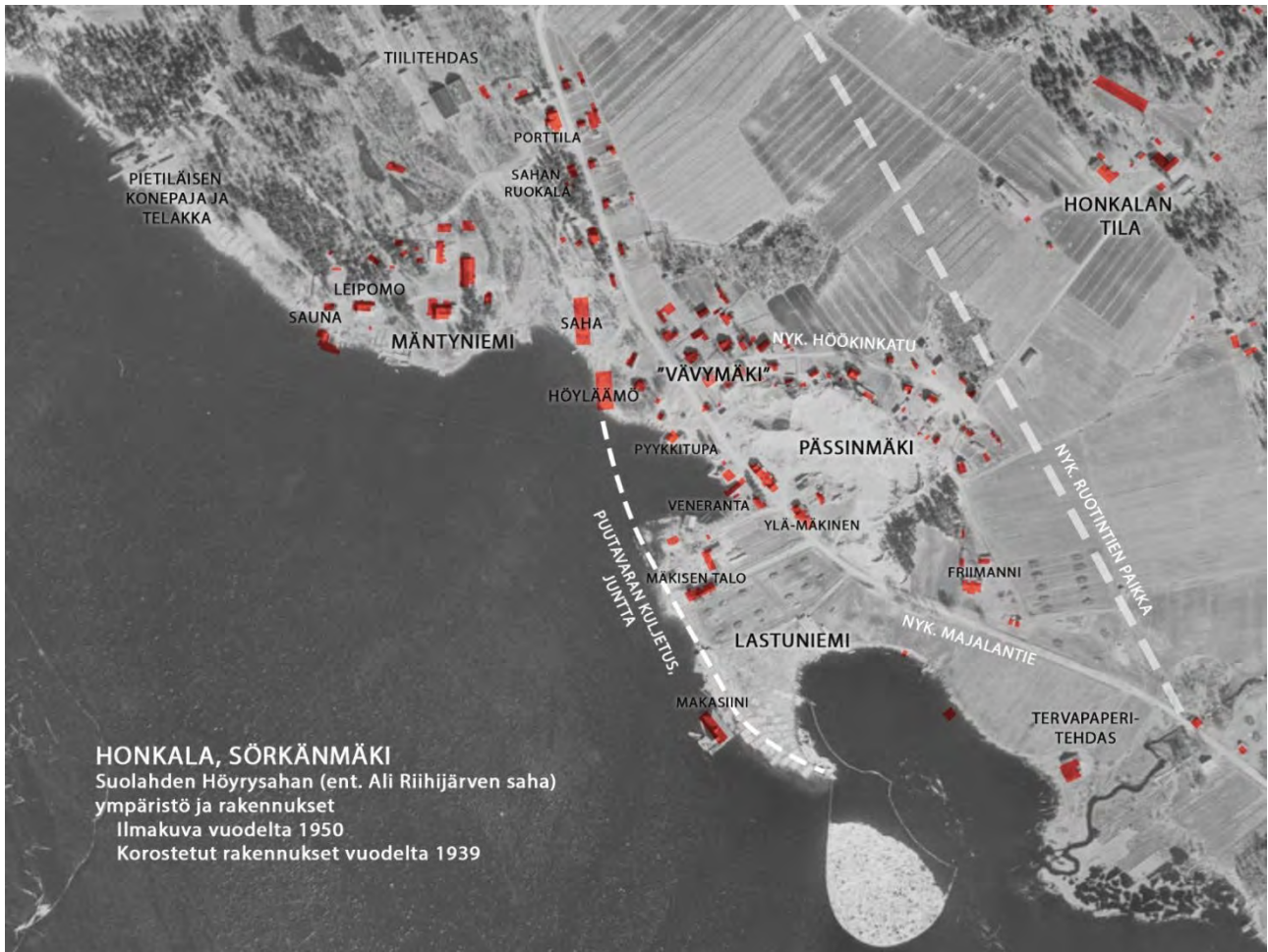
Teollisuus Sörkänmäellä

Ali Riihijärven saha perustettiin Sörkänmäkeen vuonna 1907. Ali ja tämän setä Obadias Riihinen toimivat ensin tukkikauppiaina vuokraamallaan Taival-niemellä eli Lastuniemessä, jonne perustivat sahan ostamilleen ja vuokraamille maille. Ali Riihijärvi rakensi sahan yhteyteen itselleen talon Mäntyniemeen: päärakennuksen lisäksi Mäntyniemen rakennuksia olivat alatupa eli Leipomo, yhteinen sauna sekä useita talli- ja talousrakennuksia. Ali Riihijärven kuoleman jälkeen 1917 liiketoiminta jatkui joitain vuosikymmeniä, kunnes saha tuhoutui palossa.

Kuva 3. Mäntyniemi vuonna 1906. Kuvassa vasemmalla rannassa alatupa Leipomo, laiturin päässä uimakoppi, puiden takana suuri päärakennus ja rinteessä mutterin muotoinen huvimaja. Kuva: Ote postikortista, Rami Lampisen kokoelma. Julkaistu Äksässä 2015

Höyrysaha sijaitsi Mäntyniemen ja nykyisen Höökinkadun (ent. Pekanpolku) välisellä rannalla keskeisellä paikalla. Höyläämörakennus sijaitsi vierellä sahan eteläpuolella. Höyläämöstä kerrotaan jääneen ympäristöön betoniset valta-akselin jalustat – nykyään sahan ja höyläämön paikalla on erillispientaloja ja viheraluetta. Pohjoisempaan sijaitsi tiilitehdas, jonka toiminta jätti ympäristöön jälkiä savi- ja hiekkakaivannoista ja murskattua tiiltä. Alueen teollisuuden tuottamaa sivutuotetta käytettiin myös täyteaineena maanrakennukseen: mäntyniemeen ja sahan välisen notkelmaa kerrotaan rakennettaneen sahan puujätteellä jalankulkua ja nopeaa oikaisua ajatellen.

Kuva 4. Kartta Sörkänmäen teollisuuskohteiden sijainnista. Alueen ympäristö oli lähinnä viljelysmaata: Mäntyniemi erottui ympäristöstään puustoisena alueena, ja pässinmäki palveli soranottoaikkana.

Vuoden 1930 alueen rakennuskantaa havainnollistavaan karttaan on piirretty höyläämöltä puutavaran kuljetusreitti veden ylitse nyk. uimarannan ohi Lastuniemeen, jossa sijaitsi lautatarha, makasiini ja hirsien lastauspaikka. Sahatoiminnan jälkiä kuten kaatuneita taapeleita ja tukkeja on siivottu rantojen vesistöistä. Joitain kiviaineisia rakenteita kerrotaan jääneen maastoon teollisuusrakennuksista, koneiden jalustoista ja laitureista. Lastuniemestä etelään sijaitsi myös tervapaperi- tai kattohuopatehdas, josta jäi maastoon betoni-
nen tervauskukalon rakenne.

Kuva 5. Ali Riihijärven saha vuonna 1911. Vasemmalla Mäntyniemen rakennuksia: Leipomo, venekoppi ja puiden takana päärakennus, jonka väritys ja muoto oli muuttunut vuodesta 1906: rakennus on vaaleampi, ja siihen rakennettiin tähtitorni. Keskellä kuvaa on saha piippuineen, ja oikealla oleva talo on Kankaisen talo. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

Kuva 7. Sahan rakennuksia vasemmalta alkaen: saha ja höyläämö, jossa kuljetusrata Lastuniemen suurelle rantamakasiinille ja lautatarhaan. Taustalla näkyy Sörkänmäen asuinrakennuksia: asuinmökki Töppölä, osa Hintikan kaupparakennusta ja asuntolatalo Ylä-Mäkinen. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

Kuva 6. Kuva sahan rannasta, otettu 1900-1915 välillä nykyisen uimarannan kohdalta. Vasemmalla metsästä pilkistää Mäntyniemen talo, ja puuton kohta on reitti tiilitehtaan alueelle. Saha- ja höyläämörakennus sijaitsevat rinteessä rannan tuntumassa. Oikeassa reunassa näkyy Kankaisen talon kulma. Mäntyniemen rannassa on lautataapeleita. Kuva otettu kuorijätteen päältä. Kuva: tuntematon kuvaaja, 1900-1915. Keski-Suomen museo, finna.fi

Koneteknikko J.J. ”Jaakoppi” Pietiläisen konepaja perustettiin 1908 Riihijärven sahan ja muun alueen palvelukseen Mäntyniemeen Riihijärven sahalla vuokratulle alueelle. Konepaja ja telakka toimivat hieman sahan sivummalla pohjoisessa Suolahden vanhaa asemaa vastapäätä. Ensitöikseen konepajalla kunnostettiin Laukaan Honkaniemen palaneen sahan höyrykone, joka otettiin käyttöön viereisellä sahalla. Pajalla valmistettiin erilaisia voimansiirtovälineitä ja koneistoja. Pietiläisen konepajan kivijalka ja kiviarkkulaiturin jäännökset on rahoitettu muinaismuistolaililla.

Asuminen ja liiketoiminta

Sörkänmäen 1900-1920 luvun ympäristössä työväen asuintalot olivat maltillisen kokoisia. Sahatoimijalla ja myöh. kauppialalla oli vuokrataloja, joissa oli useita asuntoja. Työläisväestön asuntopula oli kriittisin Suolahdessa 1910-1920 luvun taitteessa nopean kasvun aikaan. Asuntotuotanto oli hidasta ja työväki pystyi rakentamaan itselleen vain iltaisin ja öisin, mikä johti asumiseen vaatimattomissa oloissa, jopa lotjissa ja kylmissä ladoissa. Vuokratalot olivat luultavasti hirsi-rakenteisia, yksikerroksisia ja ulla-kollisia. Yksi sahan vuokrataloista ”Ylä-Mäkinen” on säilynyt ja on nykyisin pientalona.

Oli tavanomaista, että pienessäkin talossa asui usea perhe. Höökinkadun taloissa oli myös pienimuotoista liiketoimintaa. Nykyisen Majalankadun varrella oli ainakin neljä kauppaa: Adiel Höökin sekatavarakauppa Höökin talossa, jonka vieressä Osuuskauppa, Pieti-Kallen kioski ja Hintikan kauppa. Alueella toimi myös puuseppä, suutareita, kotileipomo ja poliisi. Takalahden postikonttori toimi Höökin talossa, ja siirtyi 1980-luvulla uuden Sörkänrivi-rivitalon päätyhuoneistoon.

Höökin talo, mansardikattoinen Osuuskauppa sekä Höökinkadulla sijainnut Rossin kahvilatalo ovat Sörkänmäen säilyneitä liiketoimintaa ja asumistarpeita palvelevia rakennuksia, ja ovat nykyisin pientaloja. Hintikan kauppa oli viimeisimmillään huomattavan suuri rakennus alueen muuhun 1900-luvun alkuvuosikymmenten rakennuskantaan verrattuna: vanhoissa kuvissa näkyy, että rakennus olisi ollut aluksi n. 1/3 pituinen viimeisestä julkisivun pituudestaan. 1950-luvun lisäosalla L-muotoiseksi kasvanut Hintikan kauppa ja vanhat kioskirakenteet ovat sittemmin korvaantuneet uudella rakennuskannalla 1980-luvulta lähtien.

Kuva 8. Sörkänmäen ranta 1900-luvulla. Rakennuskokonaisuus vasemmalla on ollut kolmen perheen vuokrattu asuintalo ”Mäkisen talo” talousrakennuksineen. Oikealla saunamökki ”Pietiläinen”. Rannassa on puita harvakseltaan ja hiekkainen ympäristö on osittain myllättyä. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

Kuva 9. Osuuskaupan rakennus alkuperäisessä asussaan. Myymälään käytiin rakennuksen kulmasta Höökinkadun ja Majalankadun risteyksessä. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

Kuva 10. Hintikan kauppa kuvattuna 1980-luvulla. Rakennus on ollut pitkä ja harjakattoinen kahdella poikkipäädellä. Rakennuksen takana oli kaupan laajennusosa ja useita kuisteja. Sörkänmäen vanhemmissa rakennuksissa harjakaton päädissä suuri frontoni tai ”kirkonkatto” on ollut huomattavan yleinen. Oikea kuva otettu nyk. uimarannalta, ja siinä näky Sörkänrivi, venekoppi ja nyk. puretun Hintikan kaupparakennuksen kulma. Kuvat: vuosilta 1986 ja 1987

Kaupunkisuunnittelu: ensimmäinen asemakaava 1939

1940-luvulla Suolahden kauppalaan laadittiin ensimmäiset asemakaavat tamperelaisen arkkitehti Georg Henrikssonin piirtämänä. Sörkänmäen Honkalan kauppalanosan asemakaava noudattaa ja jäsentee Honkalan Honkapohjan 1900-luvun alkupuolella rakentunutta pientaloaluetta, jonne kaavailtiin kampamaisia tonttikatuja ruutukaavaan: Käentaival, Kotkantaival, Kurjentaival ja Haukantaival. Kotkantaipaletta oli rakentunut kolmen pientalon verran, josta syntyi omaleimainen ja pienimittakaavainen asuinympäristö.

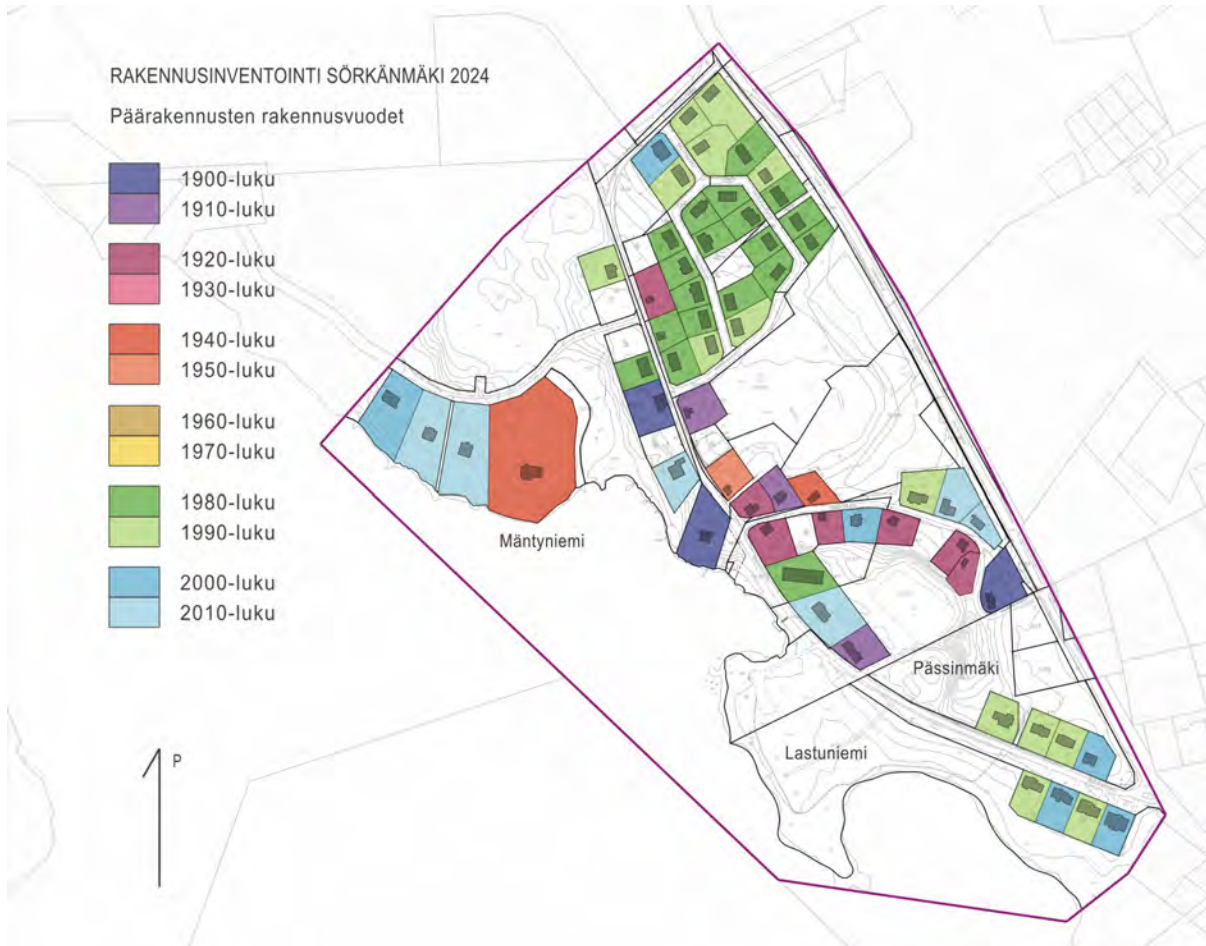

Kuva 11. Suolahden ensimmäinen asemakaava Honkalan kauppalanosasta 1939. Kaavaan on korostettu vihreällä suuret geometriset puistoalueet ja ruskealla kolmikerroksisten asuinkerrostalojen alue. Honkalan puolelle on suunniteltu Majalan koululta alkava julkisrakennusten kokonaisuus, jossa violetilla korostetut julkisrakennukset sijoittuvat rinteiden harjanteille yhtenäisellä puistoalueella, joka päättyy Honkalan tilaan. Keskimmäiseltä julkisrakennukselta lähtee viivasuora puistoakseli ent. sahan alueelle. Vaikka suunnitelma on kaupunkimainen ja mittava, olevaa rakennuskantaa on kuitenkin jokseenkin huomioitu tielinjauksissa nyk. Höökinkadun alkupään ja Honkalan tilan kohdalla. Suurten linjojen kohdalla pienet asuinrakennukset olisivat saaneet väistyä. Kuva: Äänekosken kaupungin arkisto

Sörkänmäki on pitkälti rakentunut ennen 1940-luvun asemakaavaa rannan ja maaston muotojen mukaan. Asemakaavassa rantaviivan käsittelyssä näkyy paikan merkittävyys: sahatoiminnan todettu poistuminen on huomioitu Mäntyniemen kupeessa osoittamalla kohta viheralueeksi. Ympäristöä jäsentävä ensimmäinen asemakaava on pääasiassa jäänyt toteutumatta.

Sörkänmäen rakentumisen merkittävimmät vaiheet

Sörkänmäen rakennuskannassa päärakennuksia tarkastellessa vanhimmat säilyneet kohteet (violetti, purpura) sijoittuvat Höökinkadun ja Majalantien risteuksen ympäristöön. Rakentumisen vaiheista merkittävimpiä vuosikymmiä ovat 1900-1930 -luvut, sekä 1980-2000-luvut. Jälleenrakennuskauden tyyppitaloja (1940-1950) tai 1960-1970-luvun rakennuksia (punainen, keltainen) ei juuri sijoitu alueelle, ja tuona aikana huomattava osa sahayhdyskuntaan ja teollisuuteen liittyvistä rakennuksista on poistunut ympäristöstä. Nykyisin arviolta eniten rakennuskantaa on 1980-, 1990- ja varhaisimmilta vuosikymmeniltä.

Kuva 12. Vuonna 2024 olleen rakennuskannan päärakennusten rakennusvuodet on esitetty ryhmittäin kiinteistötietojärjestelmään pohjautuen.

1900-1930 -lukujen rakennuskanta: sahayhdyskunta

1900-luvun alun teollistumisen alkuaikaan kärsittiin laajasta asuntopulasta, joka pakotti työväkeä asumaan tiivisti ja vaatimattomissa oloissa. Sahatoimijat rakennuttivat työvälleen puurakenteisia asuintaloja eri puolella Suomea. Päärakennusaineena oli puu hirsi- tai pystyrunkona, ulkoverhouksena puuverhous, pihoja rajasivat rima-aidat, ja puupinnat olivat usein maalattu keittomaaleilla puna- tai keltamullalla. Aluksi rakennukset olivat vuoraamattomia. Räystäs, nurkka- ja vuorilaudat maalattiin valkoiseksi, ja yleinen kattotyyppi oli pelti- tai huopakatto. Perustus toteutettiin luonnonkivijalalle tuulettavana alapohjana. Työläisten ja sahan asuinrakentamisessa oli perinnerakentamisesta sävyjä: joskus rakennettiin myös pärekattoja, muurattiin leivinuuneja ja pihalle tarvittiin karjasuojia pienimuotoista omavaraistaloutta varten. Tyyliään käytännön sanelemisissa asuinrakennuksissa oli joitain klassismin, nikkarityyliin tai kansallisromantiikan piirteitä, mutta huomattavasti vähemmän koristelua kuin ajan julkisrakennuksissa (mm. rautatierakennukset, koulut, kirkot) joista rakentajilla oli tapana omaksua koristeaiheita.

Rakennusten massoittelua säänteli hirren eli puun mitat, jotka myös ohjasivat jaottamaan julkisivua rakenteellisesti järkeviin aukotuksiin ja symmetriaan. Ikkunat olivat sisäänulos avautuvia, t-mallisia kahdella tai suuremmissa huoneissa kolmella puitteella (ns. tuvanikkunat). Pienemmät ikkunat olivat usein kaksijakoiset, ja vain täysin toissijaiset yksiruutuisia ja pieniä. Ikkunoita rakensivat puusepät ja lasimestarit käsityönä. Yleisin lämmitysmuoto oli puulämmitys: huoneissa oli pönttöuuni, leivinuuni ja hella tai kamiina, ja rakennuksissa oli kantovesi.

Tavallisesti ovet olivat usein peilikehyksellisiä ja eristämättömiä, joskus paneloituja tai kapealla yläikkunalla varustettuja. Sörkänmäellä ei havaittu säilyneitä peiliovia ulko-ovina. Perinteiset kuistit olivat usein rakenteeltaan kylmiä, ja tuvan sisäänkäynti oli vielä porstuan oven takana. Rakennusten korjaamisessa ja parantelussa energiatehokkuutta on ensikädessä parannettu ovia ja ikkunoita tiivistämällä ja korjaamalla ilmavuotoja, ja vasta myöhemmin vaihtamalla kokonaan uudenaikaisiin. Vanhoja säilyneitä ulko-ovia tapaa Sörkänmäellä vain talousrakennuksissa.

Jotkut säilyneet katosrakenteet ovat koristeellisesti viinotuettuja ja harjan kaltevuudessa. Sörkänmäellä koristepeeneleita on käytetty ulkona, mikä on ollut tavanomaista pienissä määrin liiketilojen julkisivujen koristeena, mutta on asuinrakennuksissa verrattain harvinaista etenkin julkisivupintana. Verhoaminen kertoo kenties varakkuudesta, rakennuksiin liittyneestä pienliiketoiminnasta tai kadun merkityksestä yhtenä asuinalueen pääkatuna. Sahan läheisyys on toisaalta taannut hienonkin materiaalin saatavuuden alueella. Rakennuksissa on mansardi- ja harjakattoja, joista jälkimmäisessä frontoni tai ”kirkonkatto” rakennuksen päädyssä on ollut huomattavan yleinen ratkaisu.

Talousrakennukset koostuivat usein monesta toiminnosta. Samassa rakennuksessa saattoi olla vierekkäin mm. eläinsuoja, ulkhuone, liiteri, varastotiloja, verstaas tai sauna, minkä seurauksena rakennuksen pitkällä sivulla on useita ovia. Joskus oven yläpuolella on ikkuna valoa tuomaan. Suurten sahatoimijoiden asuntoloita varten rakennetut ulkhuone- ja saunarakennukset ovat tyypillisesti olleet vankemmin rakennettuja, ja siksi säilyneet yksittäisten työläistalojen talousrakennuksia ja karjasuojia paremmin nykypäivään, jos alueella ei ole ollut uudistuspainetta.

Sörkänmäen ympäristössä on polveilevuutta. Talousrakennuksilla rajatut pihat ja tonttikatua reunustavat asuinrakennukset ovat jäsentäneet julkisen ja yksityisen tilan rajoja katunäkymässä, mutta myös tuoneet

Kuva 13. Asuinrakennuksia Sörkänmäellä. Yllä Suutari Toikkasen talo 1930-luvulla ja alla Höökin talo, jossa toimi useita liikkeitä ja posti. Höökin talossa ensimmäinen kerros oli aluksi hirsipinnalla ja yläkerta verhoitu kapealla pystypuupaneelilla. Kuvat: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

Kuva 14. Inventointialueen 1900-1930-lukujen rakennuskanta.

Kuva 15. Vanhinta rakennuskantaa Sörkänmäellä, jossa sahayhdyskunnan piirteitä. Kuvat Majalankadulta ja Höökinkadulta.

asumisen näkyväksi ja keskeiseksi osaksi tien toimintaa. Asuinrakennusten sijoittelulla on saavutettu luonnollisia valvonnallisia etuja ja mm. vähennetty pihan auraustarvetta. Ympäristöstä välittyy pienimittakaavaisuus ja jaetun ympäristön yhteisöllinen luonne: Sörkänmäen rannalla on pidetty veneitä ja venevajoja, hoidettu askareita yleisessä pyykkituvassa ja saunottu yhteisessä saunassa. Pienimuotoista maataloutta toteutettiin myös asuinrakennusten pihapiirissä, ja puutarhan kasvit olivat pääasiassa hyötykasveja.

Sahojen läheisyydessä oli usein konttorirakennuksia tai tehtaanomistajan ja -johtajien taloja, jotka sijaitsivat hieman sahan alueesta ja lautatarhoista sivummalla. Sörkänmäellä Mäntyniemessä sijaitsi Ali Riihijärven rakentama sahanomistajan talo, jonka kerrotaan olleen huomattavan suuri ja moninainen: jokaisessa huoneessa kerrotaan olleen kaakeli- tai pönttöuuni, rakennus oli pohjakartassa pohjaltaan U-muotoinen ja polveileva, ja pihalla oli useita tallirakennuksia, kanala, paja ja ”Leipomona” tunnettu alatalo. 1900-luvun alkuvuosikymmeninä rakennuksesta on otettu kuvia vesiltä käsin, joissa näkyy vain pilkahduksia rakennuksesta ja sen tähtitornista. Päärakennus tuhoutui tulipalossa, ja uudelleenrakennettiin 1940-luvulla eri muotoisena. Inventointialueelle sijoittuu toinen huomattava pientalo: valttarin eli sahanhoitajan talo ”Ollila”, joka on työläisasutuksia ja liikerakennuksia huomattavasti suurempi. Pihalla on myös tavallista suurempi talousrakennus. Lisäksi inventointialueen ulkopuolelle sijoittuu kaksi 1920- ja 1940-luvuilla rakennettua erillispientaloa ympäristöineen (Porttilankadun ja Majalankadun päissä), jotka saattavat liittyä sahan kulttuuri- ja rakennushistoriaan, mutta jäävät inventointialueen ulkopuolelle.

1930-luvulle tultaessa rakentamisessa pyrittiin pois talonpoikaisuudesta ja turhasta koristelusta funktionalismin hengessä, joka näkyy Suolahden keskustan puolella kivisissä liikerakennuksissa. Sörkkään suurempi jälki jäi kuitenkin saha- ja pienteollisuuden kulta-ajasta.

1940-1960 -lukujen rakennuskanta: rakentaminen vähäistä

Sotienjälkeinen jälleenrakentamisen ja varhaisen modernismin aika: rakentamisessa näkyy funktionalismin pelkistettyä henkeä mutta myös kansallisromantiikkaa. Julkisissa rakennuksissa suosittiin mm. liuskekiveä ja pehmeitä muotoja harkituissa puuyksityiskohdissa. Rakentamista säänteli sodanjälkeinen jälleenrakennustarve ja materiaalipula. Pientalorakentamisessa rakennettiin rintamamiestaloina tunnettuja tyyppitaloja, joiden mallit ja hartiavoimiin perustuva rakennustapa oli suunniteltu valmiiksi toteutuksen jouhevuutta, materiaalien saataavuutta ja tulevaisuuden laajennustarpeita ajatellen. Rintamamiestalot ovat rakennettu usein omiksi selkeiksi naapurustoiksi, mutta myös itsenäisiä tyyppitaloja rakennettiin haja-asutusalueilla, maatilojen yhteydessä sekä täydennysrakentamisen tapaan. Alkuperäiseltä ulkoasulta rintamamiestalot muistuttavat Sörkänmäen 1920-luvun nelihuoneisia pientaloja, mutta ovat kooltaan suurempia, noppamaisia ja koristeaiheiltaan pelkistetympiä. Julkisivujen pystyrima- tai lomalaudoitus maalattiin perinteisillä väreillä valkoisilla yksityiskohdilla totuttuun tapaan. Yksinkertaisella harjakatolla oli avoräystäät ja tyypillisesti kolmiorimakatto. Ikkunat olivat vieläkin sisään-ulos aukeavia, mutta T-malli poistui ja tuli yksinkertaisempi 2- tai 3-jakoinen ikkuna.

Kuva 17. 1940- ja 1950-luvulla rakennetut päärakennukset. 1960-luvulla rakennettuja kohteita ei ole.

Kuva 17. Ilmakuva Sörkänmäen rannalta vuodelta 1950. Kuva: kartta.paikkatietoikkuna.fi

Sörkänmäellä jälleenrakennusaikakauden rakennukset ovat harvinaisia. Rakennukset, joiden rakennusvuosi on merkitty 1940- tai 1950-luvulle löytyvät vuoden 1930 rakennuskantaa havainnollistavasta kartasta. Puutalot myös muistuttavat tyyliltään vanhempaa rakennuskantaa. Rakennuksia on usein kunnostettu, laajennettu, purettu ja uudelleenrakennettu tarpeen mukaan, mikä voi selittää rakennusvuosien epätarkkuutta.

1950-vuoden ilmakuvasaahan rakennukset ovat poistuneet kokonaan, mutta tiilitehtaan ja Pietiläisen konepajan rakennukset näkyvät. Sörkänmäki oli jo rakentunut sahatoimijan ja pienteollisuuden ympärille, jotka tekivät lähtöään rannalta. Ilmakuvasaahan Mäntyniemen talo on rakennettu uudelleen, ja Leipomo ja muut talousrakennukset sijaitsevat paikallaan. 1960-luvulle tultaessa ilmakuvasaahan puusto on kasvanut tuuheammaksi ja uimarannan seutu on täytynyt veneistä, mutta ympäristö on muutoin ennallaan.

Kuva 18. Mäntyniemen uudelleenrakennettu talo nykyisessä asussaan ja 1940-luvun piharakennus.

1970-1980 -lukujen rakennuskanta: rakennusbuumi

1970-luvulla inventointialueella ei rakennettu lainkaan: muutokset ympäristössä ovat vähäisiä, mutta olevaa rakennuskantaa on kunnostettu ja laajennettu. 1980-luvulla vaurastuminen siivitti rakentamisen nykyaikaistamista, ja omakotiorakentamisessa yleistyi elementtirakenteiden käyttö. Sörkänmäellä 1980-luvulla rakennettu naapurusto on rakennettu entiselle peltoalalle. Lisäksi Majalantien varrella on 1980-lukulainen Sörkänrivi-rivitalo.

Kuva 19. Oikealla inventointialueen asuinrakennukset, jotka rakennettu vuoden 1980 jälkeen: 1980-luvulla (vihreä), 1990-luvulla (vaal. vihreä), 2000-luvulla (sininen) ja 2010-luvulla (vaal. sininen).

Sörkänmäen "Mårdin pelloille" rakentunut naapurusto erottuu omana kokonaisuutenaan muusta: yhdeltä sivulta alue liittyy historialliseen entisen sahan ympäristöön, ja alueen pohjoiskulmaan Ruotintien toiselle puolen sijoittuu entinen Majalan koulu. Pitkät asuinrakennukset on sijoitettu hieman tietä korkeammalle tien suuntaisesti. Autotallit on rakennettu osaksi asuinrakennusta, ja saatettu myöhemmin tilantarpeesta muuttaa asuinhuoneeksi. Erillinen autotalli tai muu talousrakennus on saatettu rakentaa takapihalle. Rakennuksia leimaa tumma käsitelty puu, tiili, suuret ikkunat, loiva harjakatto ja ihanne lähes maantasaisesta sisäänkäynnistä. Myös puuverhoiltuja kohteita on: väriytyks on usein punainen tummilla yksityiskohdilla, tai uusittuna vaalea valkoisilla yksityiskohdilla. Pihoja ei ole aidattu, mutta niitä erottaa paikoin suojakasvillisuus.

Kuva 20. 1980-luvun rakennuksia Mortinkadulta ja Hintikankadulta.

Alue on rakentunut Honkalan asemakaavan laajennusalueelle laadittujen rakentamishjeiden puitteissa: ohjeessa määritellään tonteittain rakennuksen julkisivuvärit tummaksi tai vaaleaksi, mutta materiaaleja ei ole rajattu. Päävärin lisäksi on suositeltu kahta lisäväriä yksityiskohdille ja sokkelille. Rakennusten on tullut olla harjakattoisia 1:3 kaltevuudella, ja eri kattomateriaalit ovat olleet sallittuja paitsi kirkas peltikatto. Reheviä istutuksia on suositeltu hillitsemään tuulisuutta, ja toisaalta välttämään liiallista pusikkaisuutta aurinгон lämmittävän vaikutuksen hyödyntämiseksi. Erilliset autotallit on ohjeessa koettu pihoja rajaavana näköesteenä, ja sellaisen sisällyttäminen rakennukseen on ollut suositeltavaa. Pääpirteittäin rakentamistapaohje on linjassa toteutuneeseen ympäristöön, ja alueesta on muodostunut yhtenäinen kokonaisuus.

1990-2010 -lukujen rakennuskanta: täydennysrakentuminen, uusiutuminen

1990-2000 luvun rakennuskantaa määrittää alueiden suunnitelmallisuus, talotehtaiden tuotannon hyödyntäminen ja suuri kontrasti 1980-luvun rakennustyyliin. Erillispientaloissa käytettiin vaikutteita perinteisestä puurakentamisesta: julkisivuilla suosittiin erisuuntaisia puuverhouksia kuten kenttälautoitusta, ja pintoja jäsennettiin valkoisilla yksityiskohdilla. Aiemmin omaksuttu autotallin yhdistäminen asuinrakennukseen ja loiva tiensuuntainen harjakatto säilyivät. Suolahdessa on toiminut Kodikas Talot Oy talotehdas, jonka tuotantoa tai toteutusta on moni alueen uudemmissa asuinrakennuksista.

Majalankadun alkupään ja Porttilankadun kortteleissa on ollut Mäntyniemen ja Lastuniemen alueen rakentamistapaohjeet, jotka ovat kannustaneet laadukkaaseen ja huvilamaiseen asuinympäristöön. Kaupunkikuvallisia tavoitteita kuvaillaan seuraavasti:

”Rinteinen maasto ja osissa alueita näkyvä sijainti järvenrantamaisemassa edellyttävät arkkitehtonisesti korkeatasoista ja huolellista suunnittelua. [...] Tavoitteena on luoda alueille valoisa, monipuolinen ja viihtyisä asuinympäristö, jossa rakennetut alueet ja luonnonelementit vuorottelevat tasapainoisesti”

Rakennukset on tullut sijoittaa ympäristöön sovittaen ja välttämättä penngerryksiä. Vähemmän arvokkaiksi luokitellut toiminnot kuten autotallit, katokset ja varastotilat on tullut rakentaa niin, etteivät ne muodosta

Kuva 21. 1990-2010 luvun rakennuksia Majalankadulta, Porttilankadulta ja Höökinkadulta.

katukuvaa hallitsevia piirteitä. Majalankadulla rakennukset on määrätty julkisivuiltaan vihreiksi ja sinisiksi, ja punakattoisiksi. Porttilankadulla rakennuksilla on ollut vähimmäiskerroslukumäärä 1½ tavoitteena luoda ympäristöön vaihtelua eritasoratkaisuilla. Julkisivuille on suositeltu perinteiseen huvilarakentamiseen kuuluvia torneja, ulokkeita, erkereitä ja vastaavia yksityiskohtia. Suunnitteluohjeet ovat ohjanneet ympäristöstä yhtenäisen kokonaisuuden Majalankadun alkupäässä, ja Porttilankadun huvilamainen pientaloalue on rakentunut tavoitteiden mukaan monimuotoiseksi.

Yhteenveto ja suositukset

Sörkänmäen ympäristön luonne on muuttunut pienmittakaavaisesta teollisuusyhdyskunnasta rauhalliseksi, tyylikkaaksi ja pidetyksi asuinalueeksi, jonka historia näkyy parhaiten kohdissa, joissa muutostarve ja käyttöaste on ollut vähäisempi. Alueen rakentuksessa ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa teollisuudesta ja rakennuspaineista huolimatta asuinrakennukset ovat olleet yksilöllisiä ja sijaintiin sovitettuja, ja varhaisista rakennuksista otetuista kuvista erottaa aikansa koristetyksityiskohtia, jotka kertovat paikan merkittävydestä ja sahalaitosten ympäristön edustusluonteesta.

Huomattava määrä ensimmäisiä asuinrakennuksia on purettu ajan saatossa, ja kaikki teollisuusrakennukset ovat poistuneet ympäristöstä. Rakennusten säilyneisyys 1900-luvun alkuvuosikymmenten asussa on suhteellisen vähäistä Sörkänmäellä. Rakennuksia on korjattu, laajennettu ja perusparanneltu vuosikymmenten aikana, mikä on jättänyt omia kerroksia rakennuskantaan. Muutos ulkoasussa kertoo siitä, että rakennuksia on asutettu ja alueella on eletty kaikkina myöhemminä vuosikymmeninä, eikä siksi kannata katsoa muutosten vähentävän alueen historiallista merkittävyttä. Tyylikkaus ja tekemisen näkyminen vaikuttavat olevan osa Sörkänmäen paikan henkeä.

Sörkänmäellä muutokset ja laajennukset asuinrakennuksissa ovat olleet edellytyksiä asuttuna pysymiselle ja rakennuksen säilymiselle: rakennukset, joiden muoto on säilynyt täysin alkuperäisenä, vaikuttavat olleen pidempään vähemmällä hoidolla ja vajaakäytöllä, ja niiden säilyminen on epävarmaa.

Rakennushistoriallisesti keskeisimmän alueen eli Höökinkadun ja Majalantien varrella on kulttuurihistoriallisia, teollisuushistoriallisia ja paikallisia arvoja, joiden säilyminen tulisi huomioida maankäytössä. Ympäristön säilymisen edellytykset ovat paikoittain hyvät: rakennukset ovat olleet käytössä ja niiden kuntoa on ylläpidetty. Mahdollisesti muutoksenalaiseksi tulevilla keskeisillä rakennuspaikoilla tulee uudisrakentamisessa kiinnittää huomiota aluetta yhtenäistäviin seikkoihin siinä, missä vielä mahdollista. Mutkittelevan tien varrella on rakentunut uusia ympäristöä täydentäviä pientaloja, joiden ulkomuoto on matalampi, leveämpi ja pihan jäsentelyltä uudenaikaisempi, mikä ei tue katualueen kulttuurihistoriallista yleiskuvaa. Sörkänmäellä uudempi rakennuskanta sijoittuu kuitenkin toistensa viereen, mikä muuttaa alueenosan luonnetta vain paikallisesti. Asuinalueen tärkeimpänä kysymyksenä on ympäristön huomioiva täydennysrakentaminen uuden ja vanhan rakennuskannan ympäristössä.

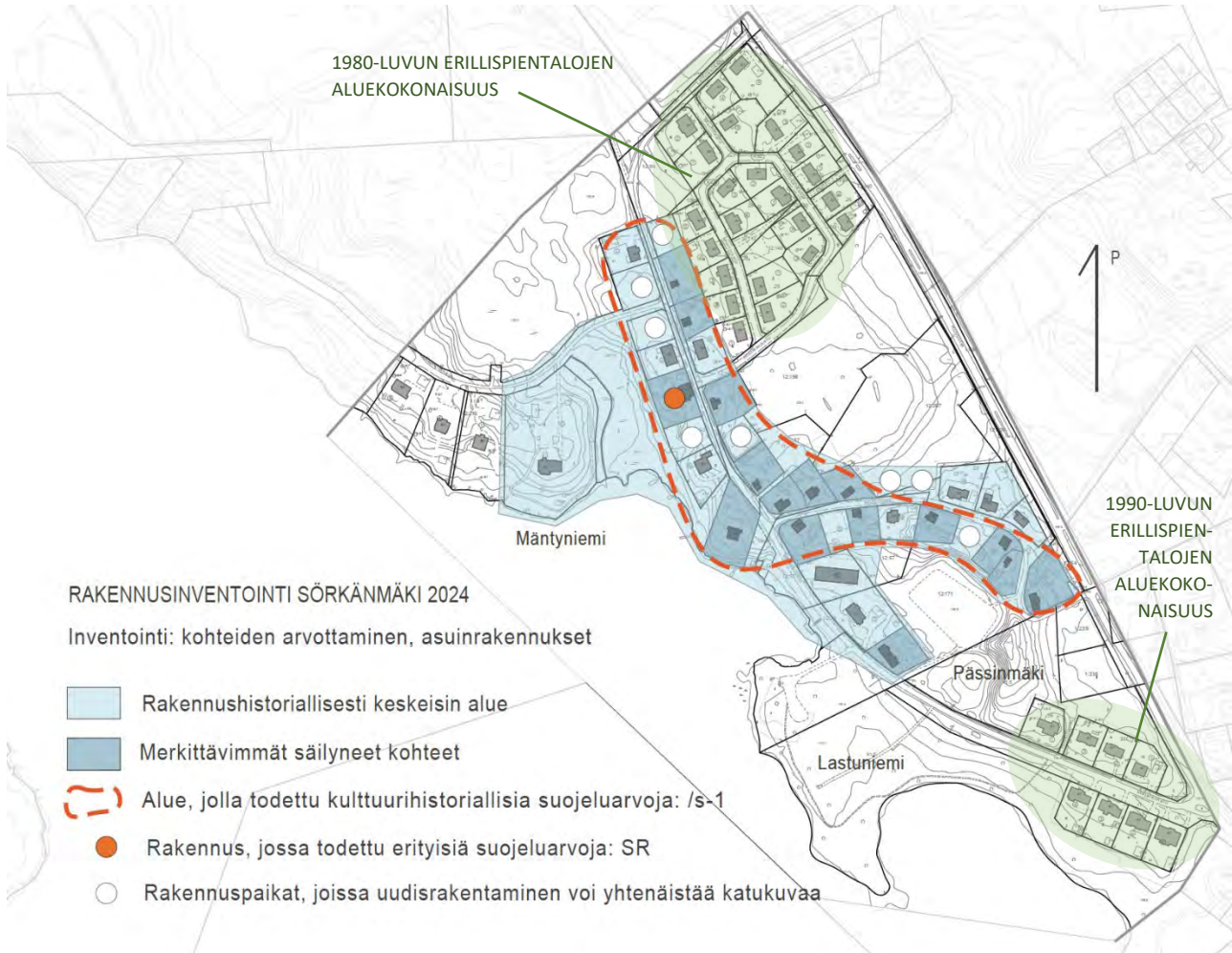
Kuva 22. Yksityiskohtia Sörkänmäellä.

Suosituksena rakennetun ympäristön hoitoon on huomioida vanhojen rakennusten pienimittakaavaisuus ja luultavasti paikallisesti valmistettujen rakennusosien (ikkunat, ovet, listat, paneelit, räystäskannattimet ym.) yksityiskohtaisuus, ja viime kädessä mahdollisesti purettavan rakennuksen hirsirungon ja rakennusosien hyödyntäminen uusiokäytössä. Talon korjaaminen ja laajentaminen pitkittäis- tai kohtisuuntaan ei ole Sörkänmäessä uutta – monet ratkaisut antavat alueelle omaleimaisen, kirjavan ja muistettavan olemuksen.

Teollisuuslaitosten lähes täydellinen poistuminen rannan alueelta on onnistunut: viihtyisä uima- ja vene-ranta sekä luonnonmukaiset viheralueet soveltuvat aiemman käyttötarkoituksen jälkeä maastossa. Maaston muokkauksissa ei olla oltu ennen hienovaraisia: Pässinmäen hiekanottoaika on muuttunut urheilukentäksi, ja tiilitehtaan savenottokaivantoja löytyy maastosta. Tulevaisuudessa Sörkänmäen maastossa saattaa olla huomattavia teollisuusarkeologiasia kohteita. Koska hongat ja suuren halkaisijan rantakoivut ovat aikoi-naan päätyneet puunjalostustoimijoiden käyttöön, ympäristö on nykyhetkessä vihreimmillään ja puusto on saanut kasvaa. Viheralueiden runsaus on hyvä huomioida eräänlaisena saavutuksena alueella.

Suojeluarvot

Inventoinnin tuloksena esitetään aluerajauksen rakennushistoriallisesti keskeisimmälle alueelle harkittavaksi alueellista suojelumerkintää tai muuta rakentamisen ohjausta, joka ohjaa rakentamista säilyttämään alueen ja rakennusten ominaispiirteet. Alueellisen suojelumerkinnän tavoitteena on ohjata mahdollista täydennys-rakennusta huomioimaan Sörkänmäen historiallisesti keskeisimmän alueen ominaispiirteet rakennusmas-soilla ja toimintojen sijoittelulla, sekä mahdollisuuksien mukaan säilyttämään olevaa rakennuskantaa.

Kuva 23. Kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämiseksi esitettävä aluekokonaisuus /s-1 -merkinnällä. Yksittäiset suojeltavat rakennukset esitetään suojeltavaksi SR-merkinnällä.

On tavoiteltavaa, ettei tulevaisuudessa tapahtuva mahdollinen täydennysrakentaminen vähennä asuinalueen kulttuurihistoriallisia katukuvallisia ominaispiirteitä. Ympäristön huomioivalla uudisrakentamisella on mahdollista vahvistaa alueen luonnetta, vaikka rakennukset olisivat nykyaikaisia. Arvottamisen tuloksena alueelle ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista asettaa rakennuksen julkisivuihin kohdistuvia suojelumääräyksiä alueen tyylikirjavan yleiskuvan puolesta. Rakennusten kerroksisuus ja ratkaisujen moninaisuus kytkeytyvät Sörkänmäen paikan henkeen. Alkuperäisten yksityiskohtien säilyminen on edullista kulttuuriympäristön luettavuudelle ja totuudenmukaisuudelle.

Suojelukohteeksi esitetään harkittavaksi vuonna 1908 rakennettua sahanhoitajan taloa, jolla on erityisiä suojeluarvoja Sörkänmäen historiallisessa kontekstissa. Rakennus on typologisesti harvinainen paikkakunnalla ja on säilynyt kadun puoleisilla sivuilla alkuperäiselle asulleen tunnistettavissa, on Sörkänmäen alueelle ja Suolahdelle kulttuurihistoriallisesti edustava, merkittävä, sekä ympäristössään keskeisellä paikalla vaikuttaen katunäkymiin ja alueen taajamakuvaan. Rakennuksen kunto ja säilymisen edellytykset ovat nykyhetkessä hyvät, ja rakennuksen kulttuuri- ja rakennushistorialliset, katukuvalliset ja säilyneisyysarvot ovat huomattavia. Rakennukseen liittyy vuonna 1908 rakennettu suurehko talousrakennus tontin laidalla.

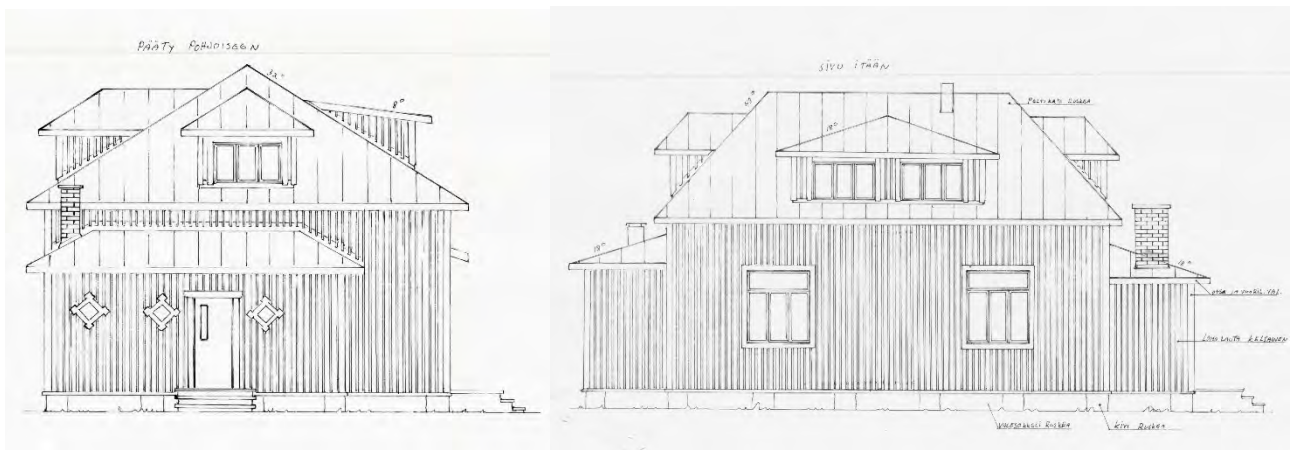
Valttarin talo (Ollila)

Suomessa sahatöiden rakentamistapaan liittyi usein teollisuusrakennusten ja työläisyhteisöjen asuinrakennusten lisäksi tehtaan johtajien ja muiden toimihenkilöiden taloja, jotka erottuivat muita asuinrakennuksia kookkaampana ja yksityiskohtaisena.

Sahanhoitajan eli valttarin talo on sijainnut sahan yläpuolella Majalankadun varrella, ja edustaa Sörkänmäessä yhtä ainoista säilyneistä sahan toimintaan liittyneistä työläisasiintaloista suuremmista rakennuksista. Rakennus on säilynyt käytössä nykypäivään, ja sen alkuperäinen muoto on tunnistettavissa kunnostuksista. Rakennuksen sivulle on tehty pieni laajennus, ja sisäpihan puolelle on rakennettu pylväskuisti. Myös piharakennus on huomattavasti muita alueen talousrakennuksia kookkaampi, ja säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan.

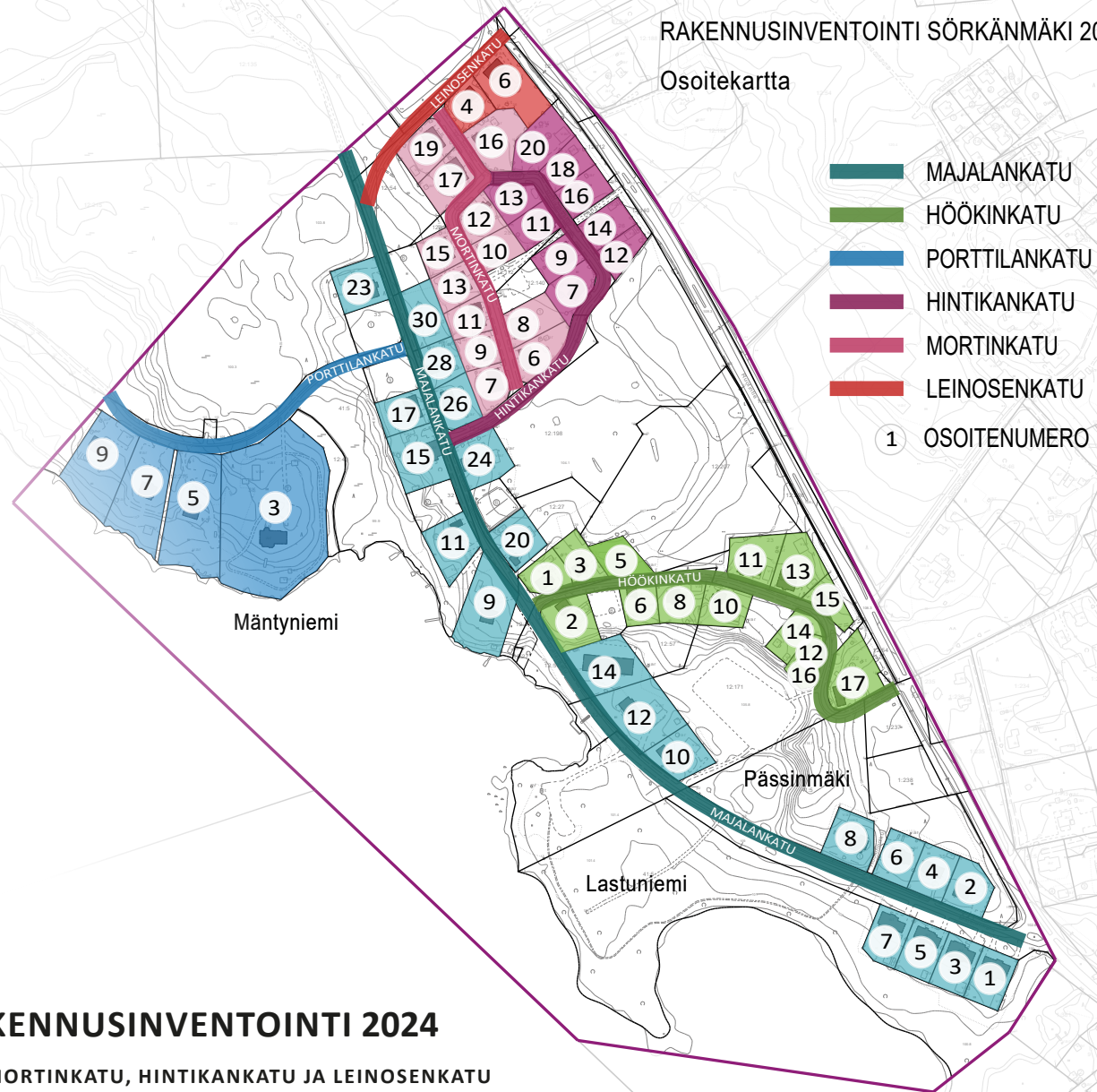
Kuva 24. Sahanhoitajan talo "Ollila".

Kuva 25. Sahanhoitajan talon julkisivut pohjoiseen ja Majalankadulle itään. Kuvat: Äänekosken kaupungin arkisto

Lähdeluettelo

- Arkkittehtitoimisto Kauko Lahti Oy. (1996). *Mäntyniemi ja Lastuniemen alue: Rakentamistapaohjeet ja ympäristöä koskevat suositukset*. Suolahden kaupunki.
- Heiskanen, J. (2015). *Luettelo Paadentaipaleen Honkalan (Suolahti) talonväen sekä Sörkänmäessä sijainneiden ja Honkalaan kuuluneiden ns. vävymäen talojen (Höök, Kankainen, Rossi, Pihl) papereista*.
- Höök, A. O. (11, 18. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: rakennusten ja sahan ympäristön historia, rakennusten tunnistaminen.
- Kantonen, T. (1997). *Suolahden vanha asema ja Keiteleen teollisuusperinne*. Suolahti.
- Kempainen, J. (10. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: Mäntyniemen alueen historia ja rakennukset.
- Lehmusoksa, R. (2001). *Hyvä syömämies*. Helsinki: Otava.
- Mikkonen, R. (18. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: Tauno Mikkosen rakentamat talot.
- Perälä, K. (2021). *Suolahti Keiteleen kauppala*. Suolahti: Suolahden Kansantalon julkaisut.
- Salmela, K. (1986). *Rakennustapaohje Honkalan asemakaavan laajennusalueelle Ruotintien länsipuolelle*. Suolahden kaupunki.
- Tiainen, T. (11. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: alueen historia, tehtaات ja toimijat, sekä Höökinkadun loppupään talojen tunnistaminen.
- Väisänen, J. & Andersson, P. (2006). *Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 328: Höökinkatu (Sörkänmäen alue)*. Keski-Suomen museo.
- Wilén, L. (10. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: Majalankadun alkupään talot, Lastuniemen historia.
- Wilmi, J. (1991). *Äänekosken-Suolahden historia vuoteen 1932*. Suolahden kaupunki, Äänekosken kaupunki.
- ÄKS Äänekosken kaupunkisanomat. (8. Helmikuu 2015). *Ramin kortit 97 - Idyllinen Mäntyniemi*. Noudettu osoitteesta <https://aksa.fi/ramin-kortit-97-idyllinen-mantyniemi/>
- Äänekosken kaupunki. (2024). *Kysely kiinteistönomistajille: Honkalan Sörkänmäki, rakennusinventointi*.

HONKALAN SÖRKÄNMÄEN RAKENNUSINVENTOINTI 2024

HÖÖKINKATU, MAJALANKATU, PORTTILANKATU, MORTINKATU, HINTIKANKATU JA LEINOSENKATU

HÖÖKINKATU 1 992-32-13-7

Alun perin 1910-luvun 8x8m hirsirakenteinen työläisasuintalo, jossa ollut liiketiloja ja posti. Alkuperäinen muoto säilynyt: harja kohti Höökinkatua ja länsilappeella frontoni järvelle. Harjakaton päädyissä ikkunat. Nykyisin L-muotoinen puolitoistakerroksinen rakennusmassa, jossa 1980-luvulla rakennettu rakennuksen tyyliä mukaileva puolitoistakerroksinen harjakattoinen laajennus/poikkipääty. Eri muotoisia ikkunoita, joista 1.krs ikkunat uusittu alkuperäisen ikkunatyypin T-mallin mukaan 1970-luvulla puusepäntyönä lämpölasista. Pohjoispuolella ullakon poskissa kärjellään seisovat nelikulmaiset ikkunat. Pihalla 1940-luvulla rakennettu talousrakennus, jossa sauna ja katettua terassia. Puutarhamainen tasainen piha, rakennus korkealla kohdalla ymp. maastossa.

Rakennuksessa toiminut Adiel Höökin sekatarvakauppa, postin toimipiste (Suolahden Takalahden postikonttori) ja kemikaliokauppa. Yläkertaan ollut ennen oma asunnon sisäänkäynti ulkoa portaita pitkin, jossa vuokralaisia vielä 1980-luvulla. Postin sisäänkäynti oli pohjoisivulla Majalankadulle, ja rakennuksen nykyiseltä pihalta kulki tie. Pihalla ollut vanha kauppatoimintaan liittyvä talousrakennus.

HÖÖKINKATU 2 992-32-20-5

Vanha osuuskauppa. Puolitoistakerroksinen mansardikattoinen pientalo, jossa asuintilaa ullakkokerroksessa. Pohjoisivulla myymälätilan korkeat ikkunat ja umpeen vuorattu oven paikka. Myymälän sisäänkäynnin portaat purettu. Itäisivulla lastauslaiturin paikka ja alkuperäinen katos, jonka lappeen alla ovat nykyiset pääsisäänkäynnit: kaksi uuteen vaihdettua ovea vierekkäin, kolmas n. 40-luvun ovi päällemaalattu ja pois käytöstä. Katoksen kannattimet vanhaa tyyliä, jota on myös alueen muissa katoksissa. Katolla kaksi pientä kattolyhtyä, joissa pelkistetetyt ikkunat. Pääjulkisivulla ikkunat ja myymälän ovi kehystetty valkoiseksi maalattulla palkilla. Länsisivulla julkisivulaudat katkeavat myymäläikkunan kokoiselta alueelta: ikkunajako muuttunut. Pääjulkisivun epäsymmetrinen asetteleminen, suoralinjainen palkkikehyksen nurkan yli jatkuva ikkuna-aukotus on modernia rakennuksen valmistumisajankohtaan nähden. Alun perin kulku myymälään Höökinkadun ja Majalankadun kulmalta.

1910, 1969

Asuinrakennus on yksi kolmesta Honkalan tyttärille rakennetuista taloista ns. "Vävymäellä", myöh. Sörkänmäki. Valmistumisvuosi voi olla vanhempi kuin 1910. Ensimmäisiä ja rungotaan vanhimpia rakennuksia Sörkänmäellä.

Rakennukseen liittyy Majalantien toisella puolen sijaitseva vanha puusepän verstasrakennus. Korkea ja kapea rakennus on kaksikerroksinen, ja rakennettu rinteeseen juureen rannan tuntumaan. Yläkerrassa verstaistiloja ja alhaalla ollut suuri sauna. Rakennuksen yksityiskohdissa nähtävissä puusepän työn jälkeä. Verstaan vieressä sijaitsee rinteeseen kaivettu ja rakennettu syvä maakuoppa, jota läheiset kaupungit hyödynsivät kylmäsäilytykseen. Lähellä oli yhteinen kaivo, josta kannettiin vesi alueelle.

MATERIAALIT: Hirsi- ja pystyrunko. Vesikatto konesaumattu peltikatto, ruskea. Julkisivuissa vaaleaksi maalattu lomalaudoitus ja ullakkokerroksessa vaaleanruskeaksi maalattu vaakaponttilaudoitus. Vuori-, räystä- ja nurkkalaudat ruskeaksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Keveiden umpiräystäiden alapinnat valkoiseksi maalatut. Talousrakennus asuinrakennuksen tyyliin. Verstasrakennus keltaiseksi maalattua rimalaudoitusta valkoisilla yksityiskohdilla.

1910, 1900

Pihalla pitkä punainen talousrakennus korkealla perustuksella, jossa keltaisia ovia pitkällä sivulla umpeen rakennetulla kuintilla. Liittynyt mahdollisesti kauppatoimintaan (varasto ja lastauslaituri). Rakennukset ovat korkealla ja keskeisellä paikalla ympäristössään. Vesikatto kulunut.

MATERIAALIT: Vesikatto saumattu peltikate, ollut vihreäksi maalattu. Katossa lappeeseen muotoillut sadevesiurast suppilomaisiin syöksytorviin, vanhantyyliiset valkoiset rännit. Julkisivu kermanvalkoiseksi maalattua vaakapaneelia. Räystäiden aluset umpinaiset julkisivun väriin maalattua helmipaneelia. Vuori-, räystä- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Talousrakennus vaakapaneloitu ja maalattu punaiseksi, valkoiset yksityiskohdat, keltaiset ovet ja sinkitty peltikatto.

Osuuskauppa. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

HÖÖKINKATU 3 992-32-13-8

Alun perin 1910-luvun 8x8m hirsirakenteinen työläisasunto, jossa on ollut useampi asunto. Yksi täysi kerros ja harjakaton alainen ullakko, jossa asuintiloja. Nykyisin rintamiamies-talohenkinen rimalaudoitus ja yksinkertainen harjakatto. Sisäänkäynnin kuisti pitkällä sivulla pihan puolella, jossa kaksi ovea paritalomaisesti. Vierellä piharakennus, jossa korkea verhoitu perustus. Vanhantyylliset sisään-ulos aukeavat T-ikkunat, joista yläkerran ikkunan yllä koristealue. Puutarhamaisen pihan maasto laskee talon taakse, jossa toinen pidempi talusrakennus.

Rakennuksen perinteinen neljän huoneen pohjaratkaisu muistuttaa rintamiestalojen ympärökerrettävää huonejärjestelyä. Alkuperäisen rakennusmassan mitat vahvistavat 1940-luvun henkistä ulkoasua.

Tunnetaan nimellä Ville Rossin talo, jossa on ollut kahvila. Rossin talosta on vanhoja valokuvia, jonka mukaan harjakatto olisi ollut Höökinkatu 1:sen tapainen "kirkonkatto". Ensimmäisiä ja rungoltaan vanhimpia rakennuksia Sörkämäellä, päärakennus on yksi kolmesta Honkalan tyttäreille rakennetuista taloista.

HÖÖKINKATU 5 992-403-12-173

Mansardikattoinen pientalo, joka on rungoltaan luultavasti vuotta 1947 vanhempi. Nykyinen sisäänkäynti takapihan puolella. Rakennuksen tienpuoleisella julkisivulla jakava pystylauta, joka rakennuksen pitkän muodon rinnalla viittaa mahd. pituussuuntaiseen laajentamiseen. Eri kokoisia ikkunoita, joissa ei säilyneenä vanhaa t-mallia. Ehjä julkisivuverhous ei paljasta mahd. vanhojen ikkunoiden tai ovien paikkoja, joita symmetrian mukaan voisi olla ollut. Katolla yksi kattolyhty, jossa pelkistetty ikkuna kuten Höökinkatu 2 mansardikattoisessa 1910-luvun talossa. Osittain umpiräystäät ja verhotut kissanpenkit.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, ruskea. Julkisivun rimalaudoitus maalattu perinteisellä lämpimän keltaisen sävyllä. Vuori, räystäs- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Avoräystäät valkoiseksi maalatut. Ovet maalattu vaaleanvihreällä, ja sisäänkäynnin kahdessa ovesta hunajan väriset pullonpohjalasit. Talusrakennuksen katto sinkittyä peltiä, lomalaudoitus maalattu päärakennuksen sävyyn. Vuori, räystäs- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Avoräystäät valkoiseksi maalatut.

Ville Rossin talo varhaisemmin ja 1920-luvulla. Kuvat: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

1947 (luult. 1910-luku)

Tien puolella vanha pulpettikattoinen rakolaudoitettu talusrakennus, jossa viisi lautovea osittain säilyneillä takorautasarannoilla. Reunimmaisen oven päällä ikkuna-aukko. Rakennusten perustus luonnonkivillä. Maasto laskee talon taakse. Kerrotaan, että rakennuksen pohjana tai rakennuksen paikalla ollut usean perheen savutupa. Merkitty 1930-luvun karttaan Martti Pihlin talona.

MATERIAALIT: Vesikatto sinkittyä peltiä. Julkisivut pystypaneelia, maalattu vaaleanvihreä. Vuori, räystäs- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset.

HÖÖKINKATU 6 992-32-20-7

1920-luvun laajennettu pientalo, jonka pohjalla on kahsihuoneinen työläisasuintalo. Alkuperäisen rakennuksen suorakaidemuotoa levennetty nelihuoneiseksi. Harjakatto, jossa sisäpuolella siro poikkipäätyinen harjakattoinen kuisti. Ikkunat uusittu t-jakoa jäljitellen.

Vanha talousrakennus, jota korjattu 1990-luvulla: joitain luultavasti alkuperäisiä rakennusosia ja kuistin yksityiskohtia säilynyt. Pitkällä sivulla harjakaton lappeen alla katos, jossa kolme erilaista ovea ja pieni kaksijakoinen vanha ikkuna. Kuistissa piparireunainen koristelauta ja pystypuusälekaiteet. Katoksen puiset kannattimet alueella esiintyvää vanhaa mallia. Pihalla myös myöhemmin tuotu hirsinen talousrakennus sekä maakellari.

Päärakennuksen "sisällä" vanha pienempi talo; osa vanhaa sään kuluttamaa sisarpaneloituja ulkoseinää säilynyt sisätiloissa. Panelointi on vaakasuuntainen ja huoneen seinän laajuinen. Pihalla ollut myös vanha saunarakennus, joka paloi. Merkitty 1930-luvun karttaan Jalmarin Rautiaisen talona.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, harmaanvihreä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Julkisivuilla pystypaneeli, maalattu punainen. Ikkunoiden yllä ja alla sekä ullakkokerroksessa vaakanelointi, maalattu keltainen. Vuori, räystä- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Umpiräystäiden aluset ja pienet kissanpenkit valkoiseksi maalatut. Talousrakennuksessa punaiseksi maalattu lomalaudoitus, keltaiseksi maalatut ovet ja valkoiset yksityiskohdat. Avoräystäät.

n. 1920, 1990**HÖÖKINKATU 8 992-32-21-6**

2000-luvun harjakattoinen erillispientalo, jossa lähes kaksi täyttä asuinkerrosta. Rakennusmassaltaan hieman korkeampi ja leveämpi kuin muut kadun talot. Eri kokoisia ikkunoita, joissa osassa koristeruudukot yläreunassa. Etukuisti sijoittuu harjakaton poikkeutetun lappeen reunan alle. Sivuoven harjakattoinen katos on kannatettu julkisivuun liittyvillä vinotuilla. Porrasaskelmat valettuja ja kulmistaan pyörästettyjä tai puoliympyrän muotoisia. Puutarhamainen rakennettu piha. Maasto nousee pihan takana.

Uudisrakennuksessa huomioitu vanhaa rakennuskantaa: massoiteltu muistuttaa puolitoistakerroksisia nelihuoneisia taloja, ja samanlaisia yksityiskohtia on toteutettu nykyajan menetelmillä. 1930-luvun kartan mukaan paikalla ollut suutari Eemil Toikkasen talo.

MATERIAALIT: Vesikatto ruskeaa kattotiiltä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälaudoitus, maalattu kermanvalkoinen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

Toikkasen talo. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

2001, 2001**HÖÖKINKATU 10 992-32-21-2**

1920-luvun mansardikattainen pientalo. Sisäänkäynnin lasikuisti sijaitsee rakennuksen päässä. Kuistin katon päällä avoterassi. Sisäänkäynnin valetut porrasaskelmat puoliympyrän muotoisia. Uusitut ikkunat, joissa vanhaa t-mallia. Päärakennuksen vierellä on sileäksi rapattu matala kivirakennus, joka on mahd. maakellari, paja tai muu talousrakennus. Taka-alalla toinen pitkä ja matala rakennus, luultavasti talousrakennus. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pihan takana.

1930-luvun kartan mukaan Seelin Stoltin talo.

MATERIAALIT: Ruskea huopakatto. Ulkoverhous puuta: kenttälaudoitus, maalattu vaaleanharmaa. Valkoiseksi maalatut räystääluset, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Ruskeat räystääluset ja verhoillut kissanpenkit. Harmaa sokkeli.

1920, 1970

HÖÖKINKATU 11 992-32-23-9

1990-luvun yksikerroksinen pientalo. Tiensuuntainen harjakatto, jossa poikkipäinen harjakattoinen sisäänkäyntikuisti. Asuinrakennuksen yhteydessä ollut autotalli, joka on muutettu asuutilaksi ja autotalli rakennettu viereen. Ikkunat tuuletusluukullisia. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto laskee rakennuksen taakse pohjoiseen.

1930-luvun kartan mukaan paikalla sijainnut Aleksi Pääkkösen talo ja Eevald Kovasen talo.

MATERIAALIT: Vesikatto punatiiltä, vesikaton varusteet tummat. Ulkoverhous puuta: pystylomalaudoitus ja vaakapaneeli, maalattu punainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1997, 2012**HÖÖKINKATU 13 992-32-23-8**

2010-luvun yksikerroksinen ja harjakattoinen pientalo. Kodikas-talopaketti, jossa pystyrunko. Pihassa vanha osittain uudelleenverhoiltu talousrakennus, jossa kolme ovea pitkällä sivulla. Taka-alalla Ruotintien vieressä suuri autotalli/talousrakennus. Sisäpihalla katettu terassialue. Rakennettu puutarhamainen piha, jossa terasseja ja valettuja tasanteita. Maasto laskee rakennuksen takana.

1930-luvun kartan mukaan paikalla sijainnut Eevald Kovasen ja Arvi Kovasen talot.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälauδοitus, maalattu vihreä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli. Vanha talousrakennus ollut punaiseksi maalattua rimalautaa ja huopakattoinen, nyt peltikattoinen ja osittain uudelleen verhoiltu, talon sävyyn vihreäksi maalattu. Valkoiset ovet, nurkka-, räystä- ja vuorilaudat.

2010, 1930**HÖÖKINKATU 14, 12 ja 16 992-32-21-4**

1920-luvun svärunkoinen harjakattoinen pientalo. Eriakaisia ikkunoita, yksi 3-osainen vanha tuvanikkuna säilynyt sisäpihan puolella, jonka vierellä sisäänkäyntikuisti. Sisäänkäynti on sisäpihan puolella, jota rajaavat pienet talousrakennukset. Uusitut ikkunat pääasiassa t-mallisia. Julkisivu päässyt ravistumaan. 1930-luvun karttaan rakennus on nimetty Hännisen taloksi.

MATERIAALIT: Vesikatto sinkittyä peltiä. Julkisivut rimalaudoitusta, maalattu vaaleankeltainen. Nurkkalaudat vaaleanvihreät, vuori- ja räystäslaudat käsittelemättömät. Umpiräystäiden aluset julkisivun väriset, räystäslaudat ruskeat. Ikkunapuitteet tummanpunaiset, sisäpihan puolella yksi vanha 3-osainen tuvanikkuna maalattu kirkaamalla punaisella.

1920, 1956 ja 1920 ja 1930

Talousrakennuksista perimmäisenä lännessä vaaleaksi maalattu rakennus, jossa vinokannakkeet sisäänkäynnin sadesuojalla. Oven yllä ikkuna-aukko. Tien vieressä siro punaiseksi maalattu rakennus, jonka lyhyellä sivulla pulpettikattoinen sisäänkäynti. Saattanut olla pienimuotoinen asuinrakennus. Vieressä kivi- ja lautarakenteinen pieni rakennus, jossa korkea kivijalka, ollut mahd. eläinsuoja. Pihassa myös muita pieniä uudempia katosrakenteita.

Pihalla talousrakennus, jossa punainen rimalaudoitus vihreillä ikkunapuitteilla ja sininen ovi. Valkoiset vuori-, nurkka ja räystäslaudat. Sisäpihan toisella laidalla talousrakennus, jossa vaaleankeltaiseksi maalattua rima- ja rakolaudoitusta. Vuorilaudat vaaleanvihreät/siniset. Perustukset osittain luonnonkivillä ja valuilla.

HÖÖKINKATU 15 992-32-23-7

2010 autotalli- ja toimitilarakennus, joka on tyyliltään pari viereiselle erillispientalolle (Höökinkatu 13). Suorakaiteen muotoinen harjakattoinen rakennus, jossa avokatos, autotalli ja sisätiloja.

1930-luvun kartan mukaan paikalla sijainnut Eevald Kovasen ja Arvi Kovasen talot.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakapaneeli, maalattu vihreä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2016**HÖÖKINKATU 17 992-32-21-4**

Pientalo, jonka päätyosa 1900-luvulla rakennettu, luonnonkivijalka. Laajennettu vanhasta pituussuunnassa. Monia kattomuotoja, päämuotona vanhan ja uuden osan yhtenäisen Höökinkadun suuntainen harjakatto, jonka lape nousee pulpettikattoiselle frontonille sisäpihan puolella. Myös Höökinkadun puolella ikkunallinen frontoni. Sisäpihalla harjakattoinen ulkoneva sisäänkäyntikuisti ja katon lapemuotoa jatkava ulkoneva massa sivulla. Uuden puolen päädyssä toisessa kerroksessa sisäänvedetty päätykuisti harjan alla kuin käkikellotaloissa. Umpiräystäät. Eri kokoisia ja -jakoisia ikkunoita. Vanhimmat uusittu säilyttäen vanhan t-mallin.

Alueen vanhimpia asuinrakennuksia. 1930-luvun karttaan merkitty Viljami Hiekkasen talona, ja n. pulpettikattoisen talousrakennuksen paikalla ollut suutari Leinosen talo.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, tummanruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: lomalaudoitus, keltaiseksi maalattu. Ullakkokerroksessa valkoiseksi maalattua vaaka- ja pystypanelointia. Valkoiset vuori-, nurkka ja räystäslaudat ja pienet kissanpenkit. Hirsirakenteinen rimalaudoitukseen verhottu talousrakennus maalattu keltaiseksi, vihreät ovet ja valkoiset nurkka-, räystääs- ja vuorilaudat.

1900, 1967

Useita eriaikaisia talousrakennuksia: vanha harjakattoinen rimalaudalla verhoiltu hirsirakennus, pellon reunalla peltiverhottu loiva pulpettikattoinen, sekä rinteessä hirsipintainen. Puutarhamainen sisäpiha, jossa suurista mahd. kivijalkakivistä rakennettu pengerrys. Höökinkadun varressa suojakasvillisuutta.

MAJALANKATU 1 992-32-37-1

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen etukuisti. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu tumma harmaanvihreä. Kuistin päätykolmiossa vinolaudoitus. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2005, 2009**MAJALANKATU 2 992-32-35-1**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Kiinteistön takana koivikkoa.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu taivaansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2001, 2001**MAJALANKATU 3 992-32-37-2**

1990-2000-luvun yksikerroksinen moniharjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu harmaanvihreä. Katoksessa aukotettu pystyrimaseinä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1999, 2006**MAJALANKATU 4 992-32-35-2**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Kiinteistön takana koivikkoa.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälauoitu, maalattu taivaansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1998, 2004

MAJALANKATU 5 992-32-37-3

1990-2000-luvun yksikerroksinen moniharjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punaista profiilipeltiä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu tumma- ja vaalea harmaanvihreä. Katoksen kaiteissa ja ikkunoiden vuorilaudoissa koristeaiheena poisleikattu vinoneliö. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2003, 2007**MAJALANKATU 6 992-32-35-3**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Katelli-talopaketti. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Kiinteistön takana koivikkoa.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: korkea pysty-vaakaverhous, maalattu taivaansininen ja vaaleansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1997**MAJALANKATU 7 992-32-37-4**

1990-2000-luvun yksikerroksinen moniharjakattoinen pientalo: Kodikas-talopaketti, valmistettu Suolahden talotehtaalla. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälaudoitus, maalattu harmaanvihreä (Ainolän vihreä). Katoksen kaiteissa pystyrimoitus. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1999, 2019**MAJALANKATU 8 992-32-36-1**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen etukuisti sisäpihan puolella. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Suurista kivipaasista rakennettu pihan pengerrys katualueesta korkeammalle. Kiinteistön takana koivikkoa. Paikalla sijainnut "honkaherjojen" talo Friimanni, jossa oli myöhemmin sahan työntekijöiden asuntoja. Tukki-kauppiat veistivät viereisessä Lastuniemessä hirsii vientiin.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu vaaleansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1999, 2002

Friimanni 1930-luvulla. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

MAJALANKATU 9 992-403-12-42

Alun perin 1900-luvulla rakennettu työläisasuintalo, jonka ullakkokerroksessa asuintilaa. Nykyinen ulkoasu on toteutettu 2010-luvun henkisesti, lisälämmöneristetty. Kadun puolella on suuri laajennusosa, jossa pesutiloja ja lasitettu kuisti. Ikkunat uusittu, osittain vanhan t-mallin mukaan. Pihalla vanha laudoitettu piharakennus, jossa viisi lautaovea pitkällä sivulla ja lyhyellä pariovet. Reunimmaisena oven päällä ikkuna. Rakennusvuosi luult. varhaisempi kuin 1960.

Asuinrakennus on yksi kolmesta Honkalan tyttärille rakennetuista taloista ns. "Vävymäellä".

Ensimmäisiä ja rungotaan vanhimpia rakennuksia Sörkänmäellä: hirsirunko. Pihalla vanha kopitettu kaivo.

MATERIAALIT: Katto harmaata profiilipeltiä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakapanelointi, ullakkokerroksessa kapeampi pystysuuntainen panelointi, maalattu vaaleanharmaa. Avoräystäät, nurkka- ja vuorilaudat valkoiseksi maalatut. Tummanharmaat vesipellit, harmaa sokkeli. Talousrakennus maalattu harmaanvihreäksi valkoisilla yksityiskohdilla, ollut punaiseksi maalattu.

1906, 1960**MAJALANKATU 10 992-32-20-4**

1910-luvun vanha paritalo/asuntolarakennus, joka on nykyisin pientalo. Sisäpihan puolella kaksi siroa poikkipäätyistä avokuistia. Vesikatto, ikkunat ja julkisivuverhous uusittu. Piha viheriönä ja hiekkapintaisena. Pitkä aitta/sauna/ulkohuonerakennus, jossa neljä puuovea pitkällä sivulla.

Ainut nykypäivään säilynyt sahan työväen asuntolarakennus. 1930-luvun kartassa nimetty "Ylä-Mäkinen". Vastaava tai vanhempi asuintalo "Mäkinen" sijaitsi alempana Lastuniemen kärjessä nyk. uimarannan paikalla. Talousrakennuksen paikalla on kartassa pienempi rakennus.

MATERIAALIT: Katto punaista profiilipeltiä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: korkea pysty-vaakaverhous, maalattu poltetun okran keltainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Ulkoasu toteutettu 2000-luvun tyyliä. Tummanharmaa sokkeli. Talousrakennuksessa sinkitty peltikatto, julkisivuilla perinteisempi rimalaudointi päärakennuksen värisenä. Vaakalaudoitettut ovet ruskeaksi maalattuja, joissa osassa takorautaiset saranat.

1915, 1940**MAJALANKATU 11 992-32-31-5**

2010-luvun kaksikerroksinen L-muotoinen erillispientalo, jossa rinneratkaisu. Tien puolella aumakaton poikkeutetun lipan alla ulkoneva erkkeri. Takapihalla lasitettu kuisti rakennusmassan sisällä. Porrastettu piha laskee länteen rantaan, jossa hirsinen harjakattoinen rakennus. Päärakennuksessa autotallisiipi.

MATERIAALIT: Katto punaista tiiltä. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä, maanvaraisessa kerroksessa harmaa rapattu pinta. Ikkunat, ovet ja umpiräystäät valkoiseksi maalatut. Tummanharmaat vesipellit.

1994, 2011

MAJALANKATU 12 992-32-20-3

2010-luvun yksikerroksinen kaksilapainen pulpettikattoinen pientalo, jonka päädyssä pulpettikattoinen kuisti. Rakennuksen pitkä sivu kohti järveä tien toisella puolella. Puutarhamainen etupiha. Maasto tasaista.

MATERIAALIT: Katto saumattua peltiä, tummanharmaa. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakalaudoitus korostuvalla profiilin raolla. Valkoiseksi maalatut avoräystäät ja nurkka- ja vuorilaudat ja vesipellit. Tummanharmaa sokkeli.

2014**MAJALANKATU 14 992-32-20-2**

1980-luvun tiiliverhoiltu rivitalo: Suolahden Sörkänrivi. Syvä runko ja loiva harjakatto. Pitkän sivun ikkunat ja terassit porrastettu vinottain länteen järvelle päin. Asunnoissa omat takat. Suora harjakatto tekee katoksen omille uloskäynnille asuntojen piholla.

Rakennuksen päädyssä on sijainnut postin toimipiste 1980-luvulta alkaen. Sittenkin muutettu asunnoksi.

MATERIAALIT: Katto saumattua peltiä, ruskea. Ulkoverhous keltaista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa ja aukotusten yläpuolisissa kentissä vaakapaneeli, ruskeaksi maalattu. Umpiräystäiden alapinnat valkoiseksi maalatut, räystäslaudat ruskeat. Ikkunat, ovet, vesipellit ja koristeaiheet ruskeaksi maalattuja. Harmaa sokkeli.

1982**MAJALANKATU 15 992-32-31-7**

1900-luvun vanha sahanhoitajan eli "valttarin" talo. Nykyisin erillispientalo. Sijaitsee tien tuntumassa katulinjan myötäisesti. Monimuotoinen katto, jossa päämuotona korkea aumakatto. Kolme aumakattoista kattolyhtyä, joissa kolmeosaisia ikkunoita. Suurin kattolyhty poikkeuksellisesti kadulle päin, ei järvelle/sahalle. Ensimmäistä kerrosta kiertää aumakattoinen kuisti rakennuksen kolmella sivulla. Lyhyiden sivujen kuisteissa umpiosat, joissa tulisijat/savupiiput. Koristeaiheissa kansallisromantiikan vaikutteita. Pihalla vanha ja verrattain suuri L-muotoinen talousrakennus. Puutarhamainen piha, laskee pihan perällä järvelle.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous rimalaudoitusta, keltaiseksi maalattu. Tiheämpi rimoitus ullakkokerroksen kattolyhydyissä. Vanhat kunnostetut ikkunat, vuorilaudat, nurkka- ja räystäslaudat valkoiseksi maalatut.

1908, 1908

Talousrakennuksessa punainen tiilikatto. Julkisivu sammalenvihreäksi maalattua rimalaudoitusta, jossa vuorilaudat keltaisella vihreällä. Sirolla paneelilla vuoratut ovet maalattu vihreäksi. Autotallin ovissa suuret takorautaiset saranat. Yksittäiset ovet ovat suhteessa alueen muihin säilyneisiin oviin leveitä, ikkunallisia ja viimeistelyjä.

Koristeaiheet, yksityiskohtien jyrkyvyys ja rakennusten mitta-kaava viestii rakennuksen merkittävydestä sahayhteisössä. Alkuperäinen rakennusmuoto ja yksityiskohdat säilyneet kunnostuksen pohjana. Talo on 1980-luvulla rakennetun Hintikankadun kadunpäänteenä lännessä.

MAJALANKATU 17 992-32-31-2

1980-luvun yksikerroksinen pientalo, jossa aumakatto. Rakennuksen suorakulmaisen muodon sisällä autotalli ja autokatos. Katulinjan myötäinen. Maasto tasaista. Pihalla pieni aumakattoinen talousrakennus, jossa vanha ovi, jonka yläpuolella ikkuna.

MATERIAALIT: Katto mustaa profiilipeltiä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä, katoksen aukoissa kaariaiheet ja tiilipylväät. Ruskeat ikkunat, ovet ja vesipellit. Sirotepintainen sokkeli.

1989**MAJALANKATU 20 992-32-13-9**

1920-luvun pieni yksikerroksinen asuintalo ja talousrakennus. Vanhoja rakennusosia huollettu ja säilynyt. Päärakennuksessa umpikuisti pihan puolella. Ikkunat luultavasti alkuperäiset. Talousrakennuksessa kolme vanhaa ovea pitkällä sivulla, joista yhdessä vinokannatettu katos harjakaton poikkeutetun harjan alla. Pihalla toinen pieni rakennus, joka saattanut olla asuinkäytössä: pienet vanhat ikkunat, mutta ei nykyisin tulisijaa/savupiippua.

1930-luvun karttaan merkattu "poliisi Seelim Kovanen talo, myöh. Hintikalla". Pihapiirin sekä asuin- ja talousrakennuksen alkuperäinen henki tunnistettavissa hyvin.

1920, 1925, 1960

MATERIAALIT: Vesikatolla profiloitu peltikate, tummanharmaa. Ulkoverhous rimalaudoitusta, kermanvalkoiseksi maalattu. Ikkunat, vuori-, nurkka, ja avoräystään räystäslaudat valkoiseksi maalattu. Tuulettuvan alapohjan perustus luonnonkivillä. Talousrakennus vaaleankeltainen valkoisilla yksityiskohdilla, ovet maalattu oranssiksi. Sinkitty peltikate. Kolmannen rakennuksen verhous keltaiseksi maalattua rimalaudoitusta valkoisilla yksityiskohdilla, katolla sinkitty peltikate.

Tasainen puutarhamainen piha, jonka takana metsikköä: takana on ollut mansardikattoinen Hiskias Mårdin talo ja pihapiiri, jonne käytiin tontin oikeaa reunaa kulkevaa tietä. Mårdin talosta ja rakennuksista ei jääneitä jälkiä. Tontin pohjoispuolella on peltoaukea Majalankadun varrella, joka oli tyypillistä kadun varren asuinrakennuksille.

MAJALANKATU 23 992-32-33-2

1990-luvun kaksikerroksinen erillispientalo, jossa toinen kerros harjakaton alainen. Kastelli-talopaketti. Ikkunat kaksiosaisia, joissa 6-ruutuiseksi tekevä pintaristikko. Tiensuuntaisen rakennuksen pitkällä sivulla poikkipäätyinen sisäänkäynnin umpikuisti. Puutarhamainen piha, jonka jälkeen maasto laskee ent. tiilitehtaan aluetta kohti. Paikalla ollut vanha talo.

MATERIAALIT: Katto punaista kattotiiltä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous kenttälautoitusta, vaalean harmaaksi maalattu. Valkoiset umpiräystäät, ikkunat, ovet sekä vuori- ja nurkkalaudat. Kevytharkkosokkeli. Autotalli/talousrakennus päärakennuksen mukainen.

1996, 2012

MAJALANKATU 24 992-32-13-5

1910-luvun asuintalo, joka hieman pidempi muita aikansa asuintaloja. Tiensuuntainen harjakatto ja kapea runkosyvyys. Pihan puolella poikkipäätyinen harjakattoinen laajennusosa. Ikkunat uusittu vanhalla t-mallilla. Korkea perustus. Pihä laskee taakse itään, jossa pitkä mahd. hirsirakenteinen talousrakennus. Pitkällä sivulla neljä vaakaneloitua ovea takorautaisilla saranoina. Saattanut olla ollut osittain eläinsuojana. Rakennuksen kivijalka jatkuu huoneen verran vasemmalla.

1930-luvun kartassa "Viljo Liimataisen talo, myöh. Koljanderilla". Pihapiirin sekä asuin- ja talousrakennuksen alkuperäinen henki tunnistettavissa hyvin.

MATERIAALIT: Vesikatolla profiloitu peltikate, harmaa. Ulkoverhous rimalaudoitusta, punaiseksi maalattu. Avoräystäät alta punaiset, räystääs-, nurkka- ja vuorilaudat valkoiset. Laudoilla verhoiltu kivijalka. Talousrakennuksessa vaakanelointi, punaiseksi maalattu ja valkoiset yksityiskohdat. Katolla huopakate kolmiorimoilla. Ovet ruskeaksi maalattuja.

1912, 1912**MAJALANKATU 26 992-32-30-9**

1980-luvun yksikerroksinen pientalo, jossa harjakatto. Rakennuksen pitkällä sivulla poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen pihä, maasto tasaista.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Ulkoverhous valkoista sileäpintaista tiiltä 1/2 tiilen limityksellä ja valkoisella saumalla. Ullakkokerros ruskeaksi maalattua pystypuupaneelia. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät. Ikkunat, ovet, vesipellit ruskeat. Vaaleanruskea sokkeli.

1985**MAJALANKATU 28 992-32-30-8**

1920-luvun pientalo, jota uusittu 1980-luvulla. Yksikerroksisessa asuinrakennuksessa tiensuuntainen harjakatto ja pulpettikattoinen laajennusosa pihan puolella. Ullakkokerroksen päädyissä ikkunat. Pihalla uudempia talousrakennuksia.

MATERIAALIT: Vesikatto peltiä, punaiseksi maalattu. Ulkoverhous vaaleaa rakennuslevyä ja ullakkokerros tummanvihreäksi maalattua vaakanelointia. Vuori- ja nurkkalaudat tummanvihreät. Ikkunapuitteet valkoiset ja ullakkokerroksessa puun väriset. Valkoiseksi maalatut avoräystäät. Talousrakennukset ruskeita.

1928

1930-luvun kartassa "Jussi Kankaisen talo".

MAJALANKATU 30 992-32-30-7

1920-luvun pieni asuintalo piharakennuksineen. Päärakennuksena tiensuuntainen harjakattoinen hirsirakennus, jossa pihan puolella kuisti/laajennusosa. Pihan perällä talousrakennus. Sivussa pieni asuinrakennus/saunamökki. Inventoinnin hetkellä päärakennus ja talousrakennus osittain sortuneet.

1930-luvun kartassa "Kalle Virtasen ja Puttosen talo".

MATERIAALIT: Ollut kolmiorimahuopakatto, punaiseksi maalatut hirret ja valkoiset ikkunat. Yhdellä seinällä näkyvissä eristelevy ja pystyrimoitus, joka ollut luultavasti viimeisin pintaverhous. Toisessa rakennuksessa pystyrimoitus.

1928, 1938

PORTTILANKATU 3 992-32-38-2

1940-luvulla rakennettu suuri erillispientalo, jossa useita katto-
muotoja. Paikalla ollut Mäntyniemeksi kutsuttu sahanomistajan
talo, joka uudelleenrakennettu 1940-luvulla samalle paikalle.
Päämuotona tiensuuntainen harjakatto, josta nousee ikkunali-
nen kattolyhty. Kuisteissa aumakatot. Sisääntulon umpikuisti
viisikulmainen. Ensimmäinen kerros vaaleaa tiiltä, harjakaton
alainen kerros puista pysty- ja vaakaverhousta. Pihalla tiilikat-
toinen pitkä talousrakennus, jossa pitkällä sivulla kaksi kaksio-
vistä hallin ovea ja kaksi muuta ovea. Ovet vinolaudoitettuja ja
kiinnitetty suurilla takorautaisilla saranoilla.

Talousrakennuksessa ja rakennusten sijoittelussa on säilynyt
entisen pihan luonnetta, vaikka alkuperäisiä Mäntyniemen
rakennuksia (U-muotoinen kartano, talli, navetta, varasto,
paja, kanala, leivintupa, huvimaja, uimakoppi, yht. sauna) ei
ole säilynyt lainkaan.

MATERIAALIT: Musta profiilipeltikatto. Vesikaton varusteet
katon sävyyn. Ulkoverhous tiiltä ja puuta: luonnonvalkoinen
tiili juoksulimityksellä 1/3-tiilen siirtymällä, vaalealla rappauk-
sella. Puuverhous maalattu vaalean keltaiseksi. Talousraken-
nuksessa punainen tiilikatto, lämpimän vihreäksi maalattu
rimalaudoitus, ovissa eri vihreän sävy, nurkka- ja vuorilaudat
maalattu valkoiseksi.

1946, 1950**PORTTILANKATU 5 992-32-38-1**

2000-luvun suuri erillispientalo jossa alppityylinen harjakatto
pääty tietä kohti. Korkeimmalla kohdalla autotalli/talousraken-
nus, alempana rinteessä rinnetatkaisullinen pääarakennus, jossa
rakennuksen pohjakerros sulautuu maastoon. Pitkät räystäät,
joiden alla kulkee ympärikierrättävä kuisti. Rakennuksessa vai-
kutteita alppityylistä. Harjakaton suuntaisten kattopalkkien päät
ja aukotusten vuorilautojen päät viistottu/pyörästetty alakul-
masta. Eri kokoisia ikkunoita, joissa pintaruudukot. Rakennettu
rinnemaasto laskee vaihteittain etelään järvelle. Puutarhamai-
nen piha, jossa valkoiseksi maalattua lauta-aitaa, seulanpää-
kivimuureja, valettuja tasanteita, laatoituksia ja istutuksia.
Rakennettu rakennuttajan suunnittelun pohjalta paikallisen
Kodikas-Talojen valmistamista elementeistä.

Rinteen juuressa rannalla sijaitsi Mäntyniemen Leipomoksi
tai Alatuvasi kutsuttu asuintalo ja leivintupa. Vierellä län-
nessä oli yhteinen sauna, jonka laiturissa pysäköi höyrylaiva
Uurastaja. Rinteen yläpäässä sijaitsi Mäntyniemen kanala.

MATERIAALIT: Musta palahuopakatto. Vesikaton varusteet
katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakapaneeli, maalattu
vaaleanvihreä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja
vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Rinnetatkaisun toinen
kiviaineinen kerros rapattu vaalean harmaaksi, jossa vuorilau-
dat seinän sävyyn.

2014, 2013**PORTTILANKATU 7 992-32-38-4**

2000-luvun suuri erillispientalo, jossa useita kattomuotoja.
Päämuotona tiensuuntainen harjakatto, josta nousee poikki-
päätyinen keskifrontoni ulkonevalla etukuistilla. Rakennuksessa
klassismin henkistä symmetriaa ja koristeaiheita; pylväitä,
pilastereita, kattokolmio, friisilauta. Eri kokoisia ikkunoita, joissa
pintaruudukkoja. Rakennusmassasta nousevissa kuisteissa
matalat aumakatot. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee
etelään järvelle, jossa saunarakennus.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet
katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakaverhous. Maalattu
vaaleanharmaa. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka-
ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2009, 2020

PORTTILANKATU 9 992-32-38-5

2000-luvun suuri erillispientalo, jossa useita kattomuotoja. Päämuotona tiensuuntainen jyrkkä harjakatto, josta nousee kaksi ikkunallista harjakattoista frontonia. Rakennuksen päätykolmioissa ja kuistien yläosissa kaariaiheet. Rakennuksen kuisteissa ja järvenpuoleisessa näköalatornissa aumakatot. Eri kokoisia ikkunoita, joissa pintaruudukkoja ja -ristejä. Rakennuksessa jugend- ja sveitšiläistylin henkeä nykyaikaisesti toteutettuna.

2007, 2007

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaaka-pystyverhous, jossa pystyverhouksen sahakuvioinen reuna laskeutuu vaakalaudoituksen päälle. Maalattu tumma siniharmaa. Valkoiseksi maalatut avoräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

MORTINKATU 6 992-32-29-2

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto saumattua peltiä, punainen. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pystypaneeli ja ullakkokerroksessa vaakapaneeli, maalattu vaalea keltainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät. Ovet ja ikkunapuitteet ruskeat. Vesipellit, nurkka- ja vuorilaudat valkoiset. Tummanharmaa sokkeli.

1990**MORTINKATU 7 992-32-30-1**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jonka poikkeutetun harjan alla avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatolla tiilikate, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa vaakapaneeli, maalattu valkoinen. Tumma räystäslauta, valkoiseksi maalatut räystäänaluset. Ikkunat, vesipellit ja vuorilaudat valkoiset. Tummanharmaa sokkeli.

1990**MORTINKATU 8 992-32-29-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jonka poikkeutetun harjan alla sisäänkäynnin katos pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros vaakapaneelia, mustaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Ikkunapuitteet, ovet ja kuistin koristeaiheet vaaleanruskeita. Vesipellit ja sokkeli mustat.

1987**MORTINKATU 9 992-32-30-2**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatolla tiilikate, ruskea. Ulkoverhous valkoista keltaista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros ja aukotusten yläpuoliset kentät vaakapaneelia, ruskeaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät. Ikkuna- ja oviaukot, vesipellit ja kuistin koristeaiheet ruskeita. Ruskea sokkeli.

1986

MORTINKATU 10 992-32-28-4

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänvedetty sisäänkäynnin katos. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, tummanruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros ja aukotusten yläpuoliset kentät pystylomalaudoitusta, lämpimän ruskeaksi sävytetty. Tummat umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Ikkunapuitteet ja ovet lämpimän ruskeita. Vesipellit ruskeat, tiilisaumat ja sokkeli punertavan ruskeat.

1985**MORTINKATU 11 992-32-30-3**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros vaakapaneelia, mustaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Ikkunapuitteet, vesipellit ja ovet ruskeita. Kuistilla tiilipylväät julkisivutiiltä, puukaiteet valkoiseksi maalatut. Harmaa sokkeli.

1987**MORTINKATU 12 992-32-28-3**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli. Etupihalla suojakavillisuutta.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista tiiltä 1/2 tiilen limityksellä. Ullakkokerros pystypaneelia, ruskeaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Ikkunapuitteet, vesipellit, ovet ja kuistin koristeaiheet ruskeita. Harmaa sokkeli.

1985**MORTINKATU 13 992-32-30-4**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänvedetty sisäänkäynnin katos. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha, jossa maasto laskee takapihalle. Asuinrakennuksessa ollut luult. autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous keltaista koristetiiltä 1/2 tiilen limityksellä. Ullakkokerros vaakapaneelia, ruskeaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät ja räystäänaluset. Ikkunapuitteet, vesipellit ja ovet ruskeita. Ruskea sokkeli. Talousrakennus vaakapaneloitu ruskeilla yksityiskohdilla, keltaiset ikkunat ja ovet.

1985

MORTINKATU 15 992-32-30-5

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Kuistissa ja autotallin aukossa kaariaiheet tiilestä. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto laskee takapihalle. Asuinrakennuksessa autotalli, jonka sisäänkäynti sisäänvedetty muusta rakennuksesta.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät ja räystäänaluset. Ikkunapuitteet, vesipellit valkoiset, ikkunoita kehystävä ulkonevat tiilikoristeet. Kuistilla tiilipylväät julkisivutiiltä, puukaiteet valkoiseksi maalatut. Sirotepintainen sokkeli.

1989**MORTINKATU 16 992-32-2-8**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänkäynnin kuisti poikkeutetun harjan alla. Poikittain katulinjaan nähden. Puutarhamainen piha, jonka maasto nousee tien tasosta. Luultavasti paritalo, jossa kaksi erikokoista asuntoa.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous pystypuupaneelia, ullakkokerroksessa vaakapaneeli. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät ja räystäänaluset. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeat, vesipellit valkoiset. Vuori- ja nurkkalaudat valkoiset. Sirotepintainen sokkeli. Talousrakennus päärakennuksen mukainen.

1993**MORTINKATU 17 992-32-1-1**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänkäynnin kuisti poikkeutetun harjan alla. Sisäänkäynnin yllä ikkunallinen kattolyhty. Katulinjan myötäinen. Autokatos asuinrakennuksen katon alla. Puutarhamainen piha, maasto laskee takapihalle.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous pysty- ja vaakapaneelia, paneloinnissa suuntaa vaihtavia koristekenttiä, vaalean harmaaksi maalattu. Valkoiset umpiräystäät, ikkunat, ovet, vuori- ja nurkkalaudat, vesipellit ja koristeaiheet.

1997**MORTINKATU 19 992-32-1-2**

2000-luvun yksikerroksinen pientalo, jossa useita kattomuotoja. Sisäänkäynnin kuisti poikkeutetun harjan alla. Päämuotona harjakatto, jonka lyhyet sivut aumakattoiset. Katulinjan myötäinen. Autokatos asuinrakennuksen katon alla. Puutarhamainen piha, maasto laskee takapihalle.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous vaaleaa tiiltä valkoisella saumalla. Ullakkokerros pystypaneelia, valkoiseksi maalattu. Valkoiset umpiräystäät, ikkunat, ovet, vesipellit ja koristeaiheet.

2001

HINTIKANKATU 7 992-32-29-3

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeuksen alla avokuiasteja. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Kadun varressa seulanpääkivirinne. Maasto laskee loivasti länteen. Luultavasti rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus, maalattu punainen. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot hienovaraisesti kehystetty ulkonevalla valkoiseksi maalatulla smyygilaudalla, ei vuorilautoja. Ikkunapuitteet, ovet ja vesipellit valkoisia. Harmaa sokkeli.

1987**HINTIKANKATU 9 992-32-29-4**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Sisäänkäynti pitkältä sivulta, ei katosta. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen piha. Maasto laskee loivasti länteen. Saattaa olla Tauno Mikkosen rakentama, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus ja seinän yläosassa vaakapaneeli, maalattu punainen. Mustaksi maalatut umpiräystäät. Ikkuna- ja oviaukot kehitystetty ruskealla smyygilaudalla, ei vuorilautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeita, vesipellit mustat. Harmaa sokkeli.

1988**HINTIKANKATU 11 992-32-28-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Asuinrakennuksessa autotalli, taaksevedetty rakennuksen massasta. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto laskee loivasti länteen.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous pitkää punatiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa ja kuistin yläosassa pystylomalaudoitus, maalattu ruskea. Umpiräystäät ruskealla räystäslaudalla ja valkoisella alapinnalla. Ikkunapuitteet lämpimän ruskeaksi sävytettyä puuta, pellitykset ruskeat. Ruskea sokkeli.

1987**HINTIKANKATU 12 992-32-26-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto nousee loivasti itään. Takapihalla autotallirakennus. Etupihalla suojakasvillisuutta.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus, maalattu punainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät. Ovet, ikkunapuitteet, vesipellit, nurkka- ja vuorilaudat valkoiset. Harmaa sokkeli.

1987

HINTIKANKATU 13 992-32-28-2

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäättyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto nousee loivasti itään. Asuinrakennuksessa autotalli. Etupihalla suojakasvillisuutta.

MATERIAALIT: Vesikatossa peltikate, aaltoprofiili. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä 1/3 juoksulimityksellä, ullakkokerros ja aukotusten yläpuoliset kentät pystylomalaudoitusta, ruskeaksi maalattu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot ruskealla smyygilaudalla, ei vuorilautoja. Kuistissa valkoiseksi maalattua vaakarimoitusta. Ikkunapuitteet, ovet ja vesipellit ruskeita. Sirotepinainen sokkeli.

1987**HINTIKANKATU 14 992-32-26-2**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeutuksen alla avokuisteja. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen piha, maasto nousee loivasti itään. Luultavasti rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalau-doitus, maalattu punainen. Ullakkokerros vaakaneloitu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Vuorilautojen päät suorat, ei nurkkalautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeita, valkoiset vesipellit. Harmaa sokkeli.

1989**HINTIKANKATU 16 992-32-2-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa avokuistin poikkeutetun harjan alla. Suuret tiilipylväät sisäänkäynnin molemmilla puoliilla. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen, maasto tasaista.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, vaaleanruskea. Ulkoverhous punatiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa ja kuistin yläosassa pystylomalau-doitus, maalattu ruskea. Umpiräystäät ruskealla räystääslaudalla. Ikkunapuitteet ja pellitykset ruskeat.

1987**HINTIKANKATU 18 992-32-2-2**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa avokuistin poikkeutetun harjan alla. Katulinjan myötäinen, maasto tasaista. Pihan puolella harjan alla kuisti, ja pihalla autotallirakennus. Luultavasti rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous tiiltä ja puuta: punatiili 1/3 juoksulimityksellä ja punertavalla saumalla. Ullakkokerroksessa vaakanelointi, mustaksi maalattu. Umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset ja punainen räystääslauta. Pienet vuoratut kissanpenkit. Ikkuna- ja oviaukot kehystetty ulkonevalla valkoisella smyygilaudalla, ei vuorilautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeita. Kuistissa valkoiseksi maalattua vaakarimoitusta. Punainen sokkeli.

1990

HINTIKANKATU 20 992-32-2-3

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa tiilikaariaiheita. Asuinrakennuksen päässä luultavasti ollut autotalli, joka muutettu asuinkäyttöön. Katulinjan myötäinen, maasto tasaista. Pihan puolella kaksiovinen autotallirakennus.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous punatiiltä 1/3 juoksulimityksellä ja punertavalla saumalla Umpiräystäät, räystääänaluset valkoiset ja tumma räystääslauta. Ikkuna- ja oviaukoissa ei vuorilautoja, ikkunapuitteet ja ovet lämpimän ruskeita. Kuistissa valkoiseksi maalattua vaakarimoitusta. Punainen sokkeli.

1986**LEINOSKATU 4 992-32-2-4**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeituksen alla avokuisteja. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Kadun varressa suojakasvillisuutta. Maasto tasainen.

Rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla. Pari viereiselle talolle: ovat viimeiseksi rakennetut Mikkosen rakentamista pientaloista.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus, maalattu punainen. Ullakkokerros vaakapaneloitu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystääänaluset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot hienovaraisesti kehystetty ulkonevalla valkoiseksi maalatulla smyggilaudalla, ei vuorilautoja, ei nurkkalautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeaksi maalatut, valkoiset vesipellit. Harmaa sokkeli.

1993**LEINOSKATU 6 992-32-2-9**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeituksen alla avokuisteja. Asuinrakennuksessa autotalli, ja takapihalla verstaaksi ajateltu talousrakennus. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen piha. Maasto tasainen.

Rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla. Pari viereiselle talolle: ovat viimeiseksi rakennetut Mikkosen rakentamista pientaloista.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus, maalattu punainen. Ullakkokerros vaakapaneloitu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystääänaluset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot hienovaraisesti kehystetty ulkonevalla valkoiseksi maalatulla smyggilaudalla, ei vuorilautoja, ei nurkkalautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeaksi maalatut, valkoiset vesipellit. Harmaa sokkeli.

1995